

KISKÉRŐDZŐK PESTISE

ORSZÁGOS KÉSZENLÉTI

TERV

2025.

verziószám: 1.1.

**Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Állategészségügyi és Állatvédelmi
Igazgatóság**

Tartalomjegyzék

Kiskérődzők Pestise Országos Készenléti Terv	7
1. fejezet Jogszabályi felhatalmazás.....	8
1.1. Jogszabályok	8
1.1.1 Uniós jogszabályok:	8
1.1.2. Magyar jogszabályok.....	9
1.2. A jogszabályi felhatalmazás magában foglalja többek között	10
1.2.1. A PPR gyanújának bejelentési kötelezettsége	10
1.2.2. Az állami kártalanítás a leölt állatok és megsemmisített fertőzést közvetítő anyagok, eszközök, valamint tárgyak után	10
1.2.3. A kitörés helye körüli területre vonatkozó korlátozó intézkedések.....	11
1.2.4. A fertőtlenítés	11
1.2.5. Jogi személy vagy természetes személy aktív közreműködésre kötelezés.....	12
1.2.6. Földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag igénybevételét, használata	12
1.3. Különleges intézkedések rendkívüli élelmiszerlánc-eseménykor.....	12
2. fejezet Pénzügyi rendelkezések	13
3. fejezet Irányítási láncolat	13
3.1. Járványmentes időszak.....	13
3.2. Járványkitörést követően.....	14
4. fejezet Országos Járványvédelmi Központ (OJK)	17
4.1. Az OJK feladatai.....	17
4.2. OJK elérhetőségei	17
4.3. Az OJK részére az alábbiakat kell biztosítani.....	18
4.4. Az OJK személyi állománya.....	18
5. fejezet Területi járványvédelmi intézmények	18
5.1. A vármegyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági ügyekért felelős főosztálya (továbbiakban: vármegyei főosztály).....	18
5.2. Helyi Járványvédelmi Központ (HJK).....	19
5.3. A HJK feladatai.....	20
5.4. A HJK személyzete	20

6. fejezet Nemzeti Szakértői Csoport	21
7. fejezet A PPR leküzdésére vonatkozó utasítások, a betegség gyanújának megállapítása és a járványügyi nyomozás	23
8. fejezet A PPR Nemzeti Referencia Laboratóriuma (NRL)	24
8.1. Nemzeti Referencia Laboratórium	24
8.2. Európai Unió Referencia Laboratórium	24
9. fejezet Humán erőforrás	24
10. fejezet Anyagok és eszközök	25
11. fejezet Képzés és betegségekkel kapcsolatos készenlét	25
12. fejezet A közvélemény tájékoztatása	27
13. fejezet A PPR leírása/ismertetés	27
13.1. Kóroktan	27
13.2. Ellenállóképesség	27
13.3. Előfordulás	27
13.4. Gazdafajok	28
13.5. Terjedés	28
13.6. Lappangási idő	28
13.7. Tünetek	28
13.7.1. Heveny forma	29
13.7.2. Perakut forma	29
13.7.3. Félheveny forma	29
13.7.4. Szubklinikai forma	30
13.8. Kórbonctan	30
13.9. Elkülönítő kórjelzés	30
13.10. Laboratóriumi kórjelzés	31
13.11. Mintavétel	31
13.12. Védekezés, megelőzés	32
14. fejezet A PPR megelőzése és korai felismerése	32
14.1. A PPR megelőzése	32
14.2. A PPR-rel kapcsolatos kockázatelemzés	33
14.3. A PPR korai felismerése	33
15. fejezet Adatbázis	34
15.1 OJK	34

15.2. HJK	35
16. fejezet Szankciók.....	35
MELLÉKLETEK	37
I. MELLÉKLET Helyi Járványvédelmi Központok	37
1. Magyarország vármegyéi (térkép)	37
2. A Vármegyei Kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonságért felelős Főosztályainak és Osztályainak listája	37
II. MELLÉKLET Intézkedési útmutató a PPR leküzdésére	41
1. BEVEZETÉS	41
1.1. Az intézkedések jogszabályi alapja	41
2. ELŐZETES CSELEKVÉS	41
2.1. A betegség gyanújának bejelentése	41
2.2. A gyanú bejelentését követő intézkedések	42
3. Az állategészségügyi vizsgálatok és az azokat követő intézkedések.....	42
3.1. Az állategészségügyi vizsgálatok végrehajtásnak menete.....	42
3.2. Megfigyelési zárlat elrendelése	43
3.3. A kezdeti járványügyi nyomozás	45
3.4. A megfigyelési zárlat kiterjesztése, ideiglenes korlátozás alatt álló körzetek létrehozása	45
3.5. A klinikai vizsgálat.....	46
3.6. A kórbonctani vizsgálat	47
3.7. Diagnosztikai leölés.....	47
3.8. Mintavétel.....	48
3.9. A mintaküldés.....	50
3.10. A jelentéstétel rendje	50
3.11. A laboratóriumi eredmények megszületéséig teendő intézkedések	50
3.12. Negatív diagnózis	51
3.13. A PPR hatósági megállapítása.....	51
4. A PPR jelenlétének megerősítését követő intézkedések.....	52
4.1. Jelentési kötelezettség.....	52
4.2. Helyi Járványvédelmi Központ létesítése.....	52
4.3. Korlátozó intézkedések elrendelése.....	52
4.4. Helyi zárlat	53

4.5. A fertőzött telepen lévő állatok értékbecslése	54
4.6. A fertőzött telepen lévő állatok leölése	54
4.7. Az állati hullák ártalmatlanná tétele	55
4.8. Az anyagok ártalmatlanná tétele.....	57
4.9. További járványügyi nyomozás.....	58
4.10. Takarítás, fertőtlenítés, rovarirtás	58
4.11. Megelőző leölés	61
4.12. A korlátozások külön termelési egységekre vonatkozó enyhítése	62
4.13. A járvánnyal kapcsolatos további jelentések.....	62
5. Védőkörzet és megfigyelési (felügyeleti) körzet létesítése.....	62
5.1. Általános tudnivalók.....	62
5.2. A védőkörzetben fogatosítandó intézkedések.....	63
5.3. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a védőkörzetben	66
5.4. Korlátozó intézkedések a megfigyelési (felügyeleti) körzetben.....	67
5.5. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a megfigyelési (felügyeleti) körzetben	70
5.6. A védőkörzetből és megfigyelési (felügyeleti) körzetből származó állatok húsa	70
5.7. A korlátozó intézkedések kiterjesztése	71
5.9. Sürgősségi vakcinázás	71
6. A fertőzött telep újratelepítése	73
6.1. Az újratelepítés ideje	73
6.2. Az újratelepítés módja	73
7. PPR előfordulása a vágóhídon	74
7.1. A betegség gyanúja.....	74
7.2. A betegség megállapítása	75
8. PPR előfordulása állatvásáron, állatkiállításon	76
8.1. A betegség gyanúja.....	76
8.2. A betegség megállapítása állatvásárban	76
9. A PPR előfordulása szállított állatokban	77
9.1. A betegség gyanúja.....	77
9.2. A betegség megállapítása	77
10. PPR vadon élő fajokban.....	77
10.1. A betegség gyanúja.....	77

10.2. A PPR vadon élő fajokban való megállapítása.....	78
11. Végrehajtás	79
III. MELLÉKLET Útmutató a szolgáltató állatorvosok számára a PPR gyanújának megállapításához	80
Mi a teendő, ha az állattartó megbetegedést jelentett a szolgáltató állatorvosnak?.....	80
Milyen esetben értesítse a hatósági állatorvost a PPR betegség gyanújáról?	80
Melyek az elsődleges feladatok, amelyeket a szolgáltató állatorvosnak meg kell tennie PPR gyanúja esetén?	80
Melléklet az Útmutatóhoz.....	81
IV. MELLÉKLET Útmutató a hatósági állatorvosok számára a PPR betegség gyanújának megállapításához	84
1. A járási főállatorvos és az általa megbízott hatósági állatorvos feladatai.....	84
2. A betegség hatósági megállapítása, illetve laboratóriumi vizsgálatok eredményeinek értékelése.....	84
V. MELLÉKLET A minimális mintaszám meghatározása különböző gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén, a láz, illetve a szeropozitivitás 95 %-os biztonsággal történő kimutatásához.....	86
VI. MELLÉKLET Diagnosztikai laboratóriumok	87
VII. MELLÉKLET Személyi források.....	88

Kiskérődzők Pestise Országos Készenléti Terv

A kiskérődzők pestise (peste des petits ruminants, továbbiakban: PPR) országos készenléti terv az AHL és végrehajtási, illetve felhatalmazáson alapuló jogi aktusai, valamint az Állategészségügyi Szabályzat kiadásáról szóló 41/1997 FM rendelet vonatkozó előírásai alapján készült dokumentum.

Az országos készenléti terv alapján minden vármegyének vármegyei készenléti tervet kell összeállítania, illetve a meglévő vármegyei készenléti tervét módosítania!

1.1. Jogszabályok

A PPR megelőzésére és leküzdésére vonatkozó felhatalmazást, illetve a készenléti terv végrehajtásához szükséges jogi alapokat a következő jogszabályok tartalmazzák:

1.1.1 Uniós jogszabályok:

- 1) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) **2016/429 rendele**te (2016. március 9.) a fertőző állatbetegségekről és egyes állategészségügyi jogi aktusok módosításáról és hatályon kívül helyezéséről („**Állategészségügyi rendelet**”) (a továbbiakban: *AHL*);
- 2) A Bizottság (EU) **2018/1882 végrehajtási rendele**te (2018. december 3.) egyes betegségmegelőzési és járványvédelmi szabályoknak a jegyzékbe foglalt betegségek kategóriáira történő alkalmazásáról, valamint a jegyzékbe foglalt betegségek terjedésére nézve számottevő kockázatot jelentő fajok és fajcsoportok jegyzékének megállapításáról (a továbbiakban: *2018/1882 EU rendelet*);
- 3) A Bizottság (EU) **2020/687 felhatalmazáson alapuló rendele**te (2019. december 17.) az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a bizonyos jegyzékbe foglalt betegségek megelőzésére és az e betegségekkel szembeni védekezésre vonatkozó szabályok tekintetében történő kiegészítéséről (a továbbiakban: *2020/687 EU rendelet*);
- 4) A Bizottság (EU) **2020/689 felhatalmazáson alapuló rendele**te (2019. december 17.) az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a bizonyos jegyzékbe foglalt és új betegségekre vonatkozó felügyeletre, mentesítési programokra és betegségtől mentes minősítésre vonatkozó szabályok tekintetében történő kiegészítéséről;
- 5) A Bizottság (EU) **2023/361 felhatalmazáson alapuló rendele**te (2022. november 28.) az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az egyes állatgyógyászati készítmények bizonyos jegyzékbe foglalt betegségek megelőzése és az e betegségekkel szembeni védekezés céljából történő alkalmazására vonatkozó szabályok tekintetében történő kiegészítéséről (a továbbiakban: *2023/361 EU rendelet*);
- 6) A Tanács **1099/2009/EK rendele**te (2009. szeptember 24.) az állatok leölésük során való védelméről;
- 7) Az Európai Parlament és a Tanács **1069/2009/EK rendele**te (2009. október 21.) a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékek és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (állati melléktermékekre vonatkozó rendelet);
- 8) A Bizottság **142/2011/EU rendele**te (2011. február 25.) a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról szóló 1069/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról, valamint a 97/78/EK tanácsi irányelvnek az egyes

minták és tételek határon történő állat-egészségügyi ellenőrzése alóli, az irányelv szerinti mentesítése tekintetében történő végrehajtásáról;

- 9) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) **2017/625 rendelete** (2017. március 15.) az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából végzett hatósági ellenőrzésekről és más hatósági tevékenységekről, továbbá a 999/2001/EK, a 396/2005/EK, az 1069/2009/EK, az 1107/2009/EK, az 1151/2012/EU, a 652/2014/EU, az (EU) 2016/429 és az (EU) 2016/2031 európai parlamenti és tanácsi rendelet, az 1/2005/EK és az 1099/2009/EK tanácsi rendelet, valamint a 98/58/EK, az 1999/74/EK, a 2007/43/EK, a 2008/119/EK és a 2008/120/EK tanácsi irányelv módosításáról, és a 854/2004/EK és a 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 89/608/EGK, a 89/662/EGK, a 90/425/EGK, a 91/496/EGK, a 96/23/EK, a 96/93/EK és a 97/78/EK tanácsi irányelv és a 92/438/EGK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (**a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet**).

1.1.2. Magyar jogszabályok

- 1) **2008. évi XLVI. törvény** (a továbbiakban: *Éltv.*) az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről, továbbá végrehajtási rendeletei;
- 2) **22/2012. (II. 29.) Kormány rendelet** a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalról;
- 3) **568/2022. (XII. 23.) Kormány rendelet** a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról;
- 4) **383/2016. (XII.2.) Kormány rendelet** a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről;
- 5) **113/2008. (VIII. 30.) FVM rendelet** az állatbetegség bejelentésének rendjéről;
- 6) **74/2013. (VIII. 30.) VM rendelet** az egyes állat-járványügyi intézkedésekről és az azokkal összefüggő állami kártalanításról;
- 7) **41/1997. (V. 28.) FM rendelet** (a továbbiakban: *Állategészségügyi Szabályzat*) az Állategészségügyi Szabályzat kiadásáról;
- 8) **1998. évi XXVIII. törvény** az állatok védelméről és kíméletéről;
- 9) **140/2012. (XII. 22.) VM rendelet** a vágóállatok leölésének és levágásának állatvédelmi szabályairól;
- 10) **45/2012. (V. 8.) VM rendelet** a nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekre vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról;
- 11) **19/2005. (III. 22.) FVM rendelet** az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek termelésére, feldolgozására, forgalmazására és behozatalára vonatkozó állategészségügyi követelmények megállapításáról (a továbbiakban: *19/2005 FVM rendelet*).

Az *Éltv.* a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek megelőzésének és leküzdésének keretét szolgáltatja. A Magyarországon bejelentési kötelezettség alá tartozó

állatbetegségeket az állatbetegség bejelentésének rendjéről szóló 113/2008. (VIII.30.) FVM rendelet sorolja fel. Az eljáró hatóságokat és azok szintjeit a kormányrendeletek határozzák meg. Az Állategészségügyi Szabályzat, illetve az AHL és a 2020/687 EU rendelet a PPR leküzdésére vonatkozó részletes rendelkezéseket tartalmazza.

1.2. A jogszabályi felhatalmazás magában foglalja többek között:

1.2.1. A PPR gyanújának bejelentési kötelezettsége

Az állat tulajdonosa, tartója, gondozója, valamint bárki, aki a betegséget vagy a betegség gyanúját észleli, vagy arról tudomást szerez, haladéktalanul köteles erről értesíteni az állományt ellátó szolgáltató állatorvost vagy a hatósági állatorvost. Bejelentést lehet tenni közvetlenül a járási hivatalban a járási főállatorvosnak vagy a vármegyei főállatorvosnak.

Ha az állományt ellátó szolgáltató állatorvos a betegség gyanújáról értesül, köteles haladéktalanul az érintett állatot/állatokat megvizsgálni, és ha a betegség gyanúját nem tudja kizárni értesíteni a járási főállatorvost. A szolgáltató állatorvosnak a betegség helyhez kötése érdekében utasítani kell az állattartót, hogy a tüneteket mutató állatokat különítse el, illetve az állományból fogékony állatot ne vigyen ki. Az állattartó köteles ezeket az utasításokat betartani az Éltv. vonatkozó rendelkezése értelmében.

A hatósági állatorvos - ha a betegség gyanúját nem tudja egyértelműen kizárni - a gyanút jelenti a járási főállatorvosnak. Ezzel egyidejűleg a szolgáltató állatorvos által a betegség helyhez kötése érdekében elrendelt intézkedéseket felülvizsgálja, szükség esetén kiegészíti azokat, illetve ilyen rendelkezések hiányban haladéktalanul elrendeli azokat. A fentieken túl minden feltehetően kórokozóval szennyeződött anyagot és hulladékot (pl. takarmányt, almot, hígtrágyát stb.) hatósági állatorvos felügyelete mellett olyan kezelésnek kell alávetni, amely biztosítja annak elpusztítását. A kórokozóval szennyeződött tárgyakat, eszközöket - ha fertőtlenítésük nem lehetséges - meg kell semmisíteni.

1.2.2. Az állami kártalanítás a leölt állatok és megsemmisített fertőzést közvetítő anyagok, eszközök, valamint tárgyak után

A PPR gyanújának bejelentést követően vagy járványügyi intézkedés következtében elhullott, illetve a járványügyi intézkedésként leölt állatok, az ártalmatlanításra került, illetve megsemmisített termékek, anyagok, eszközök és tárgyak tulajdonosát állami kártalanítás illeti meg. Ezen kívül állami kártalanítás jár a járványügyi intézkedések eredményes végrehajtása érdekében határozattal aktív közreműködésre kötelezett természetes személynek vagy jogi személynek, illetve a határozattal igénybe vet földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz vagy anyag tulajdonosának. A leölt állatok és ártalmatlanításra került, illetve megsemmisített anyagok, eszközök vagy tárgyak esetében a kártalanítás alapja az állat, anyag, eszköz vagy tárgy forgalmi értéke. Az aktív közreműködésre kötelezés és a földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz vagy anyag határozattal történő igénybevétele esetében a kártalanítás mértéke az elvégzett feladathoz, illetve az igénybevétel idejéhez és mértékéhez, valamint a közreműködéssel okozott kárhoz – ide nem értve az elmaradt hasznot – igazodik. Az állami kártalanításhoz - ideértve az állati eredetű melléktermékek ártalmatlanná tételéhez szükséges pénzügyi fedezetet is - évente a központi költségvetésben a z Agrárminisztérium fejezetben külön alcímként kell tervezni és biztosítani.

Nem jár kártalanítás:

- a) az országba tilalom ellenére vagy szabálytalanul behozott állatokért, valamint a tartásukkal kapcsolatos anyagokért, eszközökért és tárgyakért,
- b) ha az állat betegsége gyanús állapotát az állattartó vagy az élelmiszer-vállalkozó nem jelentette, illetve az előírt kötelezettségeket megszegte,
- c) ha tulajdonátruházással szerzett állat betegségéről, fertőzöttségéről a tulajdonosnak az állat megszerzésekor tudomása volt,
- d) ha a járványügyi intézkedésre az állattartó vagy élelmiszer-vállalkozás egyéb felróható magatartása miatt került sor,
- e) a vadon élő állatokért, kivéve az engedéllyel befogott, legalább hat hónapja zárt körülmények között (vadasparkban, vadaskertben, vadfarmon) tartott vagy tenyésztett, továbbá a járványügyi intézkedésként diagnosztikai célból kilőtt vadat, és a védett állatokat;
- f) trágyáért, alomért,
- g) az állategészségügyi jogszabályok megsértésével tartott szállított, forgalmazott állatért és termékért.

A kártalanítási összeget a járási hivatal határozatban állapítja meg. A határozatban megállapított összeget a határozat jogerőre emelkedését követő 60 napon belül ki kell fizetni.

1.2.3. A kitörés helye körüli területre vonatkozó korlátozó intézkedések

Védőkörzet: a betegség hatósági megállapítását követően a vármegyei főállatorvos védőkörzetet rendel el, amely nem lehet kisebb, mint a kitörés helye körüli 3 km-es sugarú terület.

Megfigyelési (felügyeleti) körzet: a betegség hatósági megállapítást követően a vármegyei főállatorvos megfigyelési (felügyeleti) körzetet rendel el, amely nem lehet kisebb, mint kitörés helye körüli 10 km-es sugarú terület.

A zárlati intézkedésekről a járási főállatorvos és a vármegyei főállatorvos az érintett önkormányzatokat, állattartókat, az állattenyésztéssel, állattartással kapcsolatban lévő vállalkozókat a helyben kialakult módon (hangos híradó, média stb.) értesíti.

Az állatok és állati termékek közúti forgalomban történő ellenőrzésére a rendőrhatalóság segítségét kell kérni.

1.2.4. A fertőtlenítés

A takarítási és fertőtlenítési munkákat a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutató alapján, a hatósági állatorvos utasítása szerint és felügyelete mellett kell végrehajtani, a végrehajtását dokumentálni kell. Csak olyan törzskönyvezett és az adott kórokozó ellen hatékony fertőtlenítő anyagok használhatók fel, amelyeknek állategészségügyi biocid termékként (fertőtlenítőszerként) történő forgalomba hozatalát engedélyezték.

1.2.5. Jogi személy vagy természetes személy aktív közreműködésre kötelezés

A törvényi rendelkezés értelmében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv állatbetegség megelőzése, megállapítása, továbbterjedésének megakadályozása, kártételének csökkentése, felszámolása érdekében, továbbá a betegség természetéhez és elterjedtségéhez mérten a járványügyi intézkedés eredményes végrehajtása érdekében természetes személy vagy jogi személy aktív közreműködésre kötelezését rendelheti el. Ennek megfelelően szolgáltató állatorvosok, vadászok vagy egyéb természetes személyek aktív közreműködésére is lehetőség van. A törvény értelmében az államtól kártalanításra jogosult az aktív közreműködésre kötelezett természetes személy vagy jogi személy, amennyiben a kötelezésre kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

1.2.6. Földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag igénybevételét, használata

A törvényi rendelkezés értelmében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv állatbetegség megelőzése, megállapítása, továbbterjedésének megakadályozása, kártételének csökkentése, felszámolása érdekében, továbbá a betegség természetéhez és elterjedtségéhez mérten a járványügyi intézkedés eredményes végrehajtása érdekében földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag igénybevételét, illetve használatát rendelheti el.

1.3. Különleges intézkedések rendkívüli élelmiszerlánc-eseménykor

- Az Éltv. 28. § d) pontja alapján a miniszter az élelmiszerlánc-felügyelet területén nagy nemzetgazdasági kárral fenyegető vagy közegészségügyi szempontból veszélyes állatbetegségek felszámolására állami pénzeszközökkel támogatott, az állatállományoknak a betegségtől való mentesítésére országos programot, valamint a betegség előfordulásának felmérésére ellenőrző, illetve monitoring-vizsgálati programot rendelhet el.
- Az Éltv. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nagy gazdasági kárral fenyegető, illetve nemzetközi kereskedelmet akadályozó fertőző állatbetegség kitörésekor - amennyiben azt a fertőző állatbetegség rendkívüli veszélye indokolja - a miniszter megtilthatja az élő állat, állati eredetű termék és élelmiszer, takarmány, továbbá járványos állatbetegség terjesztésére alkalmas egyéb áru Magyarország területéről történő kiszállítását, behozatalát, illetve a betegség terjedésének megállításához, valamint a betegség felszámolásához szükséges állat-járványügyi intézkedéseket foganatosíthat.
- A miniszter az Éltv. 28. § c) pontja alapján a járványügyi helyzet függvényében kezdeményezheti a térítés ellenében történő közcélú munkavégzés, a létesítmény, a szállító-, növényvédő és más eszközök, valamint anyagok igénybevételének, továbbá a rendvédelmi szervek közreműködésének elrendelését.
- A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a miniszternek az Éltv. 28. § a)-d) pontjában, 52. § (3) bekezdésében, valamint 71. § (1) bekezdésében leírt feladatait átruházott hatáskörben az országos főállatorvos gyakorolja.

- Az Éltv. 42. § (4) bekezdése szerint az országos főállatorvos rendkívüli élelmiszerlánc-eseményre vonatkozóan állatjárványügyi intézkedést tartalmazó határozatot hozhat, amely határozatot a minisztérium hivatalos lapjában, honlapján, valamint a nemzeti hírügynökségen keresztül kell közzétenni.
- Járványveszély esetén a vármegyei főállatorvos elrendelheti szolgáltató állatorvosok közcélú igénybevételét.

2. fejezet Pénzügyi rendelkezések

A PPR kitörésével kapcsolatban felmerült és igazolt költségeket az állam – a vonatkozó jogszabályokban meghatározott részletes szabályok szerint – fedezi, illetve megtéríti.

A kormány a költségek fedezetét az éves költségvetésben, az Agrárminisztérium fejezetében elkülönített célelőiránnyal - illetve szükség esetén külön intézkedéssel - biztosítja.

A kiadások főbb területei:

- Rendes működésen kívüli, a PPR kitörése miatt felmerült bérköltség és dologi költség;
- Vásárolt berendezések és fogyóeszközök költségei;
- A leölés, az ártalmatlanítás, fertőtlenítés költségei;
- Az elhullott és leölt állatok, illetve megsemmisített tárgyak és eszközök után fizetett állami kártalanítási költségei;
- Igénybe vett földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag költsége;
- Jogi személyek és természetes személyek aktív közreműködésre kötelezésének költségei;
- Köz célú munkavégzés költségei;
- Fegyveres erők és rendvédelmi szervek költségei.

3. fejezet Irányítási láncolat

A PPR megelőzését és leküzdését az Agrárminiszter az Országos Főállatorvos (*a továbbiakban: OFÁ*) útján irányítja.

3.1. Járványmentes időszak

Az OFÁ járványmentes időszakban a PPR megelőzésére irányuló tevékenységét a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalon (*a továbbiakban: NÉBIH*) keresztül végzi. A NÉBIH-en belül a PPR megelőzésével kapcsolatos tevékenység az Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság (*a továbbiakban: ÁÁI*) feladatkörébe tartozik. A feladat ellátása során az ÁÁI együtt működik a NÉBIH-en belül az Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatósággal (*a továbbiakban: ÁDI*), az Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatósággal (*a továbbiakban: ÉTbI*), a Termékpálya Ellenőrzési Igazgatósággal (*a továbbiakban: TEI*), az Állatgyógyászati Termékek Igazgatóságával (*a továbbiakban: ÁTI*) és a Kockázatkommunikációs Igazgatósággal (*a továbbiakban: KKI*).

A helyi (vármegyei) járványvédelmi feladatokat járványmentes időszakban a vármegyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztályai látják el. Ezek elnevezése országosan nem egységes, a pontos elnevezéseket az I. MELLÉKLET tartalmazza.

A betegség hatósági megállapítását megalapozó laboratóriumi vizsgálatok elvégzése az ÁDI feladata. Az adott területen történő első megállapításhoz a Nemzeti Referencia Laboratórium, azaz az ÁDI budapesti laboratóriumának megerősítő vizsgálata szükséges.

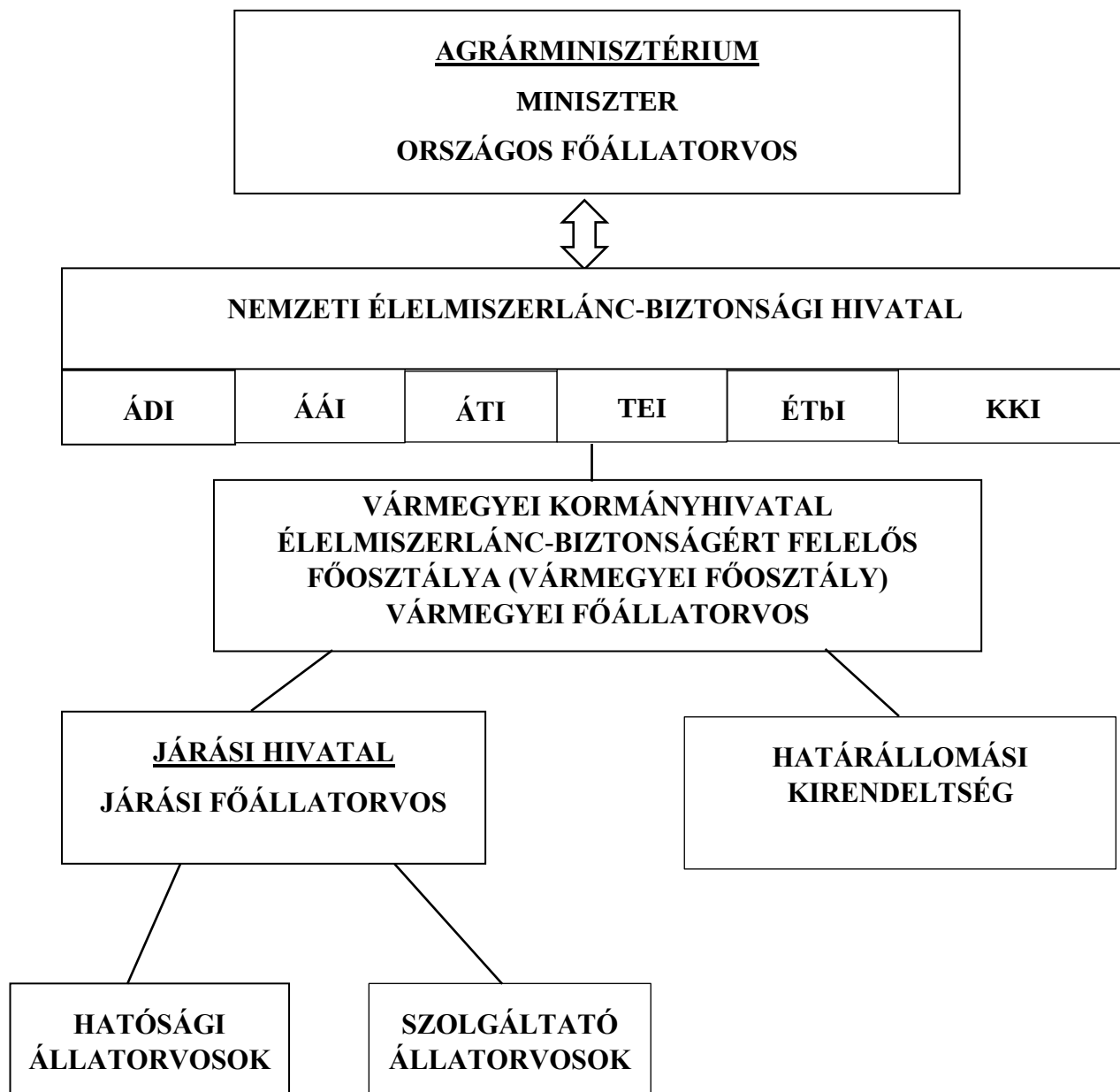
A betegség hatósági megállapítása az ÁDI eredményközlőjén alapszik, és a járási főállatorvos feladata.

3.2. Járványkitörést követően

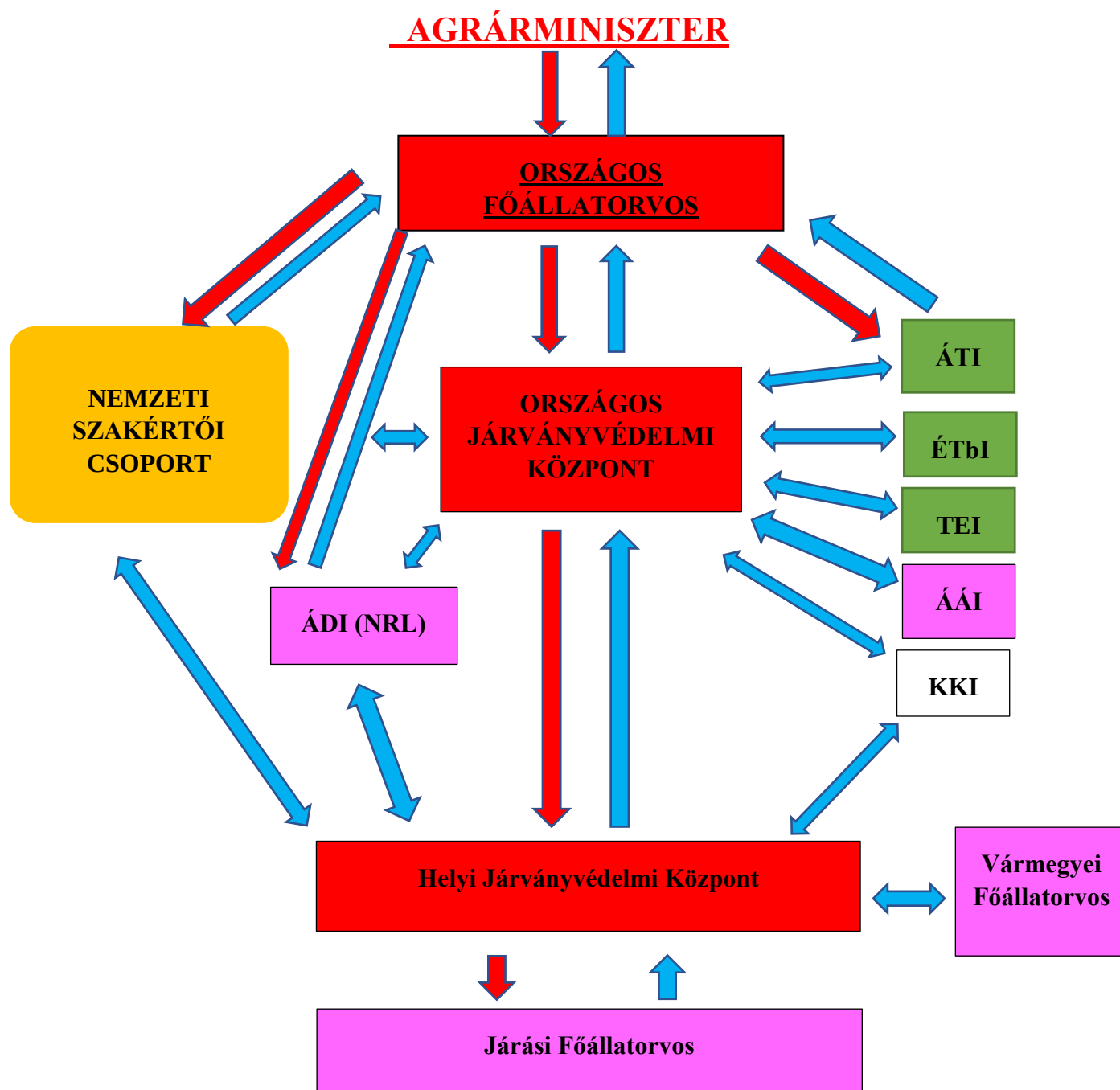
Járványkitörést követően a PPR felszámolását az OFÁ az Országos Járványvédelmi Központ (*a továbbiakban: OJK*) útján irányítja (lásd 4. fejezet). Az OJK a helyi járványvédelmi központok munkáját közvetlenül irányítja. Azonban azokban az esetekben, amikor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (*a továbbiakban: Ákr.*) szerint határozatot vagy végzést kell hozni, akkor azt az OJK vezetője az OFÁ nevében kiadmányozza.

A betegség kitörését követően a betegség felszámolását a helyi járványvédelmi központ (*a továbbiakban: HJK*) irányítja (lásd 5. fejezet). Azokban az esetekben, amikor az Ákr. szerint határozatot vagy végzést kell hozni, akkor azt a HJK vezetője az élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztály vezetője nevében kiadmányozza.

A betegség felszámolását a Nemzeti Szakértői Csoport (*a továbbiakban: szakértői csoport*) segíti. (lásd 6. fejezet)

UTASÍTÁSI ÉS INFORMÁCIÓS LÁNCOLAT PPR KITÖRÉST KÖVETŐEN

UTASÍTÁS:
INFORMÁCIÓ:

4. fejezet Országos Járványvédelmi Központ (OJK)

Az OFÁ a betegség leküzdését az OJK működtetésével biztosítja. Az OJK működéséhez szükséges helyet és eszközöket a NÉBIH biztosítja. Az Országos Járványvédelmi Központ illetékessége az ország teljes területére kiterjed.

4.1. Az OJK feladatai:

- A járványkitörést követően irányítja a járványvédelmi stratégiát, összehangolja és irányítja a járványfelszámolási munkát.
- Irányítja a helyi járványvédelmi központok munkáját.
- A járványügyi helyzetről és a megtett intézkedésekről, valamint a felmerülő költségekről folyamatosan tájékoztatja az országos főállatorvost.
- Kapcsolatot tart a Nemzeti Referencia Laboratórium szerepét betöltő ÁDI-val, az ÁÁI-val, az ÁTI-val, az ÉTbI-vel, a TEI-vel és a KKI-val, továbbá az élelmiszerlánc-felügyeleti szervekkel és a szakértői csoporttal.
- Naprakész nyilvántartást vezet az egyes PPR körzetekhez tartozó településekről, szükség esetén a vadgazdálkodási egységekről.
- A helyi járványvédelmi központok részére – kérésükre – kirendelés útján szakembereket biztosít.
- Az egész országban felügyeli a PPR megelőzésével és felderítésével kapcsolatos intézkedések végrehajtását, az egyes kockázati kategóriákra vonatkozó előírásoknak megfelelően.
- Intézkedik a fogékony állatok mozgásának szállításának fokozott ellenőrzéséről, szükség esetén korlátozásáról, előterjesztést tehet harmadik országokból fogékony állatok behozatalának tilalmára, illetve állati termékek behozatalának korlátozására, illetve tilalmára.
- Jelentést készít az Európai Unió Bizottságának és a Nemzetközi Állategészségügyi Hivatalnak (WOAH).
- Kapcsolatot tart a rendészeti és katasztrófavédelmi szervezetekkel.
- Tájékoztatja az elektronikus és írott sajtót.
- Munkaidőn kívüli időszakra és munkaszüneti napokra ügyeletet szervez.
- Eseménynaplót vezet.
- A járványelfojtási intézkedések kiegészítéseként sürgősségi vakcinázást rendelhet el az *2023/361 EU rendeletben* előírtak szerint.

4.2. OJK elérhetőségei:

Cím: 1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

Központi telefon: 06-1/336-9415, fax: 06-1/336-9018

E-mail: ojk@nebih.gov.hu

4.3. Az OJK részére az alábbiakat kell biztosítani:

- Megfelelő helyiséget a személyzet elhelyezésére.
- A távközlési eszközöket, beleértve telefonokat (mobil), fénymásolókat, számítástechnikai eszközöket, számítógép hálózatot.
- Országos és vármegyei térképeket, elsősorban elelektronikus formában.
- A kiskérődző állományokra, vágóhidakra, húsfeldolgozókra, hűtőházakra, takarmánykeverőkre és állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzemekre vonatkozó adatbázist.
- Azon hatóságok és egyéb szervezetek címjegyzékét, melyeket a járványkitörésekről értesíteni kell.
- Országos médiumok címlistáját.
- Azon személyek (állatorvosok) címlistáját, akik „A” kategóriás betegségek leküzdésében gyakorlati tapasztalatot szereztek (feltüntetve nyelvismeretüket és továbbképzésen való részvételüket), akik igénybe vehetők a szakértői csoportban vagy a HJK-hoz kirendelhetők.

4.4. Az OJK személyi állománya:

- Vezetője a járványügyi igazgatás területén kiemelkedő gyakorlattal rendelkező állatorvos
- 2-4 fő megfelelő igazgatási gyakorlattal rendelkező állatorvos
- Egyéb - vadgazdálkodási, élelmiszerhigiéniai, térképész, informatikus – szakemberek (szükség esetén)
- Technikai segéderő (szükség esetén)
- Adminisztrátorok (szükség esetén)

5. fejezet Területi járványvédelmi intézmények

5.1. A vármegyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági ügyekért felelős főosztálya (továbbiakban: vármegyei főosztály)

A vármegyei főosztály gondoskodik járványmentes időszakban a járványvédelem magas szinten tartásáról. Feladatai:

- A vármegyei főosztály elkészíti, szükség esetén felülvizsgálja a vármegye készenléti tervét.
- A vármegyei főosztály gondoskodik az állattartók képzéséről, az állatorvosok betegséggel kapcsolatos továbbképzéséről.
- A vármegyei főosztály megszervezi a vármegyei szimulációs gyakorlatokat.
- A vármegyei főosztály gondoskodik a járványvédelemhez szükséges eszközök, anyagok tartalékolásáról.

- A vármegyei főosztály feladata a járási főállatorvosoknak és a hatósági állatorvosoknak a járványvédelemhez szükséges alapvető eszközökkel, anyagokkal való ellátása.
- A vármegyei főosztály gondoskodik a járási főállatorvosok és a hatósági állatorvosok mintavételi eszközökkel és bonceszközökkel való ellátásáról.
- A vármegyei főosztály megszervezi az állatorvosok kommunikációs rendszerét, biztosítja az ehhez szükséges eszközöket.
- A vármegyei főosztály gondoskodik megfelelő fertőtlenítő kapacitásról, fertőtlenítő anyagot készletez.
- A vármegyei főosztály a munkaidőn kívüli időszakokra és munkaszüneti napokra ügyeletet szervez.

A vármegyei főosztályok listáját az I. MELLÉKLET tartalmazza.

5.2. Helyi Járványvédelmi Központ (HJK)

A PPR megállapítását követően az OFÁ rendeli el a HJK létrehozását, azon vármegye/várvármegyék esetében, ahol a PPR-t megállapították. Az OFÁ akkor is elrendelheti a HJK felállítást, ha a vármegye területét a szomszédos vármegyében vagy tagországban elrendelt területi korlátozó intézkedések érintik.

A HJK személyi és tárgyi feltételeit a vármegyei kormányhivatal köteles biztosítani.

A HJK vezetőjét a vármegyei főállatorvos javaslatára a főispán nevezi ki. A feladatra alkalmas vármegyei szakemberek névsorát a vármegyei készenléti tervnek tartalmaznia kell. A szakemberek felkészültségének olyannak kell lenni, hogy a járványkitörést követően a HJK az 5.3. pontban foglalt feladatait el tudja látni.

A vármegyei készenléti tervnek tartalmaznia kell a HJK helységeit, eszközeit, kommunikációs eszközeit, járműveit, fogyóeszközeit.

A helyi készenléti tervben rögzíteni kell, mely tevékenységet kivel kívánják szerződéses szolgáltatás keretében rendezni.

A HJK részére biztosítani kell:

- a fogékony állattartó telepek listáját és naprakész adatokat a fogékony állatlétszámról,
- szükség esetén kimutatást a vadon élő állatok létszámáról vadgazdálkodási egységenként,
- szükség esetén a vadászatra jogosultak listáját,
- vágóhidak, húszemek listáját,
- állati eredetű melléktermék feldolgozók, illetve saját hulladékégetővel rendelkező telepek listáját,
- állatkereskedők listáját,
- a szállító eszközökkel, földmunka gépekkel rendelkezők listáját,
- a vármegye és a települések térképét, elsősorban elektronikus formában,

- a szükséges nyomtatványokat.

A HJK részére a fentieket a vármegyei kormányhivatal biztosítja.

5.3. A HJK feladatai

A HJK-t az OJK irányítja és ellenőrzi.

A HJK feladatait a vármegyei főosztály és a járás apparátusával, valamint kirendelt állatorvosokkal hajtja végre.

A HJK:

- irányítja a járványügyi nyomozást,
- meghatározza a felszámoláshoz szükséges lépéseket, ezek prioritási sorrendjét, és meghatározza az egyes feladatokért felelős személyeket
- irányítja és koordinálja a járvány felszámolásában érintett élelmiszerlánc-felügyeleti szervek munkáját
- felügyeli az állatok leölését és ártalmatlanítását, jóváhagyja a takarítási és fertőtlenítési tervet,
- az elásási helyszíneket egyezteti a környezetvédelmi hatósággal,
- javaslatot tesz a védőkörszét és a megfigyelési (felügyeleti) körzet területére,
- irányítja a védőkörszét és a megfigyelési (felügyeleti) körzet területén az állományok szűrését, ellenőrzi a zárlati intézkedések betartását,
- megszervezi a zárlat alatti területeken található gazdaságok ellenőrzését és a szükséges mintavételek elvégzését,
- kidolgozza a zártvágás rendszerét,
- együttműködik a szakértői csoporttal,
- eseménynaplót vezet,
- folyamatosan jelent az OJK-nak és a vármegyei főállatorvosnak,
- szükség esetén kapcsolatot tart a vadászati hatósággal,
- szükség esetén kapcsolatot tart a tájegységi fővadászokkal,
- kapcsolatot tart a helyi médiával,
- kapcsolatot tart a vármegyei rendőrfőkapitánysággal, illetve a helyi katasztrófavédelmi szervekkel
- folyamatos szolgálatot szervez (ügyelet, készenlét).
- kidolgozza a telepek újratelepítési stratégiáját.

5.4. A HJK személyzete

- Vezetője a járványügyi igazgatás területén nagy gyakorlattal rendelkező állatorvos (a vármegyei készenlét tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)

- Állatorvos tagjai (2-3 fő, a vármegyei készenléti tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)
- Kisegítő személyzet (gépkocsi vezető, adminisztrátor: a vármegyei készenléti tervben meg kell nevezni az e feladatra javasolt személyt vagy személyeket)

6. fejezet Nemzeti Szakértői Csoport

Az OFÁ a fertőző betegségek megelőzésében és leküzdésében jártas igazgatási és laboratóriumi szakembereiből, továbbá szükség esetén oktatással vagy kutatással foglalkozó állatorvosokból, virológusokból vagy biológusokból, vadgazdálkodási illetve egyéb szakemberekből folyamatosan működő Nemzeti Szakértői Csoportot hoz létre. A szakértői csoport feladata, hogy szakmai háttérrel biztosítson a PPR megelőzéséhez, szükség esetén leküzdéséhez, különös tekintettel a leküzdés során alkalmazandó eljárások tökéletesítésére és továbbfejlesztésére.

Járványmentes időszakban a szakértői csoport az országos főállatorvos felkérésére köteles összeülni.

PPR gyanúja, ill. a betegség megerősítése esetén a szakértői csoport az országos főállatorvos értesítése alapján, az OJK vezetésével azonnal köteles összeülni. Az OJK felkérése esetén a szakértői csoport kijelölt tagjai az érintett területre kiszállnak.

A szakértői csoportot az OFÁ összehívja azért, hogy az a járványügyi helyzet ismeretében elemezze a meghozott intézkedéseket és szükség esetén javaslatot tegyen azok módosításra vagy kiegészítésére. A szakértői csoport a munkát egy – vagy szükség esetén több - ülésen végzi el. A szakértői csoport a hatékony munkavégzés érdekében néhány fős akciócsoportokat, illetve munkacsoportokat is létrehozhat, amelyek két szakértői csoport ülés között szakértői támogatást nyújtanak OFÁ-nak, az OJK-nak és a HJK-nak.

A szakértői csoport az ülésen kialakított véleményéről – szavazást követően - határozati javaslatokat hoz, amelyet a szakértői csoport ülésen kijelölt tagok aláírásukkal hitelesítenek. Az akciócsoportok, illetve munkacsoportok ülésein hozott megállapításokat a szakértői csoport vezetője foglalja írásba. Az akciócsoportok, illetve munkacsoportok a szakértői csoporthoz hasonlóan határozati javaslatot is hozhatnak.

A szakértői csoport részére az alábbi adatokat kell eljuttatni:

- a fertőzött telep(ek) helye és a közvetlen környezet kiskérődző állománya,
- a fertőzött telep(ek) állatlétszáma, korcsoport és hasznosítási irány szerinti bontásban,
- a telep(ek)en alkalmazott tartástechnológia,
- a telep(ek)en található nem fogékony állatok faja és száma,
- a fertőzött telep(ek)ről mennyi és milyen mintát küldtek már az ÁDI-ba beleértve a vizsgálatok eredményét is,
- elhullott állatok száma,
- a járványügyi nyomozás eredménye

A kapott adatok elemzése alapján kialakított szakmai véleménynek ki kell térnie, így különösen:

- a fertőzés valószínű eredetére,

- a fertőzés behurcolásának feltételezhető időpontjára,
- a fertőzés veszélyének leginkább kitett telepekre (figyelembe véve a helyi meteorológiai viszonyokat is),
- a járványtani nyomozás eddigi állására,
- a további mintavétel szükségességére, illetve módjára (a szükséges mintavételekre terület, faj, és hasznosítási irány szerinti bontásban kell javaslatot tenni, meghatározva az ideális időkeretet is),
- a betegség tovaterjedésének megakadályozására teendő legsürgősebb intézkedésekre,
- állati hullák ártalmatlanításának módjára
- a telepen lehetséges állatleölési lehetőségek összehasonlítására,
- az egyes korlátozó intézkedések enyhítésének lehetőségeire (így kiemelten az élőállat zárlat alatt álló területről való kiszállítását, letelepítését illetően, illetve a hús, darált hús, előkészített hús, MSM és húskészítmény, tej és tejtermékek, valamint az állati melléktermékek, különösen gyapjú forgalmazására vonatkozóan),
- valamint a sürgősségi vakcinázás szükségességéről és kivitelezésének lehetőségéről.
- Vadállományban történő megállapítás esetén (ideértve a vadaskertben vagy vadasparkban tartott *Ovis ssp.*, *Capra ssp.*, *Cervidae* (szarvasfélék) fajokat is):
  - a járványhelyzet alapján a fertőzött terület meghatározására figyelemmel a kockázatelemzés eredményére,
  - a fertőzött területen alkalmazandó intézkedésekre, amelyek magukban foglalhatják a vadon élő állatfajok vadászatának felfüggesztését vagy korlátozását, elsősorban a megállapított esetek közvetlen környezetében,
  - a járványügyi helyzetnek megfelelően a vármegyei kormányhivatalnak adott, a betegségtől való mentesítésre vonatkozó terv (Mentesítési terv) összeállításával kapcsolatos javaslatokra, különös tekintettel azokra az intézkedésekre, amelyek elősegíthetik a betegség felszámolását, így az elhullott állatok szervezett keresésére, az állomány gyérítést szolgáló diagnosztikai kilövésre, az elhullott és diagnosztikai kilövés során kilőtt állatok testének, illetve vadászat esetén a kilőtt egyedek zsigereinek összegyűjtésre és ártalmatlanításra;
  - fertőzött területen végrehajtandó megerősített passzív surveillance és aktív (célzott) surveillance program végrehajtására.

A szakértői csoport összetétele:

Vezetője az OFÁ által kijelölt - kiemelkedő szakmai ismeretekkel és járványügyi igazgatási gyakorlattal rendelkező - állatorvos.

Tagjai:

Állandó tagok:

- AM élelmiszerlánc-felügyeletért felelős főosztálya
- az OJK képviselői,
- a NÉBIH ÁDI képviselői,
- a NÉBIH KKI képviselője,
- a NÉBIH ÁAI képviselője,
- a NÉBIH ATI képviselője,
- a NÉBIH ÉTbI képviselője,
- a NÉBIH TEI képviselője
- az érintett vármegyei főállatorvosok és HJK vezetők,

Az aktuális igények szerint meghívott tagok:

- állattartással és szükség esetén vadgazdálkodással foglalkozó érdekképviselők képviselői,
- kiemelkedő szakmai ismeretekkel és járványügyi igazgatási ismeretekkel rendelkező állatorvosok,
- oktatással vagy kutatással foglalkozó állatorvosok, biológusok, vadbiológusok vagy egyéb szakemberek.

A szakértői meghívás lehet intézményi szakértői meghívás, illetve egyéni szakértői meghívás. Mindkét szakértői meghívás esetén személyes részvétel szükséges, az állandó szakértő eseti helyettesítésére csak annak akadályoztatása (pl. betegség, távollét) esetén és az Országos Járványvédelmi Központ, valamint a szakértői csoport vezetőjének előzetes írásbeli tájékoztatását követően kerülhet sor.

A szakértői csoport - valamint a szakértői csoporton belül létrehozott akciócsoportok, munkacsoportok – üléseinek megszervezése és az ülések vezetése, illetve koordinálása a szakértői csoport vezetőjének a feladata. A szakértői csoport vezetőjének feladataihoz tartozik továbbá a szakértői csoport képviselője két ülés közötti időszakban.

Az ülések helyszínét és szükséges technikai feltételeket az Agrárminisztérium biztosítja.

Szükség esetén a szakértői csoport tagjai az OFÁ megbízásából továbbképző értekezleteket és tanfolyamokat tarthatnak.

7. fejezet A PPR leküzdésére vonatkozó utasítások, a betegség gyanújának megállapítása és a járványügyi nyomozás

A PPR járvány leküzdésére érvényben lévő utasítások teljes köre megtalálható a II. MELLÉKLETKÉNT csatolt intézkedési útmutatóban.

A PPR gyanújának megállapításához, a szolgáltató és hatósági állatorvosok számára összeállított útmutatót a III. MELLÉKLET és a IV. MELLÉKLET tartalmazza.

A különböző gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén a minimális mintaszám meghatározása szolgáló táblázatot az V. MELLÉKLET tartalmazza.

8. fejezet A PPR Nemzeti Referencia Laboratóriuma (NRL)

8.1. Nemzeti Referencia Laboratórium

A PPR Nemzeti Referencia Laboratórium a NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatóság központi (budapesti) laboratóriuma (NÉBIH ÁDI, 1143 Budapest, Tábornok u. 2.). A diagnosztikai laboratóriumok listáját a VI. MELLÉKLET tartalmazza.

A PPR megállapítása az ÁDI lelete alapján a járási főállatorvos feladata. Az adott területen való első megállapításhoz az NRL megerősítő vizsgálata szükséges.

Az ÁDI ügyeleti és készenléti szolgálata lehetővé teszi a minták folyamatos fogadását és feldolgozását. A vizsgálatokat az WOAH Szárazföldi Állatokra vonatkozó Diagnosztikai Módszerek és Oltóanyagok Kézikönyvében leírt módszerekkel végzi.

A PPR gyanúja esetén a NÉBIH ÁDI Kaposvári/Debreceni Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratóriuma a vizsgálati anyagot a NÉBIH ÁDI központi laboratóriumába küldi.

Az ÁDI területi laboratóriumai részt vesznek a PPR felderítésére irányuló szerológiai vizsgálatok végzésében.

A Nemzeti Referencia Laboratórium a vizsgálatok eredményéről haladéktalanul értesíti:

- az Országos Főállatorvost,
- az Országos Járványvédelmi Központot,
- a NÉBIH ÁAI igazgatóját és Járványügyi Osztályának vezetőjét
- a beküldés helye szerint illetékes vármegyei főállatorvost, illetve HJK-t,
- a beküldő állatorvost.

8.2. Európai Unió Referencia Laboratórium

CIRAD (Centre de coopération internationale en recherche agronomique pour le développement) - Peste des petite ruminants EU Referencia Labor (EURL)

TA A-15/G, Campus International de Baillarguet 34398 Montpellier Cedex, Franciaország

E-mail: contact-eurl-ppr@cirad.fr

9. fejezet Humán erőforrás

A vármegyei főosztály nyilvántartja azokat a vármegyében dolgozó állatorvosokat, akik a PPR leküzdésében igénybe vehetők. E nyilvántartást a vármegyei főállatorvos az OJK-nak elektronikus úton megküldi.

Járványveszély esetén a szolgáltató állatorvosokat elsősorban az Éltv. 51. § (3) bekezdésének q) pontja alapján aktív közreműködésre vonatkozó határozattal kell kirendelni. Ezen felül lehetőség van még az illetékes vármegyei főállatorvos által elrendelt közcélú munkavégzésre is, az Éltv. 53. § (3) bekezdés szerint – a Magyar Állatorvosi Kamarával kötött - megállapodás alapján, díjfizetés és költségtérítés ellenében igénybe vehető. A szolgáltató állatorvos a közcélú

igénybevételnek köteles eleget tenni, amelynek végrehajtása során közfeladatot lát el, és a hatósági állatorvost megillető védelemben részesül.

Segéderőt is elsősorban az Éltv. 51. § (3) bekezdésének q) pontja alapján aktív közreműködésre vonatkozó határozattal kell kirendelni. Ezen felül a HJK javaslatára a vármegyei kormányhivatal vagy a járási hivatal a munkaügyi szabályok betartása mellett közvetlenül alkalmazhat, vagy munkaerő közvetítéssel foglalkozó szervezettől igényelhet ilyen személyeket, ha ennek fedezete biztosított.

A kirendelt szakemberek és az alkalmazott segéderő költségeinek elszámolását a vármegyei kormányhivatal illetékes részlege végzi. Az aktív közreműködés esetén, az Éltv. 55. § (1) bekezdése c) pontja értelmében az államtól kártalanításra jogosult az 51. § (3) bekezdés q) pontjában meghatározott jogi személy, illetve természetes személy, amennyiben a kötelezésre kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

10. fejezet Anyagok és eszközök

A hatósági állatorvosokat a főosztály ellátja:

- személyi védőfelszereléssel (gumicsizma, vízhatlan ruha, gumikesztyű),
- személyi fertőtlenítéshez szükséges anyagokkal és eszközökkel,
- diagnosztikai eszközökkel, bonceszközökkel,
- mintavételhez szükséges eszközökkel.

A felsorolt anyagokat és eszközöket a vármegyei főosztály készletezi olyan mennyiségben, hogy az járványkitörés esetén a kirendelt szakemberek hatékony és biztonságos munkavégzését biztosítani tudja. Célszerű ezeket a készleteket elkülönítetten kezelni, hogy szükség esetén a HJK részére könnyen átadható legyen.

A járványkitörést követően a szükséges fertőtlenítő szereket és eszközöket a vármegyei Főosztály a HJK rendelkezésére bocsátja. Hiány esetén – a HJK jelzése alapján – az OJK intézkedhet a hiányzó eszközök és fertőtlenítőszeresek más vármegyéből való átcsoportosításáról is.

Szükség esetén további anyagok és eszközök az OJK-tól igényelhetők.

Az állatok leöléséhez szükséges eszközöket és berendezéseket a vármegyei főosztály biztosítja. Hiány esetén - a HJK jelzése alapján - az OJK intézkedhet a hiányzó eszközök más vármegyéből való átcsoportosításáról is.

A szükséges anyagok és eszközök beszerzésére – különös tekintettel a PPR megállapítást követő időszakot - szükség esetén alkalmazható az Éltv. 51. § (3) bekezdésének p) pontja alapján történő igénybevétel. Ebben az esetben az igénybevételért az államtól kártalanításra jogosult a földterület, jármű, épület, berendezés, eszköz és anyag tulajdonosa, használója, amennyiben az igénybevételre, illetve használatra kifejezetten az erre irányuló határozat alapján került sor.

11. fejezet Képzés és betegségekkel kapcsolatos készenlét

A betegséggel kapcsolatos ismeretek felelevenítését és a betegségre vonatkozó esetleges újabb tudományos eredmények közzétételét szolgáló képzés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a PPR

kitörése esetén a betegség a lehetséges legrövidebb időn belül megállapításra kerüljön és így a leküzdést szolgáló intézkedések meghozzák a várt eredményt.

A betegséggel kapcsolatos képzésen kívül szükség van a betegség leküzdést szolgáló intézkedések begyakorlására szolgáló szimulációs gyakorlatokra. A szimulációs gyakorlat során a betegség egy vagy több kitörés feltételezését követően a - csoportokba osztott - résztvevőknek az a feladatuk, hogy megtegyék a betegség leküzdést szolgáló intézkedéseket. A gyakorlat általában több napig tart és általában magában foglalja a feltételezett kitörés helyszínének meglátogatását, illetve egyes intézkedések gyakorlati végrehajtását is. A résztvevőknek a helyszínen szerzett tapasztalatok figyelembevételével kell megtenniük a további intézkedéseket. A szervezők végül elemzik a csoportok munkáját, majd a résztvevőkkel együtt kiértékelik azt.

A fentiek gyakorlati végrehajtása érdekében a következő intézkedéseket kell megtenni:

- Öt évente kétszer kell tartani országos PPR szimulációs gyakorlatot, de a második gyakorlat helyett ragadós száj és körömfájás vagy juhhimlő/kecskehimlő szimulációs gyakorlat is tartható. Az országos szimulációs gyakorlatot olyan időtartamra kell szervezni, amely lehetővé teszi helyszíni intézkedések (pl. klinikai vizsgálat, kórbonctani vizsgálat, mintavétel, mintaküldés, helyi zárlat, leölés, kártalanítás, ártalmatlanítás és fertőtlenítés) végrehajtását vagy modellezését, továbbá a betegség leküzdésére vonatkozó intézkedések (védőkörzet, megfigyelési körzet, járványügyi nyomozás, jelentések és kommunikáció) kidolgozását. Az országos szimulációs gyakorlat – az Országos Főállatorvos döntése alapján - az EU valamely szomszédos tagországával vagy más szomszédos országgal közösen is tartható. Az országos szimulációs gyakorlat évében (vagy az azt követő 12 hónapon belül) kell megtartani a PPR-re vonatkozó – ötévente legalább egyszer esedékes - országos továbbképzést is, amely szükség esetén a szimulációs gyakorlattal együtt is tartható.
- Minden vármegyében öt évente kétszer kell tartani vármegyei PPR szimulációs gyakorlatot, de a második gyakorlat helyett ebben az esetben is tartható ragadós száj és körömfájás vagy juhhimlő/kecskehimlő szimulációs gyakorlat. A legcélravezetőbb az, ha a vármegyei gyakorlatot az országos gyakorlatot követő egy éven belül tartják meg. Ha lehetőség van rá a vármegyei szimulációs gyakorlat is legyen több napos, de ha ez nem oldható meg, akkor elfogadható az egy napos gyakorlat is.
- Minden vármegyében a vármegyei szimulációs gyakorlatokon túl még öt évente legalább egy PPR-el kapcsolatos továbbképzést kell tartani, ezek során a betegséggel kapcsolatos ismeretek összefoglalása mellett röviden ki kell térni az igazgatási kérdésekre is, különös tekintettel az alábbiakra:
  - PPR kórjelzése,
  - fertőzött telepen végzett eljárások (leölés, ártalmatlanítás, fertőtlenítés),
  - a védő körzet és a megfigyelési (felügyeleti) körzet területén végzett eljárások,
  - a betegséggel kapcsolatban végzett tevékenységek dokumentálása,
  - a közvélemény tájékoztatásának módszerei.
- Valamennyi szimulációs gyakorlatot és továbbképzést dokumentálni kell.

12. fejezet A közvélemény tájékoztatása

A PPR megelőzésének, illetve fellépése esetén eredményes leküzdésének alapvető feltétele az állattartók és a lakosság együttműködése a betegség megelőzéséért, illetve leküzdéséért felelős szakmai szervezetekkel. El kell érni, hogy az állattartók ismerjék az egyes fertőző betegségek legfontosabb tüneteit (szaksajtó, vármegyei média, gazdaképzés, stb.), illetve minden állattartó az állatállományának állategészségügyi ellátásáról folyamatosan gondoskodjon.

A betegséggel kapcsolatos ismereteket a [NÉBIH honlapján](#) bárki számára elérhetően szerepeltetni kell.

A közvéleményt a fertőző betegségek kitörésének kockázatáról rendszeresen tájékoztatni kell. Tájékoztatni kell a közvéleményt a korlátozó intézkedések szükségességéről, várható időtartamáról, a betegség közegészségügyi vonatkozásairól.

Szóbeli nyilatkozatot az OFÁ és helyettese tehet, illetve az, akit az OFÁ megbíz a feladattal. Az írott sajtó megkereséseire a NÉBIH közvetítésével kell válaszolni.

13. fejezet A PPR leírása/ismertetés

13.1. Kóroktan:

A betegség kórokozója egy a Paramyxoviridae családba tartozó önálló morbillivírus, szoros rokona a keleti marhavész vírusának.

A közelmúltig a vírust egyszerűen Peste des petits ruminants vírusnak (PPRV) nevezték, azonban a vírus hivatalos neve 2016-ban Small ruminant morbillivírusra (SRM) változott. Ennek ellenére a gyakorlatban dolgozó szakemberek még mindig PPRV-ként ismerik.

A PPRV vírusnak csak egy szerotípusa létezik, ezért a szerológiai módszerek valamennyi PPRV-törzs esetében működnek.

13.2. Ellenállóképesség:

A vírus érzékeny a hőre, az ultraibolya sugárzásra és a kiszáradásra, ezért a környezetében hosszabb ideig nem képes túlélni. Azonban árnyékos részeken és normál környezeti hőmérsékleten akár 72 óráig is fertőzőképes marad. **A vírus a legtöbb fertőtlenítőszerre érzékeny. Hűtött és fagyasztott húsban hosszú ideig túlél.**

Hőmérséklet: 50°C-on 60 perc alatt teljesen inaktiválható

pH: a vírus stabil pH 5,0 és 10,0 között; inaktiválódik pH<4,0 vagy >11,0 mellett

Fertőtlenítőszer: alkoholok, lúgok (nátrium-hidroxid 2%/24 óra, nátrium -karbonát), jóddoldatok, fenolok, közönséges detergenssek, citromsav;

13.3. Előfordulás

A PPR Afrikában, az Arab-félszigeten, a Közel- és Közép-Kelet nagy részén, valamint Közép- és Délkelet Ázsiában is jelen van. Dél-Afrika még mentes a kiskérődzők pestisétől, de úgy tűnik, hogy a betegség ebbe az irányba terjed. Törökországban, Európa közvetlen

szomszédságában, endémiásan jelen van a betegség. 2018-ban Bulgáriában, ahol korábban még soha nem fordult elő, tört ki a betegség, melyet a bolgár hatóságok hatékonyan megfékeztek.

2024. nyarán Görögországban és Romániában tört ki PPR járvány, és novemberben Bulgáriában is ismét megjelent a betegség.

13.4. Gazdafajok

A PPR megbetegíti a **juhokat és a kecskéket**, és esetenként **antilopfajok** és a **vadon élő kiskérődzők** is érintettek lehetnek.

A **vadon élő kérődzők** vírus terjesztésében játszott szerepe még nem tisztázott. Jelenleg nincs bizonyíték arra, hogy a vírus a háziasított juhokban és kecskéken való jelenlététől függetlenül keringene vadon élő kérődzőkben.

A **szarvasmarháknál** a fertőzés tünetmentes, és nem terjesztik a betegséget.

A sertések esetében a fogékonyságot és a vírus terjesztését laboratóriumi körülmények között igazolták, de gyakorlati körülmények között eddig még nem.

A **tevéknél** korlátozottan előfordulhat betegség, de úgy tűnik, hogy nem terjesztik a vírust.

A 2018/1882 EU rendelet szerint a PPR betegségre vonatkozóan jegyzékbe foglalt fajok a következők: *Ovis ssp.*, *Capra ssp.*, *Camelidae*, *Cervidae* (a továbbiakban: *fogékony fajokhoz tartozó állatok*)

13.5. Terjedés

A fertőzés általában a fertőzött állatok váladékaival történő **közvetlen érintkezés** útján terjed. A fertőzés korai szakaszában, a lázas időszak idején, **minden váladékban nagy számban van jelen a vírus**. A kiskérődzők a vírust tejjel is üríthetik. Az állatok köhögése és a tüszögése révén az állományon belül, az egymáshoz közel lévő állatok között levegő útján gyorsan terjed a vírus. A vírusürítés a gyógyulást követően akár több mint 2 hónapig is eltarthat.

Az állatok **fertőzött takarmány vagy víz fogyasztásával is** megfertőződhetnek. Az etetők és itatók, valamint a szennyezett alom is **közvetett fertőzési forrás** lehet, de csak rövid ideig, mert a PPR vírusa nem képes sokáig túlélni a környezetben.

13.6. Lappangási idő

Általában 3-6 nap. Legrövidebb lappangási idő 2 nap, leghosszabb: 21 nap.

A vírusürítés már a lappangási idő alatt lehetséges, tetőfokát az 5-10. napon éri el.

13.7. Tünetek

A leggyakrabban előforduló heveny forma mellett a PPR előfordulhat perakut, félheveny és szubklinikai formában is, függően a vírus törzstől, a gazdaállat fajtától, fajtájától, egészségi állapotától.

A PPR-ből felépült juhokban és kecskéken aktív immunitás alakul ki, amely valószínűleg élethosszig tart.

13.7.1. Heveny forma

Ha a betegségtől korábban mentes területen jelenik meg a PPR, akkor a betegség klinikai megjelenése leggyakrabban heveny. Ilyen esetben a **megbetegedési és az elhullási arány** a faj és fajta függvényében alakul, de **elérheti akár a 90-100%-ot!**

Heveny formában jellemző **a láz, savós szem- és orrfolyás**, hasmenés és tüdőgyulladás, valamint **kimaródások** a különböző nyálkahártyákon, **különösen a szájban.**

A hirtelen kialakuló láz akár 41°C-os is lehet és 3-5 napig is eltarthat, **az állatok leverték, étvágytalanok**, a szutyakjuk kiszárad. Amennyiben az állat nem hullik el, a kezdetben savós **szem- és orrfolyás fokozatosan nyálkássá-gennyessé válik**, amely **beszárad, kérgesedik** és elzárja az orrlyukakat. A túlélő állatoknál a nyálkás váladék kb. 14 napon keresztül fennmaradhat.

A láz kialakulásától számított 4 napon belül az íny bővérvé válik, és a **szájüregben elhalások, kimaródások** alakulnak ki, ami fokozott nyáleválasztással jár. A kimaródásokat elhalt, fehéres, pépes szövet borítja, ami émelyítő szagot áraszt, amikor az állat kinyitja a száját.

A szemben a kötőhártya vértolulálása, beszáradt váladék a belső szemzugban és időnként profúz, **hurutos kötőhártyagyulladás** látható.

Későbbi stádiumban gyakori a **vízserű, véres hasmenés. Tüdőgyulladás**, köhögés, légzési zörej és felerősödött hasi légzés is előfordul.

Előfordulhat vetélés is.

5-10 napon belül kiszáradás, testtömegvesztés, nehézlégzés, hypothermia alakulhat ki, az állatok elhullhatnak. A túlélő állatok hosszan lábadoznak.

13.7.2. Perakut forma

4 hónaposnál idősebb fiatal kecskéknél, amelyeket már nem védenek az anyai ellenanyagok, **perakut formában** is megfigyelték a betegséget. A lappangási idő kb. 3 nap. A betegség **ugyanazokkal a klinikai tünetekkel kezdődik**: magas lázzal (40-42 °C), amit a nyálkahártyák vértolulása, vizenyős szemek és savós orr- és szemfolyás követ. Ez a forma azonban **gyorsabban lezajlik. 5-6 nap elteltével a fertőzött állatok 100%-a elpusztul, még akkor is, ha nem jelentkeznek kimaródások, hasmenés vagy másodlagos bakteriális fertőzés.**

13.7.3. Félheveny forma

A félheveny forma **a szövődmények gyakori előfordulása ellenére, a betegség legkevésbé súlyos formája, nem jár az állat elhullásával.**

Afrikában a Száhel-övezetben, a helyi fajták fogékonysága miatt, juhoknál gyakran megfigyelhető ez a forma.

5 nap lappangási idő után a betegség egy-két napig tartó, mérsékelt lázat (39-40 °C) okoz. Az összes többi klinikai tünet enyhe és észrevétlen maradhat. Az orrlyukak körül kis mennyiségű beszáradt váladék, felrakódás képződik, ami a diagnózist egy másik betegség, a varas szájfájás felé terelheti.

13.7.4. Szubklinikai forma

A PPR szubklinikai formában is előfordulhat, ami **tünetmentes**. A tünetek hiányában csak vérvizsgálatokkal derülhet rá fény.

A szarvasmarhák fertőződésük esetén klinikai tüneteket nem mutatnak, de PPRV elleni ellenanyagokat termelnek. A PPR tünetei hasonlóak a keleti marhavész tüneteihez, és fontos megjegyezni, hogy a keleti marhavész felszámolása ellenére, ha szarvasmarhában keleti marhavészre jellemző tünetek jelennek meg, ezeket keleti marhavészként kell kezelni, és nem lehet őket PPR-nek tulajdonítani, kivéve, ha ezt laboratóriumi vizsgálat megerősíti.

13.8. Kórbonctan

Boncoláskor **kimaródások** figyelhetők meg a **szájtól** egészen a **bendő-recésgyomor átmenetig**. A külső ajkak mentén kerges var látható. A **gyomorban és a bélben** általában **vérzéses gyulladás** található, és az ileo-caecalis átmenet is gyakran érintett. A Peyer-plakkokban gyakori az elhalás. A vastagbél és a végbél hosszanti nyálkahártyaredői mentén jellegzetes, egyenes vérzések (zebracsíkok) láthatók, de ez nem állandó lelet.

A nyirokcsomók megnagyobbodnak, a lépben és a májban elhalások lehetnek.

A tüdőben interstitiális **bronchopneumonia** (állandó lelet) és gyakran másodlagos bakteriális tüdőgyulladás található.

13.9. Elkülönítő kórjelzés

A PPR-t könnyű összetéveszteni olyan más betegségekkel, amelyek lázzal és hasonló klinikai tünetekkel járnak, különösen, ha a betegség újonnan jelenik meg valahol.

A tüdőgyulladás általában a PPR elég nyilvánvaló tünete, így leginkább a pasteurellosis és a CCPP okozza a legtöbb nehézséget a differenciáldiagnózisban.

- kecskék fertőző tüdő- és mellhártyagyulladása (CCPP): a kecskék (a juhok nem érintettek) Mycoplasma okozta betegsége. A PPR-hez hasonlóan láz, nehéz/rendellenes légzés és köhögés jellemzi, de a CCPP-nél nincsenek szájüregi elváltozások vagy hasmenés. A post mortem vizsgálat során a CCPP-ben a tüdő elváltozások kiterjedtebbek, és a mellüregben fibrines folyadékgyülemet találunk. A tüdő fibrinnel fedett, és a mellhártya fali és zsigeri lemeze gyakran összenőtt.
- kéknyelv-betegség: A kéknyelv-betegséget a PPR-hez hasonlóan láz, váladékozás és szájüregi elváltozások jellemzik. A PPR-től azonban a következőkben különbözik: a fejtájéki ödéma jelenléte; a szájüreg, a pártaszélek és a test kevésbé szőrös részeinek kékes elszíneződése; és sántaság.
- pasteurellosis (PPR-nél másodlagos fertőzés is lehet): a juhok és kecskék tisztán légúti betegsége, amelyet a Pasteurella multocida, valamint a Mannheimia (Pasteurella) haemolytica baktérium okoz. Heveny, kruppos tüdőgyulladás, illetve mellhártyagyulladás. Szájüregi elváltozások vagy hasmenés nincs. A fertőzött és elhullott állatok száma általában alacsonyabb, mint a PPR esetében, kivéve erős stressz és zsúfoltság esetén (például nagy számú juh összegyűjtése kereskedelmi céllal). Differenciál diagnosztikai problémát olyan esetben okoz, amikor néha a PPRV okozta betegségénél hiányoznak a szájüregi elváltozások és a hasmenés, vagy ezek nem elég

nyilvánvalók. További problémát okoz, hogy társulhat is a PPR-hez másodlagos fertőzésként, és ilyenkor tiszta tenyészetben izolálható a PPR-ben beteg állatok tüdejéből. A *Pasteurella* baktériumok izolálása juhok tüdejéből ezért nem erősíti meg a primer tüdő pasteurellózis diagnózisát, és nem zárja ki a PPR jelenlétét.

- varas szájfájás: könnyen összetéveszthető a PPR-rel, mivel a PPR késői szakaszában a száj körül varasodás és néha göbök láthatók. Különösen könnyű összetéveszteni varas szájfájás súlyos eseteivel, amikor az elváltozások a szájra és az orra is kiterjednek. A szövődménymentes varas szájfájás esetében általában nincs szájüregi elhalás, hasmenés vagy tüdőgyulladás.
- ragadós száj- és körömfájás: juhoknál gyakoribb, mint kecskéknél. Száj- és körömfájásra utal, a hólyagok és az elváltozások megjelenése (cafatolt szél), a légzési nehézség és a hasmenés hiánya. Juhoknál jellemző a gyakran kifejezett sántaság jelenléte, és hólyagok és kimaródások a pártaszélen és a csülkök közötti hasítékban. Ha bárányozás idején fertőződik az állomány, gyakran előfordul a nagyon fiatal bárányok hirtelen halála tünetek nélkül, szívizom-elfajulás következtében. A szájüregi elváltozások, ha vannak, gyakran nagyon kicsik és nehezen láthatók; a száj nem áraszt olyan bűzös szagot, mint a PPR esetében. Kecskékben, ellentétben a juhokkal, a szájbeli elváltozások dominálnak, a lábvégeken többnyire nincsenek elváltozások.
- coccidiosis: hasmenés, étvágytalanság, súlyvesztés, hasi fájdalom. Klinikai tünetekben általában a 4-8 hetes korosztályban jelentkezik. A láz nem jellemző. Nincsenek szájüregi elváltozások és légzési nehézség, tüdőgyulladás.

13.10. Laboratóriumi kórjelzés

Kórokozó kimutatás: vírusizolálás

Kórokozó genetikai anyagának (nukleinsav) kimutatása: real-time PCR

Ellenanyag-kimutatás: ELISA

13.11. Mintavétel

Szerológiai vizsgálat (ELISA):

Szerológiai vizsgálatra (ELISA) jól lezárt, **alvadásgátlót nem tartalmazó vércsőbe levett natív vért** kell beküldeni. A vér mennyisége **legalább 1,5-2 ml legyen**, a savó ne legyen hemolizált és a csövön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a vért levették. A vérvétel után a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

PCR vizsgálat

A PPR megerősítéséhez a vírus jelenlétének kimutatása szükséges.

PCR vizsgálatokhoz **tünetet nem mutató állatokból** jól lezárt, **EDTA-s vércsőbe vett vért** kell beküldeni (más véralvadásgátló nem jó). Vérvételkor a csövet többször át kell fordítani, hogy a cső faláról a véralvadásgátló jól bele tudjon oldódni a vérbe. A vér mennyisége **legalább 1,5-2 ml legyen**, és a csövön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a vért levették. A vérvétel után a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

Élő tünetet mutató állatból elsődlegesen orrtampon, szemtampon mintát kell venni, opcionálisan a fent leírtak szerint, EDTA-s vércsőbe vett vér is küldhető.

Elhullott vagy leölt állatokból (amelyek tüneteket mutattak vagy kórbonctani elváltozásaiuk PPR-e utalnak) elsődlegesen orrtampon, szemtampon, **nyirokcsomót, tüdőt** kell vizsgálatra küldeni. Opcionálisan a fent leírtak szerint, EDTA-s vércsőbe vett vér is küldhető.

Tamponminta esetén viszkózus tampont kell használni (vattatampon kerülendő) és a mintát az eredeti, szállító médiumot nem tartalmazó csőben kell laboratóriumba küldeni. A csővön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a mintát levették. A minta a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

A **szervmintákat** csavarkupakos, műanyag mintaszállító edénybe kell venni, és a mintatároló edényen jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a mintát levették. A minta a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

13.12. Védekezés, megelőzés

Nincs specifikus gyógykezelés.

Szigorú igazgatási intézkedések - megfigyelési és helyi zárlat, leölés, védő-és megfigyelési (felügyeleti) körzet - fogatosítása.

A megelőzést szolgálja továbbá az állattartó telepekre vonatkozó általános járványvédelmi követelmények következetes, technológiába épített betartása, illetve a betegség behurcolásának megakadályozására vonatkozó intézkedések, import szabályok.

Az endémiás területeken általában vakcinázással védekeznek a betegség ellen, de a megelőző vakcinázás az EU-ban, és Magyarországon is tilos. Járványkitörés esetén sürgősségi vakcinázás alkalmazása megengedett.

14. fejezet A PPR megelőzése és korai felismerése

14.1. A PPR megelőzése

A kiskérődzők pestise (**peste de petit ruminants, PPR**) a juhok és a kecskék **vírus okozta**, heveny, lázas általános tünetekkel, a száj és az emésztőcsatorna nyálkahártyájának gyulladásával járó, **bejelentési kötelezettség alá tartozó betegsége. A betegség a kiskérődzők egyik legfertőzőbb betegsége, amely jelentős gazdasági károkkal jár.**

A PPR számos országban endémiásan jelen van. (lásd 13.3. fejezet).

Törökországban, Európa közvetlen szomszédságában, endémiásan jelen van a betegség. 2018-ban Bulgáriában, ahol korábban még soha nem fordult elő, tört ki a betegség, melyet a bolgár hatóságok hatékonyan megfékeztek. 2024. nyarán Romániában és Görögországban tört ki PPR járvány, és ősszel Bulgáriában is ismét megjelent a betegség.

A PPR elsősorban az állatok közötti közvetlen érintkezéssel terjed. (Lásd még 13.5. fejezet)

A PPR megbetegíti a juhokat és a kecskéket, és esetenként antilopfajok és a vadon élő kérődzők is érintettek lehetnek. (Lásd még 13.4. fejezet)

Magyarországon még soha nem fordult elő a betegség, ezért a legfontosabb feladat a vírus behurcolásának megakadályozása hazánkba.

A betegség megelőzésére vagy befolyásolására homológ PPR vakcina rendelkezésre áll, de az EU-ban és Magyarországon is tilos a PPR elleni megelőző vakcinázás.

A védekezés egyetlen lehetséges módja a betegség behurcolásának megelőzése, illetve járvány kitörés esetén a betegség mielőbbi felismerése és a góc gyors felszámolása, az összes fertőzött és fertőzöttségre gyanús állat leölése és ártalmatlanítása útján. A betegség behurcolásának kockázata, a kereskedelem globalizációja és a turizmus világméretű kiszélesedése következtében folyamatosan fennáll.

A betegség megelőzésének eszközei:

- államközi szerződések és EU rendelkezések biztosítják, hogy fertőzött területről állat, állati termék, ragályközvetítő anyag nem hozható be,
- a vonatkozó rendelkezések szerint a repülőtéri és kikötői élelmiszer hulladék elégetés útján ártalmatlanítandó (1069/2009/EK, 45/2012. (V.8.) VM rendelet),
- vásárolt állatok karanténzási kötelezettsége,
- állattartó telepek általános járványvédelme,
- állattartó telepek folyamatos állatorvosi felügyelete,
- forgalomba hozott egyedek egyedi megjelölése, szállítólevél kötelezettség,
- vágóhidak, vásárterek, gyűjtőtelepek állatorvosi felügyelete,
- a teljes élelmiszerlánc hatósági felügyelete (Éltv.).

14.2. A PPR-rel kapcsolatos kockázatelemzés

A PPR megelőzésre és korai felismerésre vonatkozó intézkedéseket a PPR jelentette kockázat mértékéhez szükséges igazítani, annak érdekében, hogy azok a lehetőségekhez képest a legjobb eredményt hozzák, valamint költséghatékonyak is legyenek.

Az ország egyes területein a PPR jelentette kockázat mértékéről akkor tudunk a legreálisabb képet alkotni, ha a véletlen események folytán esetleg bekövetkező nagyobb ugrásokat nem vesszük figyelembe. Ugyanis ezek bekövetkezésének valószínűsége és az, hogy bekövetkezésük esetén azok pontosan hol történnek a jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján még közelítő pontossággal sem becsülhető meg. Ugyanakkor a járványügyi helyzet minden jelentős változása esetén újabb kockázatelemzést kell készíteni.

14.3. A PPR korai felismerése

A PPR korai felismerése rendkívül fontos a betegség terjedésének mérséklése és az állományok védelme szempontjából is. A korai felismerés megfelelően működő surveillance rendszer nélkül elképzelhetetlen. A surveillance rendszert szakmai szempontból két részre oszthatjuk: a betegségre gyanút keltő egyedek vizsgálatán alapuló passzív surveillance-re és az egészséges állatok előre megtervezett séma szerinti vizsgálatán alapuló aktív (célzott) surveillance-re.

A PPR korai felismerése rendkívül fontos a betegség felügyelete, a terjedésének mérséklése, az állományok védelme és a betegség felszámolása szempontjából is. A PPR korai felismerésének kulcsa a **passzív surveillance**. A PPR bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség, ezért gyanúját be kell jelenteni az állategészségügyi hatóság felé. Az állategészségügyi jogszabályok alapján az állattartónak az állata megbetegedését vagy betegségének gyanúját minden esetben be kell jelentenie az állatorvosnak, nem csak bejelentési kötelezettség alá eső betegség vagy

annak gyanúja esetén. Ez biztosítja a PPR korai felismerését olyan esetekben is, amikor az állattartó nem képes felismerni a bejelentési kötelezettség alá eső betegség tüneteit.

A PPR megerősítéséhez minden esetben laboratóriumi vizsgálat, a vírus jelenlétének kimutatása szükséges.

PPR-re kell gyanakodni, és laboratóriumi vizsgálatokat kell végeztetni a betegség megerősítésére vagy kizárására a következők közül egy vagy több tünet bármely kombinációja esetén:

- a juhokat és/vagy kecskéket érintő, hirtelen fellépő lázas betegség, szem-, orrváladékozás, nyálzás és eróziók a szájban, a száj körül varasodással vagy göbökkel vagy ezek nélkül;
- tüdőgyulladás;
- nagymértékű elhullás

Általában a betegség behurcolásának kockázata Magyarországra nagyon alacsony, ezért a passzív surveillance elegendő a betegség korai felismerésére.

Abban az esetben, ha a PPR behurcolásának kockázata valamilyen oknál fogva (pl. betegség kitörés szomszédos országokban) megnő, akkor **aktív (célzott) surveillance** rendszer kerül felállításra és elrendelésre, a betegség esetleges behurcolásának időben történő felismerésére.

Az aktív surveillance elrendelése körlevélben történik, mely tartalmazza a célcsoportokat, a kivitelezés és a mintavétel módját és szabályait.

15. fejezet Adatbázis

15.1 OJK

- A vármegyei főosztályok létszámadatai
- Járási hivatalok nyilvántartása
- Nemzeti Szakértői Csoport tagjai
- HJK tagjai
- Nagylétszámú állattartó telepek listája
- Települések állattartó udvarainak száma
- Települések állatlétszáma
- Vágóhidak, húsfeldolgozók, szükség esetén a vadfeldolgozók listája
- Állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzemek listája
- Környezetvédelmi hatóság címlistája
- Médiumok címlistája (országos)
- ORFK címlistája
- Állategészségügyi határállomások listája, elérhetősége
- Értesítendő hatóságok és szakmai érdekvédelmi szervezetek listája, elérhetősége
- Térképek, elektronikus vagy az alábbi léptékű papír alapú:
  - Országkép 1:150.000

- Vármegyetérkép 1:150.000
- Települések térképei 1:15000

15.2. HJK

- A főosztály felügyelete alá tartozó állatorvosok
- A főosztály felügyelete alá tartozó segéderők
- Nagylétszámú állattartó telepek és állatlétszámuk
- Települések kislétszámú állattartó udvarainak száma és állatlétszáma
- Szükség esetén a fogékony vadfajok létszáma vadgazdálkodási egységenként
- A vármegye vágóhídjainak, húsfeldolgozóinak, állatkereskedőinek, állati eredetű melléktermékeket gyűjtő és feldolgozó üzemének listája
- Címjegyzék:
  - Vármegyei Rendőrfőkapitányság
  - Városi Rendőrkapitányság
  - Vármegyei Kormányhivatal munkavédelmi és munkaügyi szervezeti egysége
  - Vármegyei Kormányhivatal környezetvédelmi, természetvédelmi szervezeti egysége
  - Vízügyi Felügyelőség
  - Települési önkormányzatok
  - Vármegyei önkormányzat
  - Szükség esetén a vadászatra jogosultak
  - Szomszédos vármegyék élelmiszerlánc-biztonságért felelős főosztályai
  - Földmunkagépek és szállítójárművek listája
- Térképek, elektronikus vagy az alábbi léptékű papír alapú:
  - Települések térképe (1:15.000)
  - Vármegyetérkép (1:150.000)

16. fejezet Szankciók

Az élelmiszerlánc felügyeleti bírság az Éltv. 63. § (1) bekezdésének megfelelően.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 361. §-a szerint

„Aki

a) a zárlati kötelezettség alá tartozó fertőző betegség behurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályait megszegi,

b) járvány idején az elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályait megszegi,

c) a fertőző állatbetegségek vagy növényi zárlati károsítók be- és kihurcolásának, valamint terjedésének megakadályozása vagy előfordulásának felszámolása végett elrendelt növényegészségügyi vagy állatjárványügyi intézkedés szabályait megszegi, vétség miatt elzárással büntetendő.”

MELLÉKLETEK

37

I. MELLÉKLET Helyi Járványvédelmi Központok

1. Magyarország vármegyéi (térkép)

2. A Vármegyei Kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonságért felelős Főosztályainak és Osztályainak listája

1. Baranya Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
7623 Pécs, Megyeri út 24.
Tel.: (72) 795-957
E-mail: allategeszsegugy@baranya.gov.hu
2. Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
6000 Kecskemét, Halasi út 34.
Tel.: (76) 896-334, (76) 896-341
E-mail: bacs-elelmiszer@bacs.gov.hu

3. Békés Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
5600 Békéscsaba, Szerdahelyi út 2.
Tel.: (66) 540-230
E-mail: elelmiszer@bekes.gov.hu
4. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
3525 Miskolc, Vologda u. 1.
Tel.: (46) 795-888
E-mail: elelmiszer@borsod.gov.hu
5. Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
6724 Szeged, Vasas Szent Péter u. 9.
Tel.: (62) 680-800, (62) 680-803
E-mail: elelmiszer@csongrad.gov.hu
6. Fejér Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
8000 Székesfehérvár, Csíkvári út 15-17.
Tel.: (22) 511-160
E-mail: elelmiszerlanc@fejer.gov.hu
7. Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerbiztonsági Osztály
Járványvédelmi Osztály
9028 Győr, Régi Veszprémi út 10.
Tel.: (96) 795-099
E-mail: elelmiszerlanc@gyor.gov.hu
8. Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
4030 Debrecen, Diószegi út 30.
Tel.: (52) 550-777
E-mail: hajdu-elbao@hajdu.gov.hu
9. Heves Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
3300 Eger, Szövetkezet út 4.
Tel.: (36) 510-430
E-mail: elelmiszer@heves.gov.hu

10. Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
5000 Szolnok, Versegly út 9.
Tel.: (56) 795-938
E-mail: jasz.agrarugy@jasz.gov.hu, jasz.elbao@jasz.gov.hu
11. Komárom-Esztergom Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
2890 Tata, Új út 17.
Tel.: (34) 795-125
E-mail: elba@komarom.gov.hu
12. Nógrád Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Minőségellenőrzési Osztály
Járványügyi és Állatvédelmi Osztály
3100 Salgótarján, Baglyasi út 2.
Tel.: (32) 521-525
E-mail: elelmiszerlanc@nograd.gov.hu
13. Pest Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály
Állategészségügyi Osztály
1135 Budapest, Lehel út 43-47.
Tel.: (1) 236-4108
E-mail: elelmiszer@pest.gov.hu; allateu@pest.gov.hu
14. Somogy Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
7400 Kaposvár, Tinódi L. S. u. 2.
Tel.: (82) 311-311
E-mail: af@somogy.gov.hu; elelmiszer@somogy.gov.hu
15. Szabolcs-Szatmár Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyim Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági Osztály
Állategészségügyi Osztály
4400 Nyíregyháza, Keleti Márton u. 1.
Tel.: (42) 451-200, (42) 598 993
E-mail: elelmiszerlanc@szabolcs.gov.hu
16. Tolna Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
7100 Szekszárd, Tormay Béla u. 18.
Tel.: (74) 529-081, (74) 529-082
E-mail: elelmiszerlanc@tolna.gov.hu

17. Vas Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági Osztály
Állategészségügyi Osztály
9700 Szombathely, Zanati út 3.
Tel.: (94) 513-830
E-mail: ebaf@vas.gov.hu
18. Veszprém Vármegyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály
8200 Veszprém, Dózsa Gy. u. 33.
Tel.: (88) 550-039
E-mail: elelmiszer@veszprem.gov.hu
19. Zala Vármegyei Kormányhivatal
Agrárügyi Főosztály
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály
8900 Zalaegerszeg, Göcseji út 18.
Tel.: (92) 549-280
E-mail: elelmiszer@zala.gov.hu

1. BEVEZETÉS

1.1. Az intézkedések jogszabályi alapja

A jogi felhatalmazást az 2008. évi XLVI. törvény, a 41/1997 FM rendelet, illetve az AHL és annak végrehajtási és felhatalmazáson alapuló jogi aktusainak tartalmazzák.

2. ELŐZETES CSELEKVÉS

2.1. A betegség gyanújának bejelentése

A PPR gyanúját haladéktalanul be kell jelenteni az állományt ellátó szolgáltató állatorvosnak vagy hatósági állatorvosnak. Bejelentést lehet tenni a járási főállatorvosnak vagy a főosztálynak is.

Ha az állományt ellátó szolgáltató állatorvos a betegség gyanújáról értesül, köteles haladéktalanul megvizsgálni az érintett állatot/állatokat, felvenni a gyanú kivizsgálásáról készült jegyzőkönyvet és értesíteni a járási főállatorvost. A szolgáltató állatorvos köteles a helyszínen megvárni a hatósági állatorvost, addig is a betegség helyhez kötése érdekében utasítania kell az állattartót, hogy a tüneteket mutató állatokat, ha lehetséges, különítse el, illetve az állományból fogékony állatot ne vigyen ki.

A bejelentésről értesülő személynek az alábbi adatokat kell felvennie:

- az állattartó, és ha van, az integrátor nevét és székhelyét / lakcímét,
- az állattartás helyét (postai cím ÉS helyrajzi szám ÉS helyben ismert megnevezés (xy major/telep stb.) ÉS GPS-koordináta
- a teljes betelepített létszámot korcsoportonként,
- az elhullott, levágott, leölt, betegsége, vagy fertőzöttségre gyanús állatok állományonkénti számát, korát és hasznosítását,
- az észlelés időpontját,
- a bejelentésig észlelt tünetek leírását,
- mindazon egyéb körülményeket, amelyek a betegség vagy fertőzöttség gyanúját megerősíthetik, vagy kizárhatják.

A bejelentést fogadó személy köteles felhívni az állattartó / bejelentő figyelmét arra, hogy a helyszínt nem hagyhatja el, amíg a kiérkező állatorvos a kérdéses állatok vizsgálatát el nem végezte és a betegség gyanújának kizárására vagy megerősítésére mintát nem vett. Az állattartónak a betegség kizárásig vagy megerősítésig gondoskodnia kell az elrendelt intézkedések betartatásáról.

A hatósági állatorvos megérkezéséig az állattartó köteles megtenni az alábbi intézkedéseket:

a) a telepen lévő összes, a betegsége fogékony fajhoz tartozó egyedét saját helyén vagy a telepen belül más helyen izolálva tartani;

b) megtiltani és megakadályozni:

- a betegsége fogékony fajok egyedeinek telepre történő befelé és kifelé irányuló mozgását;

- a személyek, az egyéb, betegségekre nem fogékony állatfajok egyedeinek, valamint a járműveknek telepre történő befelé és kifelé irányuló mozgását,
- a hús, tojás, az állati tetemek, a takarmány, a különböző felszerelések, a hulladék és állati ürülék, a szemét, a trágya vagy egyéb bármilyen, a kérdéses betegséget továbbítható anyag mozgását.

c) a fertőtlenítéshez szükséges (elégletes) kéz-, lábbeli- és kerékfertőtlenítő eszközöket ellenőrizni a betegségekre fogékony fajok épületeinek, valamint magának a telepnek a ki- és bejáratainál;

d) a betegségekre fogékony és nem fogékony állatfajok minden csoportjáról összeírást készíteni, csoportonként feljegyezve az elhullott vagy tüneteket mutató állatok számát.

2.2. A gyanú bejelentését követő intézkedések

A PPR bármely helyen való előfordulásának gyanújáról szóló bejelentés kézhezvételét követően az illetékes járási főállatorvos köteles haladéktalanul hatósági állatorvost küldeni a helyszínre, aki megkezdi a betegség megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálatokat. A hatósági állatorvosnak a gazdaságban ellenőriznie kell az állomány-nyilvántartást és az állatok azonosítására szolgáló megjelöléseket.

Ha a hatósági állatorvos a gyanút kizárni nem tudja, akkor a járási főállatorvos haladéktalanul értesíti a vármegyei főállatorvost és megkezdi a járványügyi nyomozást. A vármegyei főállatorvos a gyanúról tájékoztatja az Országos Járványvédelmi Központot és a NÉBIH ÁAI-t, hogy a betegség leküzdésére való előkészületeket megtehessek arra az esetre, ha az megállapítást nyer, beleértve a Nemzeti Szakértői Csoport mozgósítását.

A vizsgálatokat végző hatósági állatorvosnak a telepre történő kiszállásakor magával kell vinnie a szükséges védőöltözetet, bonceszközöket, mintavételi eszközöket és a személyi fertőtlenítéshez szükséges felszerelést.

Nagy állattartó telepek esetében a vizsgálatok végzésére szükség lehet egynél több hatósági állatorvosra és technikai segítségnyújtásra.

3. Az állategészségügyi vizsgálatok és az azokat követő intézkedések

3.1. Az állategészségügyi vizsgálatok végrehajtásának menete

A hatósági állatorvos a gyanú alatt álló telepre való megérkezését követően elvégzi az állomány klinikai vizsgálatát a 3.5. pontnak megfelelően, illetve, ha volt elhullás kórbonctani vizsgálatot is végez a 3.6. pont figyelembevételével. Ha a klinikai vizsgálat azt indokolja, akkor a hatósági állatorvos diagnosztikai leolást végez a 3.7. pont alapján.

Mielőtt az állatállomány klinikai vizsgálata elkezdné, a hatósági állatorvos teljes védőfelszerelést ölt magára és alapos személyi fertőtlenítést végez.

A vizsgálat végzése során a hatósági állatorvosnak nyilvántartásba kell vennie a telepen található különböző kategóriájú (faj, fajta, életkor, hasznosítás) állatokat. Vázlatos rajzot kell készíteni a telepen lévő istállókról, az azokban található különböző kategóriájú állatok számának feltüntetésével.

A telepen található valamennyi állományt gondos vizsgálatnak kell alávetni, és fel kell jegyezni bármilyen betegségre utaló tünetet, az állatok korcsoportjának és a telepen belül való elhelyezkedésüknek feltüntetésével. Az állomány vizsgálatát a telep azon részein kell kezdeni, ahol a tulajdonos vagy képviselője szerint az állatok egészségesek, utoljára hagyva a gyanús állatokat. Nagy állomány esetén, különösen, ha segítség korlátozottan áll rendelkezésre, ez nem mindig lehetséges. Ilyenkor a vizsgálat a betegségre gyanús állatokon is kezdhető. A gyanús állatokat és a velük közvetlen érintkezésben lévő egyedeket mindenképpen meg kell vizsgálni.

Szükség esetén a vizsgálat mesterséges fényben is elvégezhető (például zseblámpa vagy fényszóró segítségével). Az állattartó gondoskodik az állat megfelelő rögzítéséről. Ha a gyanús állat olyan szabad területen van, amely nincs kellő biztonsággal elkerítve, karamot kell állítani, hogy a vizsgálat idejére az állatok betemelhetők legyenek. Minden olyan mozgatót, ami másik állatcsoport fertőződésének veszélyével jár, kerülni kell.

Ha mód van rá, a járási főállatorvosnak történő jelentés megtétele előtt a gazdaságban lévő összes fogékony állatcsoportot meg kell vizsgálni. Ha a gazdaság mérete, vagy az adott napszak miatt ennek a teljes vizsgálatnak a lebonyolítása jelentős késedelmet jelentene a jelentéstételben, akkor egy "előzetes" jelentést kell tenni.

Ha a hatósági állatorvos a PPR gyanúját az általa végzett vizsgálatok alapján - a IV. MELLÉKLETBEN található útmutatónak megfelelően - megerősíti, akkor a gyanút jelenti a járási főállatorvosnak, és a járási főállatorvos rendelkezése szerint laboratóriumi vizsgálatok céljára mintát vesz a 3.8. pontnak megfelelően. Ezzel egyidejűleg a szolgáltató állatorvos által a betegség helyhez kötése érdekében elrendelt intézkedéseket felülvizsgálja, szükség esetén kiegészíti azokat, illetve ilyen rendelkezések hiányban haladéktalanul elrendeli azokat. Ezen rendelkezéseket az eljáró hatósági állatorvos - írásban közli az állattartóval vagy annak képviselőjével, és az írásban közölt rendelkezéseket „tudomásul vettem” megjegyzéssel aláírja.

A klinikai vizsgálatot és a minták gyűjtését követően a hatósági állatorvos fertőtleníti a védőfelszerelését és eszközeit. Minden egyszer használatos anyagot, papírlapokat, eldobható öltözetet, lábszákot műanyag zsákba kell tenni, amit ott helyben helyeznek el és az ártalmatlanításra szánt többi anyaggal együtt szállítják el.

3.2. Megfigyelési zárlat elrendelése

Amennyiben a járási főállatorvos - a IV. MELLÉKLETBEN található útmutatónak megfelelően - a betegség gyanúját megerősíti, akkor a telepre (udvarra) megfigyelési zárlatot rendel el, továbbá a fertőzöttség megerősítésére vagy annak kizárására – ha a mintavételre korábban még nem került sor - gondoskodik a 3.8. pont szerinti mintavételről és a mintákat futár útján a NÉBIH ÁDI budapesti laboratóriumába küldi.

A megfigyelési zárlat alatt:

- a telepen található valamennyi állatot be kell zárni az elhelyezésükre szolgáló istállóba vagy valamilyen más helyre, ahol el lehet őket különíteni, úgy, hogy ne érintkezhessenek vadon élő állatokkal, illetve nem fogékony állatokat
- állatokat a létesítményből kiszállítani vagy oda beszállítani tilos

- tilos a létesítményből minden olyan termék vagy anyag (hús, húskészítmény, szaporítóanyag, hulla, gyapjú, tej, tejtermék, takarmány, alom stb.) kiszállítása, amely a PPR vírusával szennyezett lehet, illetve amely a PPR vírusát terjesztheti
- a létesítménybe csak az alapvető fontosságú termékeket és anyagokat lehet beszállítani a hatósági állatorvos engedélyével
- a létesítmény területére csak a hatósági állatorvos engedélyével léphetnek be személyek és érkezhetnek járművek, illetve hagyhatják el azt
- a telepen az állattartó épületek ki- és bejáratánál kéz-, láb- és eszközfertőtlenítőt kell biztosítani.
- fogékony állatokat tilos leölni, kivéve, ha azt a hatósági állatorvos engedélyezi
- az állattartónak leltárt/nyilvántartást kell készíteni és naprakészen vezetni a gazdaságban tartott állatok fajáról, kategóriájáról és számáról, az állatok egyedi azonosító számáról, kategóriánként feltüntetve az elhullott, a klinikai tüneteket mutató, illetve a tünetmentes állatok számát. A nyilvántartásban fel kell tüntetni a gyanú fennállása idején született és elhullott állatokat is. A nyilvántartást a hatósági állatorvos bármely felügyeleti látogatás alkalmával ellenőrizheti. Amennyiben a gazdaság több járványügyi egységből áll, a leltárt/nyilvántartást minden egyes járványügyi egységre külön kell megadni.
- az állattartónak leltárt/nyilvántartást kell készíteni és naprakészen vezetni a létesítményben található minden olyan termékről vagy anyagról (hús, húskészítmény, szaporítóanyag, hulla, gyapjú, tej, tejtermék, takarmány, alom stb.), ami a PPR vírusával szennyeződhetett vagy azt terjesztheti. A nyilvántartást a hatósági állatorvos bármely felügyeleti látogatás alkalmával ellenőrizheti. Amennyiben a gazdaság több járványügyi egységből áll, a leltárt/nyilvántartást minden egyes járványügyi egységre külön kell megadni.

A fentiekől eltérve, a hatóság engedélyezheti a megfigyelési zárlat alatt lévő létesítményből az állatok, illetve a termékek mozgását, amennyiben erre vonatkozóan kockázatértékelést végeztek, és

- az állatok, illetve a termékek mozgása során megtesznek minden biológiai védelmi intézkedést, és teljesül minden olyan feltétel, amivel megakadályozható a betegség terjedése, és
- a rendeltetési létesítményben nincsenek fogékony állatok, valamint
- a rendeltetési létesítmény nem vágóhíd
- a rendeltetési létesítményben az illetékes hatóság megfigyelési zárlatot rendel el.

A telep minden bejáratánál feltűnő felhívást kell elhelyezni, feltüntetve, hogy a telep PPR gyanúja alatt áll.

A megfigyelési zárlat (hatósági megfigyelés) hatálya alapszabályként csak arra a telepre vonatkozik, amelyen a PPR gyanúja felmerült, de ha a betegség megállapítást nyer és a Helyi Járványvédelmi Központ ezt szükségesnek tartja, kiterjedhet egyéb, közelsége miatt különös veszélynek kitett telepekre is.

A hatósági állatorvos ellenőrzi a megfigyelési zárlat szabályainak betartását.

A megfigyelési zárlat során hozott intézkedések visszavonására csak akkor kerülhet sor, ha a PPR gyanúját a járási hivatal kizárta.

3.3. A kezdeti járványügyi nyomozás

A PPR gyanúja esetén a hatósági állatorvos járványügyi nyomozást folytat.

A járványügyi nyomozásnak legalább a gyanú bejelentésétől visszafele számított, a PPR-re vonatkozó nyomunkövetési időszak (21 nap) tartamára kell kiterjednie.

A járványügyi nyomozás során elemezni kell legalább:

- az állattartó által készített/vezetett 3.2. pontban előírt leltárt/nyilvántartást
- a telepen tartott állatok származásáról és a telepre érkezésük, illetve a telepről távozásuk dátumáról vezetett nyilvántartásokat
- a létesítménybe befele és kifele irányuló szállítások és ezek dátumának nyilvántartásait
- termelési kimutatásokat
- a létesítménybe tett látogatásokról vezetett nyilvántartásokat (ha rendelkezésre áll).

A járványügyi nyomozás célja, hogy megállapítsa a következőket:

1. azt az időtartamot, amióta a PPR jelen lehetett a telepen a betegség gyanújának bejelentéséig; illetve annak vizsgálata, hogy a leghosszabb lappangási idő (21 nap) figyelembevételével mikor kerülhetett be legkorábban a kórokozó az állományba;
2. a telepen előfordult betegség lehetséges eredetét és azoknak a telepeknek a listáját, amelyek ugyanebből a forrásból fertőződhetek;
3. azon állatok, állati hullák, hús, húskészítmények, tej, tejtermékek, gyapjú, járművek, anyagok, bármely eszköz vagy személyek mozgását, amivel a vírust az érintett gazdaságba behurcolhatták vagy onnan elvihették;
4. a fertőzött gazdaságból történő kihurcolással esetleg fertőződött helyek azonosítása;
5. a lappangási időn belül levágott állatok és ezek húsának azonosítása;
6. a lappangási időn belül termelt nyerstej sorsa és ezek azonosítása;
7. a lappangási időn belül gyűjtött gyapjú sorsa és ezek azonosítása.

A járványügyi nyomozás eredményét az OJK észére haladéktalanul meg kell küldeni emailben!

3.4. A megfigyelési zárlat kiterjesztése, ideiglenes korlátozás alatt álló körzetek létrehozása

Amennyiben a járási főállatorvos bizonyítottan látja, hogy a gyanú alatt álló telepre a PPR-t más telepről hurcolták be, vagy, hogy azt innen más telepekre hurcolták tova, úgy ezen egyéb telepeket megfigyelési zárlatnak kell alávetni, a 3.2. bekezdésben írtaknak megfelelően, ameddig az eredetileg gyanú alatt álló telepen a PPR jelenléte ki nem zárható.

A PPR gyanújának esetén a vármegyei főállatorvos ideiglenes korlátozás alatt álló körzetet rendelhet el, a következő körülmények figyelembevételével:

- a gyanú alatt álló telep olyan területen fekszik, ahol nagy a fogékony fajokhoz tartozó állatok sűrűsége;
- a gyanú alatt álló telepen tartott fogékony fajokhoz tartozó állatokkal érintkezésbe került állatok vagy személyek mozgása, mozgatója;
- a PPR jelenléte megerősítésének valamilyen ok miatti késedelme;
- elégtelen információ a PPR eredetéről és bejutásának módjáról;
- betegségleírás, különösen tekintettel a betegség terjedésének módjaira és sebességére, valamint a betegség perzisztenciájára a populációban.

Az ideiglenes korlátozás alatt álló körzetben legalább a megfigyelési zárlatnál (3.2. pont) foganatosítandó intézkedéseket kell elrendelni.

Ha a járványügyi helyzet úgy kívánja, elrendelhető a fogékony fajokhoz tartozó állatok megelőző leölése vagy levágása az ideiglenes korlátozás alatt álló körzetben.

Az ideiglenes korlátozás alatt álló körzetet és az ott alkalmazott intézkedéseket addig kell fenntartani, amíg abban a gazdaságban, ahol a PPR gyanúja felmerült, a betegséget ki nem zárták vagy jelenlétét meg nem erősítették és meg nem történik, az 5. fejezetben foglaltak szerint, a korlátozás alatt álló körzetek (védőkörzet és megfigyelési (felügyeleti) körzet létrehozása.

3.5. A klinikai vizsgálat

Az állomány klinikai vizsgálatát a hatósági állatorvos teljes átöltözés után kezdheti el.

A vizsgálat során a hatósági állatorvosnak leltárt kell készítenie a telepen található különböző korcsoportú állatokról és azok számáról. Vázlatos tervet kell készíteni a telepen lévő istállókról, minden egyes épület esetében az abban található különböző korcsoportú állatok számának feltüntetésével, a klinikai vizsgálatokra kijelölendő állatok kiválasztása céljából.

Célszerű az állomány vizsgálatát a telep azon részein kezdeni, ahol a tulajdonos vagy képviselője szerint az állatok egészségesek, utoljára hagyva a gyanús állatokat. Nagy állomány esetén, különösen, ha segítség korlátozottan áll rendelkezésre, ez nem mindig lehetséges, és szükség lehet a vizsgálatot a gyanús állatokkal kezdeni.

A vizsgálat az állomány állategészségügyi állapotának általános felméréséből és az állatok vagy állatcsoportok egyedi klinikai vizsgálatából áll.

Az állomány állategészségügyi állapotának általános felméréséhez ellenőrizni kell a gazdaság termelési és állategészségügyi nyilvántartásait. Vizsgálni kell a napi elhullási és termelési adatokat, valamint a takarmány- és/vagy vízfelvételt a vizsgálat időpontja és a PPR tüneteinek megjelenés előtt 10 nappal kezdődő időszakban.

Az egyedi klinikai vizsgálat során meg kell mérni a testhőmérsékletet és a vizsgálatnak a következő állatokra vagy állatcsoportokra kell irányulni:

- beteg (klinikai tüneteket mutató), vagy étvágytalan állatok;
- fertőzöttségre gyanús forrásból származó közelmúltban behozott állatok;
- olyan állatok, amelyeket olyan külső látogatók kerestek fel, akik PPR-rel fertőzött vagy fertőzöttségre gyanús állatokkal a közelmúltban érintkeztek;

- kontakt állatok;
- betegségből a közelmúltban felgyógyult állatok.

Ha ilyenek nincsenek, akkor a megvizsgálandó állatokat véletlenszerűen kell kiválasztani.

Amennyiben a klinikai vizsgálatot véletlenszerűen kiválasztott állatokon kell elvégezni (pld. kontakttelep), legalább annyi állatot kell megvizsgálni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a láz, illetve a betegség kimutatását, ha az 10 %-os gyakorisággal fordul elő. A minimális mintaszám meghatározása szolgáló táblázatot az V. MELLÉKLET tartalmazza.

A PPR klinikai tünetei:

- magas láz (akár 41 °C);
- levertség, étványtalanság;
- savós orr- és szem váladékozás, amely később nyálkás-gennyessé válik;
- kimaródások, elhalások a szájban
- vízszerű, véres hasmenés
- tüdőgyulladás, köhögés, nehézlégzés
- előfordulhat vetélés is
- nagyszámú megbetegedés és elhullás.

A klinikai tüneteket és a gyanú megerősítésének szempontjait a IV. MELLÉKLETBEN található útmutató részletesen ismerteti.

3.6. A kórbonctani vizsgálat

A klinikai vizsgálatok befejeztével a hatósági állatorvosnak alaposan meg kell vizsgálnia a telepen lévő elhullott állatokat, és fel kell jegyeznie a tapasztalt elváltozásokat.

Jellemző kórbonctani tünetek:

- lesoványodás és/vagy kiszáradás
- kimaródások/elhalások a szájtól egészen a bendő-recésgyomor átmenetig
- vérzéses gyomor-és bélgyulladás
- elhalások a Peyer-plakkokban
- a vastagbél és a végbél hosszanti nyálkahártyaredői mentén jellegzetes, egyenes vérzések (zebracsíkok) – nem állandó lelet
- bronchopneumonia – állandó lelet

A kórbonctani elváltozásokat és a gyanú megerősítésének szempontjait a IV. MELLÉKLETBEN található útmutató részletesen ismerteti.

Képek a tünetekről és kórbonctani elváltozásokról [itt](#) találhatóak.

3.7. Diagnosztikai leölés

Amennyiben a telepen nem található kórboncolásra alkalmas állati hulla, vagy az elhullott állatokból származó minták minősége nem megfelelő a diagnosztikai laboratóriumba való küldésre, kórbonctani vizsgálatra és minta vételére a hatósági állatorvos kiválaszthat leölésre alkalmas beteg állatot/állatokat.

A diagnosztikai célra leölt állatok után a törvény és a vonatkozó miniszteri rendelet alapján kártalanítás fizetendő.

A leölést a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutatóban leírtak szerint kell végrehajtani.

3.8. Mintavétel

A mintázandó állatok kiválasztásánál figyelembe kell venni a klinikai és a kórbonctani vizsgálatok eredményeit és lehetőség szerint a mintákat a klinikai tüneteket vagy kórbonctani elváltozásokat mutató állatokból kell venni.

Amennyiben nincsenek a PPR-re utaló egyértelmű klinikai tünetek vagy kórbonctani elváltozások, akkor a mintavételt véletlenszerűen kell elvégezni a létesítmény valamennyi járványügyi egységében, úgy, hogy a mintaszám 95 %-os biztonsággal lehetővé tegye a betegség kimutatását, ha az 10 % gyakorisággal fordul elő. A minimális mintaszám meghatározása szolgáló táblázatot az V. MELLÉKLET tartalmazza.

A PPR gyanú kivizsgálása során a virológiai és szerológiai vizsgálatra szánt 3.8.1. és 3.8.2. pontban előírt mintákat a gazdaság minden egyes termelési egységéből (pl. egy gazdaság minden egyes istállójából) le kell venni.

A mintákat megfelelően címkézni és egyértelműen azonosítani kell.

A mintavételi felszerelések azt a célt szolgálják, hogy minden esetben kettős falú csomagolásban küldjük a mintát. Gondosan kell ügyelni arra, hogy a minta ne érintkezzen fertőtlenítőszerrel, nehogy a laboratóriumi vizsgálat meghiúsuljon. A mintavételi eszközök külső falát azonban igen gondosan fertőtleníteni kell a vírus kihurcolásának megakadályozása érdekében!

A mintát kísérő iratnak tartalmaznia kell a kórelőzményi adatokat és a járványtani helyzetet (állatok tartási helye, állomány létszáma, állatok faja, kora, hasznosítási iránya, azon állatok adatai, amelyekből a mintát vették, beleértve a klinikai és kórbonctani tüneteket, a betegség kezdete, megbetegedett és elhullott állatok száma) és bármely egyéb releváns információt.

Figyelní kell rá, hogy a mintavétel célja helyesen legyen feltüntetve: PPR kizárása / megerősítése gyanú esetén.

A kísérőirat egy példányát a hatósági állatorvosnak meg kell őriznie, hogy majd az eset egyéb dokumentációjához csatolja, egy példányt pedig a Helyi Járványvédelmi Központba kell küldenie.

A minták gyűjtését követően a hatósági állatorvos fertőtleníti a védőfelszerelését és eszközeit. Minden egyszer használatos anyagot, papírlapokat, eldobható öltözetet, lábszákot műanyag zsákba kell tenni, amit ott helyben helyeznek el és az ártalmatlanításra szánt többi anyaggal együtt szállítják el.

3.8.1. Mintavétel virológiai vizsgálatához

A PPRV kórokozó kimutatására legmegfelelőbbek a tüneteket mutató élő vagy a tüneteket mutató elhullott, vagy az állatvédelmi szabályok betartásával leölt állatok. A betegség sikeres laboratóriumi megerősítéséhez minél nagyobb számú állatból kell mintát venni. Lehetőség

szerint, ha van elegendő beteg, élő vagy elhullott állat, a minimális mintaszám a 3.8. pontban leírtak szerint kell meghatározni.

Élő tünetet mutató állatból elsődlegesen orrtampon, szemtampon mintát kell venni, opcionálisan a lent leírtak szerint, EDTA-s vércsőbe vett vér is küldhető.

Elhullott vagy leölt állatokból (amelyek tüneteket mutattak vagy kórbonctani elváltozásaiuk PPR-e utalnak) elsődlegesen orrtampon, szemtampon, **nyirokcsomót, tüdőt** kell vizsgálatra küldeni. Opcionálisan a lent leírtak szerint, EDTA-s vércsőbe vett vér is küldhető.

Tamponminta esetén viszkóz tamponot kell használni (vattatampon kerülendő) és a mintát az eredeti, szállító médiumot nem tartalmazó csőben kell laboratóriumba küldeni. A csövön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a mintát levették. A minta a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

A **szervmintákat** az aszepszis szabályainak betartásával kell venni, anélkül, hogy fertőtlenítőszerrel érintkeznének, és azután csavarkupakos, műanyag mintaszállító edénybe kell tenni, és a mintatároló edényen jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a mintát levették. A minta a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

Klinikai tünetek hiányában a minimális mintaszámot a 3.8. pontban leírtak szerint kell meghatározni.

PCR vizsgálatokhoz **tünetet nem mutató állatokból** jól lezárt, EDTA-s vércsőbe vett vért kell beküldeni (más véralvadástgátló nem jó). Vértételkor a csövet többször át kell fordítani, hogy a cső faláról a véralvadástgátló jól bele tudjon oldódni a vérbe. **A vér mennyisége legalább 1,5-2 ml legyen**, és a csövön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a vért levették. A vérvétel után a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

3.8.2. Mintavétel szerológiai vizsgálatokhoz

A diagnózis megerősítése vagy a fertőzöttség kizárása céljából szükséges lehet szerológiai vizsgálatok végzésére.

Szerológiai vizsgálatra (ELISA) jól lezárt, **alvadástgátlót nem tartalmazó vércsőbe levett natív vért** kell beküldeni. **A vér mennyisége legalább 1,5-2 ml legyen**, a savó ne legyen hemolizált és a csövön jól láthatóan fel kell tüntetni annak az állatnak az azonosítóját, amiből a vért levették. A vérvétel után a laborba küldésig a vér 4°C-on tárolandó!

Endémiás régióban a **szerológiai alapon felállított diagnózishoz** két vérmintát kell venni ugyanattól az állattól három hét különbséggel és emelkedő titert kell mérni. PPR mentes országokban egy minta is elegendő lehet a diagnózishoz. Ebben az esetben a vért a betegség késői szakaszában (legalább egy héttel a klinikai tünetek megjelenése után) kell venni. Ilyenkor önmagában a szerológiai pozitív eredmény alapján akkor lehet megerősíteni a betegség jelenlétét, ha az állat, amelyből a minta származik, a PPR klinikai tüneteit mutatja, vagy járványügyi kapcsolatban áll egy gyanús vagy megerősített esettel.

A szerológiai vizsgálat hasznos **a fertőzés jelenlétének kimutatására vagy hiányának kizárására** egy állatsoportban vagy állományban. Ebben az esetben a szerológiai vizsgálatokhoz legalább olyan számú mintát kell venni, amennyi 95 %-os biztonsággal lehetővé teszi a 10 %-os előfordulási gyakoriság (szeroprevalencia) kimutatását. (V. MELLÉKLET)

Ugyanilyen számban kell mintát venni:

- ha az állatokat a fertőzöttségre gyanús gazdaságokban megelőző intézkedésként ölik le;
- újraterelítést követő ellenőrző vizsgálatok esetén;
- korlátozások feloldása előtt a védőkörzetben és megfigyelési (felügyeleti) körzetben található gazdaságokban.

3.9. A mintaküldés

A vizsgálat elvégzése kizárólag az ÁDI feladata, amelyet előzetesen értesíteni kell arról, hogy a mintákat útnak indították és azok várható érkezési idejéről, hogy előkészületeket tehessenek a fogadásukra és vizsgálatukra.

A PPR kitörésének gyanúja esetén a mintákat lehetőleg futárral, a lehető leggyorsabb rendelkezésre álló módon, az ÁDI budapesti laboratóriumába kell küldeni. A vizsgálati anyagot frissen, jég között vagy hűtőtáskában, hatóságilag lezárt csomagként kell szállítani, fagyasztani tilos. A küldeményt vízzáró, többszörös réteggel kell lezárni úgy, hogy átvételkor a csomagolás sértetlenségéről meg lehessen győződni.

Fontos, hogy a mintákkal a laboratóriumba küldött kísérőirat tartalmazzon információkat az állomány közelmúltbéli előéletéről, a járványügyi helyzetről, beleértve a fertőzés lehetséges forrását és a behurcolás idejét.

Másodlagos megállapítás esetén a minták torlódásának elkerülése érdekében azokat az OJK által meghatározott módon (az ÁDI által működtetett sűrített körjáráttal) kell intézeti vizsgálatra szállítani. A körjárat szükséges szállítási gyakoriságát az OJK és az ÁDI vezetője határozza meg. A menetrend az ÁDI-ban kerül összeállításra. A mintákat szükség esetén közvetlenül, futárral is el lehet juttatni a laboratóriumba.

A vizsgálhatóság érdekében a mintavételtől számított 24 órán belül el kell juttatni a mintákat a laboratóriumba.

3.10. A jelentéstétel rendje

A hatósági állatorvosnak vizsgálatait befejeztével - miután a szükséges intézkedéseket megtette - a helyszínről, telefonon jelentést kell tennie a járási főállatorvosnak a végzett munkáról. A járási főállatorvos további utasításait a hatósági állatorvosnak még távozása előtt végre kell hajtania. A járási főállatorvos közvetlenül a vármegyei főállatorvosnak tesz jelentést, ha a betegség eddig még nem került megállapításra a vármegyében. A betegségnek a vármegyében történt megállapítását követően felmerülő újabb gyanú esetén már a HJK-t kell értesítenie.

3.11. A laboratóriumi eredmények megszületéséig teendő intézkedések

A 3.2. bekezdés szerinti korlátozásokat mindaddig hatályban kell tartani, amíg a PPR gyanúját hivatalosan ki nem zárták.

Az állattartót vagy képviselőjét tájékoztatni kell, hogy kb. 1-7 napig terjedő időbe telik, amíg a vizsgálatok eredménye rendelkezésre áll, de ez idő alatt a szolgáltató állatorvos látogathatja a telepet a beteg állatok kezelése céljából, feltéve, hogy a szigorú fertőtlenítést minden esetben elvégzik.

A hatósági állatorvosnak mielőtt a telepet elhagyja, meg kell győződnie arról, hogy a tulajdonos vagy képviselője a forgalmi korlátozásról, a teleplátogatási tilalmáról, a fertőtlenítési kötelezettségről szóló utasítását megértette-e.

Rendelkezni kell az elhullott vagy diagnosztikai célra leölt állatok hulláinak biztonságos ártalmatlanításáról. Ezt hatósági felügyelet mellett, a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kiméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutató alapján, oly módon kell végrehajtani, ami kizárja a PPR kórokozó elterjesztésének veszélyét.

A gyanú alatt álló telepre történő ellenőrző látogatásokat a főosztállyal történt tanácskozás alapján kell megszervezni.

3.12. Negatív diagnózis

Az első esetekben a betegség gyanújának megerősítésére vagy kizárására mindig laboratóriumi vizsgálatot kell végezni, akkor is, ha a járványtani előzmények, a klinikai tünetek és a kórbonctani elváltozások összevetése PPR jelenlétére utal.

A hatósági állatorvos az állomány általános állategészségügyi állapotának felmérése, illetve a klinikai tünetek és a kórbonctani leletek alapján közölheti a járási főállatorvossal, hogy a telepen a PPR jelenlétének nincs jele, a kiskérődzők sem közvetve, sem közvetlenül nem érintkeztek a PPR vírusával és nem történt mintavétel sem. A járási főállatorvos a hatósági állatorvos intézkedéseit felülvizsgálja. Ha a járási főállatorvos számára ez a nemleges jelentés kielégítő, akkor a megfigyelési zárlatra vonatkozó intézkedéseket nem kell életbe léptetni. Ha a betegség korábban már megállapításra került és területi zárlati intézkedések (védőkörzet és megfigyelési (felügyeleti) körzet) is hatályban vannak, akkor a járási főállatorvosnak negatív diagnózis esetén is ki kell kérnie a HJK véleményét.

A megfigyelési zárlat során hozott intézkedések visszavonására csak akkor kerülhet sor, ha a PPR gyanúját a járási hivatal kizárta.

Ha a hatósági állatorvos a betegséget kizárni nem tudta és ezért megfigyelési zárlatot rendelt el, valamint mintát küldött az ÁDI budapesti laboratóriumába és a laboratóriumi vizsgálatok eredménye negatív, az érvénybe léptetett korlátozások a járási főállatorvos utasítására azonnali hatállyal visszavonhatók.

Abban az esetben, ha a betegségre gyanút keltő klinikai tünetek, vagy kórbonctani elváltozások a telepen még mindig fennállnak, akkor a megfigyelési zárlatot még fent kell tartani. Az ilyen esetekben további vizsgálatokat kell végezni a PPR megerősítésre, illetve kizárására, figyelemmel az esetleges alternatív diagnózisra is. Ha a HJK már felállításra került, akkor a döntéshozatalba a HJK-t is be kell vonni.

3.13. A PPR hatósági megállapítása

A Nemzeti Referencia Laboratórium által elvégzett laboratóriumi vizsgálatok alapján a PPR hatósági megállapítása a járási főállatorvos feladata. A laboratóriumi vizsgálatokat a IV. MELLÉKLETBEN található útmutatónak megfelelően kell értékelni.

4. A PPR jelenlétének megerősítését követő intézkedések

4.1. Jelentési kötelezettség

A PPR első kitörésének hivatalos megerősítését követő 24 órán belül az Országos Főállatorvos tájékoztatja az EU Bizottságát és tagállamait a járvány kitöréséről. A bejelentendő információkat az Országos Járványvédelmi Központ készíti elő, ennek tartalmaznia kell legalább a következőket:

- a PPR gyanújának dátumát;
- a PPR megállapításának dátumát;
- a megállapításra igénybe vett módszereket;
- a fertőzött telep helyét;
- távolságát a legközelebbi állattartó telepektől;
- a telepen található állatok számát korcsoporti bontásban;
- a telepen található azon állatok számát korcsoporti bontásban, amelyekben a PPR-t megállapították;
- a betegség morbiditási rátáját (a megbetegedett állatok arányát).

Az első kitörést követő 24 órán belül az Országos Főállatorvos bejelenti a betegséget a Nemzetközi Járványügyi Hivatalnak (WOAH). Az országos és helyi mezőgazdasági szervezeteket szintén közvetlenül tájékoztatják a PPR hatósági megállapításáról. Megfelelő módon közleményeket adnak a sajtó számára is.

4.2. Helyi Járványvédelmi Központ létesítése

Amint a PPR-t megállapították, a vármegyei készenléti tervnek megfelelően meg kell szervezni a HJK-t, ellátva teljes állatorvosi, technikai és adminisztratív személyzettel, továbbá mindennel, ami a betegség mielőbbi felszámolásához szükséges.

A HJK-nak naprakész nyilvántartással kell rendelkezni a védőkörszetben, illetve a megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő állattartó telepekről és a telepeken található állatok számáról. A HJK-nak elektronikus vagy papír alapú térképen is fel kell tüntetnie a védő és megfigyelési (felügyeleti) körzeteket, valamint a nagylétszámú állattartó telepeket, a térképet minden változás esetén frissíteni kell. Az állattartó telepeken történt ellenőrzésekről naprakész nyilvántartást kell vezetni.

A HJK-t vezető állatorvos naponta tájékoztatja a Központ személyzetét, és a betegség állásáról rendszeresen jelentést tesz az OJK-nak, illetve bármely felmerülő problémáról értesíti azt.

4.3. Korlátozó intézkedések elrendelése

A PPR hatósági megállapítása esetén

1. a járási hivatal:

- az érintett gazdaságot **helyi zárlat** alá helyezi (4.4. pont)
- elrendeli az érintett gazdaságban tartott **állatok leölését és ártalmatlanítását**. (4.5. pont)

A járási hivatal más, szomszédos gazdaságok esetében is alkalmazhatja ezeket az intézkedéseket, amennyiben azok elhelyezkedése, kialakítása vagy azzal a gazdasággal

történő érintkezése révén, ahol a betegséget megállapították, felmerül a fertőzőség gyanúja.

2. a vármegyei kormányhivatal:

- haladéktalanul kijelöli a védőkörzet és a megfigyelési (felügyeleti) körzet területét (5. pont)

4.4. Helyi zárlat

A helyi zárlat alá helyezett gazdaságban a megfigyelési zárlat (3.2. pont) alatt alkalmazandó szabályokon túlmenően az alábbi intézkedéseket kell fogatosítani:

- az állattartó a **telephely bejáratain jól látható**, „Állategészségügyi zárlat kiskérődzők pestise miatt, idegeneknek tilos a bemenet!” feliratú **táblát** köteles elhelyezni;
- a gazdaságban **minden kiskérődzőt**, illetve egyéb jegyzékbe foglalt fajhoz tartozó állatot **helyben, hatósági felügyelet mellett haladéktalanul le kell ölni**; ezt úgy kell végezni, hogy a betegség terjedésének kockázata a lehető legkisebb legyen;
- az **elhullott vagy leölt kiskérődzőket, azok testrészeit, a termelt tejet, gyapjút** gondosan össze kell gyűjteni és **hatósági felügyelet mellett ártalmatlanítani kell**;
- minden **ragályfogó** tárgyat, takarmányt, almot, trágyát vagy egyéb hulladékot külön jogszabály szerint, **hatósági felügyelet mellett kell megsemmisíteni vagy ártalmatlanítani**;
- minden megfelelő és szükséges biológiai védelmi intézkedést meg kell tenni a betegség más gazdaságokra, illetve vadon élő állatokra áttérjedésének megakadályozás céljából
- a betegség nyomkövetési ideje (21 nap) alatt **levágott állatok húsát**, illetve az állomány egyedeitől nyert **szaporítóanyagot** (sperma, petesejtek, embrió) fel kell kutatni és ártalmatlanítani kell;
- a feltételezett lappangási idő alatt termelt és **elszállított nyerstejet és gyapjút** fel kell kutatni és ártalmatlanítani kell.
- az előbb felsorolt műveletek elvégzését követően az állatok tartására használt épületeket, ketrecek, eszközrendszereket, azok környezetét, a szállításra használt járműveket, valamint minden egyéb, a vírussal történt kontaminációra gyanús felszerelést, a hatósági állatorvos utasítása és felügyelete mellett, **takarítani és szigorított módon fertőtleníteni kell**:
  - A vármegyei kormányhivatal által jóváhagyott tisztító- és fertőtlenítőszereket kell használni, a vármegyei kormányhivatal által meghatározott koncentrációban.
  - A szigorított fertőtlenítést a 4.10. pontban meghatározottak szerint kell elvégezni.
- a **takarítást és szigorított fertőtlenítést követő legalább 21 napig tilos** a gazdaságba **kiskérődzőt** bevinni.

A helyi zárlat szabályainak betartását a járási hivatal ellenőrzi.

A járási hivatal más, szomszédos gazdaságok esetében is alkalmazhatja a helyi zárlatra előírt intézkedéseket, ha azok elhelyezkedése, kialakítása vagy a fertőzött teleppel való érintkezése miatt felmerül a fertőzöttség gyanúja.

Kockázatértékelés elvégzését követően és egyéb kockázatsökkentő intézkedések alkalmazásának lehetőségét figyelembe véve, a szakértői csoport véleménye és az OJK javaslata alapján, az országos főállatorvos dönthet egyes fertőzött kiskérődző állományok leölésének elhalasztásáról, ezen állatok sürgősségi szuppresszív vakcinázása (5.9. pont) mellett.

4.5. A fertőzött telepen lévő állatok értékbecslése

A járási főállatorvos a fertőzött állatok tulajdonosával vagy a tulajdonos képviselőjével határozatban közli, hogy elrendelte a telepen lévő valamennyi állat leölését.

A telepen lévő állatok értékbecslése elvégezhető az állatok leölése előtt. Nem jár kártalanítás, ha a tulajdonos nem tett eleget a jogszabályokban foglalt kötelezettségeinek, különösen a betegség gyors bejelentését illetően. A diagnosztikai célra leölt állatok után azonban kártalanítás jár.

Az értékbecslést – akár a leölés előtt, akár az után – a járási hivatal végzi, de szükség esetén lehetséges szakértő szakvéleményének igénybevétele is.

Az értékbecslést és a kártalanítást a vonatkozó miniszteri rendelet szerint kell végrehajtani. Az állatok leölése fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtandó.

4.6. A fertőzött telepen lévő állatok leölése

A további vírusszaporodás megelőzése érdekében rendkívüli fontossággal bír, hogy az érintett állomány leölése lehető legrövidebb időn belül megtörténjen.

Az állatok leölését – beleértve a diagnosztikai célú leölést is – a betegségterjesztő anyagok, eszközök és tárgyak megsemmisítését a területileg illetékes járási főállatorvos határozattal rendeli el.

Az állatok leölését a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutatója alapján kell elvégezni. Mielőtt az állatok leölése megkezdődik, a hatósági állatorvosnak vagy a Helyi Járványvédelmi Központnak meg kell szerveznie az állati hullák állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzembe való szállítását, hogy azokat ott biztonságosan ártalmatlanná tegyék.

A leölés során szükség lehet a járványügyi nyomozás részeként további vérminták vételére. Az e mintákat érintő kérdéseket illetően - a szakértői csoport véleményét is figyelembe véve - az OJK ad útmutatást.

Nagylétszámú állattartó telep esetén az állati eredetű melléktermékeket feldolgozó üzem napi kapacitásának korlátozott volta miatt esetleg szükséges lehet az állomány szakaszonkénti leölésére. Ha a szakaszonként történő leölésen kívül más módszer nem alkalmazható, rendkívüli elővigyázatossággal kell eljárni annak érdekében, hogy megakadályozzák a fertőzött telepről a fertőzés elterjedését.

A leölést a hatósági állatorvos köteles felügyelni. A leölést úgy kell megszervezni, hogy nappali világosságban történjen. Ha a leölést sötétedés után kell elvégezni ez csak megfelelő mesterséges világítás mellett lehetséges a balesetvédelmi előírások figyelembevételével. A leölést végző szakembereket megfelelő védőruházattal és gumicsizmával kell ellátni, amelyet a leölés elvégzése alatt a közreműködő személyzet köteles viselni. A leölés során alkalmazott rakodó-brigád a leölés napján nem vehet részt egyéb célú állat rakodásban! Lehetőség szerint olyan rakodó személyzetet kell alkalmazni, mely saját otthonában nem tart kiskérődzőket vagy egyéb fogékony állatfajokat.

4.7. Az állati hullák ártalmatlanná tétele

A PPR megelőzése, felderítése és felszámolása során keletkezett állati tetem ártalmatlanná tétele állami feladat, amelynek végrehajtása iránt az állati tetem keletkezésének helye szerint illetékes vármegyei élelmiszerlánc-felügyeleti és állategészségügyi hatáskörben eljáró főosztály intézkedik. Az Éltv. 24. §-ának (1) d) pontja szerint az főosztály járványügyi intézkedéseként elrendelt ártalmatlanná tétel díja a központi költségvetést terheli.

A tetem és tetemrészek ártalmatlanná tételét a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kiméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutatója alapján, a **hatósági állatorvos ellenőrzése mellett** kell végezni.

A betegség behurcolásának feltételezett időpontját követően **levágott egyedek húsát**, illetve az állomány egyedeitől nyert **szaporítóanyagot** fel kell kutatni és szintén ártalmatlanítani kell.

A leölt állatok tetemeinek eltakarításában résztvevő személyeknek védőöltözetet kell viselniük. A tetemek ártalmatlanná tétele után a személyek, járművek és eszközök alapos fertőtlenítését azonnal végre kell hajtani. Ha a tetemek ártalmatlanná tételében késedelem várható, azokat fertőtlenítő szerrel kell lepermetezni, és éjjel-nappal őrizni kell kutyák, róka és egyéb ragadozó állatok, valamint kártékony rágcsálók távoltartása céljából. Riasztóként ívlámpák és fényszórók is használhatók. Minden a telepen található hulladékot és állati mellékterméket, szerves anyagot és nem fertőtleníthető anyagot is ártalmatlanítani kell, különös tekintettel az alomra, szalmára, állati takarmányra.

4.7.1. Ártalmatlanítás engedélyezett állati melléktermék feldolgozó üzemben

Az elhullott vagy leölt állatok **tetemeit, a levágott állatok húsát, és szaporítóanyagait** (2. kategóriába sorolt állati eredetű melléktermék) elsődleges választásként az állati eredetű melléktermék adott kategóriájára engedélyezett **feldolgozó üzemekbe kell szállítani** ártalmatlanítás céljából. Az ártalmatlanná tételt végző üzem a végrehajtást követően elkészíti a számlát, amelyet felülvizsgálatra és jóváhagyásra megküld az ártalmatlanná tételt elrendelő, az állati melléktermék keletkezése szerint illetékes főosztálynak. A főosztály az igazolt számlát köteles a NÉBIH Költségvetési Igazgatóságára haladéktalanul megküldeni.

4.7.2. Ártalmatlanná tétel elföldelés útján

Amennyiben nem kivitelezhető az elszállításuk, úgy a 45/2012. (V.8.) VM rendelet 3. § (2) bekezdése és 10. § (5) bekezdése értelmében a **járási hivatal engedélyezheti** határozatban járványügyi intézkedés keretén belül a járványügyi intézkedés alá volt állattartó telepeken

keletkező állati tetemek és tetemrészek, illetve fertőzött takarmány **elföldelését a lehető legközelebbi saját területen, lehetőleg telepen belül.**

Az **intézkedés tervezése** során az alábbi szempontokat figyelembe kell venni:

- a járási hivatal engedélyezheti határozatban az elföldelést;
- az elásás helyszínét a környezetvédelmi hatóság és a terület tulajdonosának egyetértésével a járási hivatal jelöli ki;
- figyelembe kell venni:
  - a terület (lejtés/ topográfia) és a talaj alkalmasságát (a hatóságok útmutatásai alapján);
  - az összes talajvízzel kapcsolatos információt, beleértve a lefolyócsövek jelenlétét, a talaj jellemzőit, a talajvíz mélységét és a talajvíz felhasználásának módjait, a talajvíz csurgálékkal való szennyeződésének lehetőségét;
  - az elföldelés helye a metántermelés miatt nem okozhat a közeli építményekben stabilitási vagy robbanásveszélyt;
  - megfelelő méretű földterület álljon rendelkezésre az elföldeléshez
  - legalább 60 méter távolságra legyen a kutaktól vagy forrásoktól;
  - legalább 30 méter távolságra legyen a felszíni víztestektől, telekhatároktól, építményektől és csatornától;
  - a helyszín legyen könnyen megközelíthető;
  - az elföldelés ne akadályozza meg terület jövőbeni rendeltetésszerű használatát
- fel kell mérni az anyag- és felszerelési igényeket:
  - személyi védőfelszerelés;
  - a személyzet, a járművek és egyéb tárgyak fertőtlenítéséhez szükséges anyagok és felszerelések;
  - ásó- és rakodóberendezések, valamint szerszámok;
  - járművek, teherautók (sofőrrel) az állati tetemek és tetemrészek, illetve fertőzött takarmány szállításához;
  - szükség esetén műanyag fólia, speciális zsákok, vagy nedvszívó anyag a szivárgás megakadályozásához
- biztosítani kell, hogy a berendezéseket kezelő személyzet megfelelően ki legyen képezve azok használatára
- biztosítani kell, hogy az ártalmatlanítással foglalkozó személyzet minden tagja képzést kapjon a biztonsági, biológiai biztonsági és üzemeltetési eljárásokról

Az **intézkedés végrehajtása** során az alábbi szempontokat figyelembe kell venni:

- be kell szerezni az összes megfelelő jóváhagyást, engedélyt;
- biztosítani kell, hogy a műveletben részt vevő valamennyi munkavállaló viseljen egyéni védőfelszerelést a potenciális veszélyek felmérésével összhangban;
- biztosítani kell, hogy senki ne lépjen be a 1,5 méternél mélyebb árokba az oldalfalak stabilizálása nélkül (beomlás veszély);

- ha több rétegben több tetemet helyeznek az árokba, minden egyes tetemréteg közé egy réteg takarmányt, szalmát vagy szénát (pld. alomanyagokat, amelyeket szintén meg kell semmisíteni) kell helyezni;
- a talajerózió minimalizálása érdekében a kiásott terület felszínét stabilizálni kell a helyi előírásoknak megfelelően;
- az ártalmatlanítás során igénybe vett valamennyi berendezést alaposan le kell mosni, tisztítani és fertőtleníteni;
- az elföldelés helyszínét rendszeresen ellenőrizni kell és szükség szerint elvégezni a karbantartási munkálatokat (pld. további feltöltés);
- kiemelten ajánlott a talajvíz minőségének figyelemmel kísérése a talajvíz folyamatos biztonságának biztosítása érdekében, illetve a területet elkerítése és megjelölése.

Elásás előtt a tetemeket hatékony fertőtlenítőszerrel alaposan fertőtleníteni kell.

A tetemeket szállítóeszközzel kell az elásás helyére juttatni, nem pedig a földön vonszolva.

Az elföldelés helyén olyan mélygödört kell ásni, hogy a tetemekre legalább 50 cm vastag földréteg kerüljön.

A tetemek szállításánál használt járművet és eszközöket, valamint a közreműködő személyeket a tetemek lerakása után a helyszínen kell fertőtleníteni, a használt almot pedig el kell égetni.

4.8. Az anyagok ártalmatlanná tétele

Szükség lehet azon anyagoknak, felszereléseknek vagy más tárgyaknak a megsemmisítésére, amelyek esetleg beszennyeződhettek a PPR kórokozójával, és amelyek ezáltal a betegség elterjesztését okozhatják, ha a szennyeződés megszüntetése a fertőtlenítés rendes módszerével nem lehetséges. A megsemmisített anyagokért és eszközökért állami kártalanítás jár a törvény vonatkozó rendelkezése alapján.

Az ilyen anyagok, felszerelések vagy más tárgyak megsemmisítését a hatósági állatorvos rendelkezéseinek megfelelően és felügyelete alatt kell végezni.

A fertőzés valószínű behurcolása és a forgalmi korlátozások bevezetése között a fertőzött telepről származó állatok húsának útját, ha lehetséges, nyomon kell követni és felügyelet mellett azt is ártalmatlanítani kell, hogy a PPR kórokozójának elterjesztésének veszélyét megszüntessék.

4.8.1. A fertőzött takarmány, alom, trágya és hígtrágya ártalmatlanítása

A feltehetően kórokozóval szennyeződött anyagot és hulladékot (pl. takarmányt, almot, hígtrágyát stb.) **hatósági állatorvos felügyelete mellett** olyan kezelésnek kell alávetni, amely biztosítja a PPR betegség kórokozójának elpusztítását. A kórokozóval szennyeződött tárgyakat, eszközöket – ha fertőtlenítésük nem lehetséges – meg kell semmisíteni.

A **trágyát és a használt almot** hőkezelés céljából kazalba kell rakni, fertőtlenítőszerrel le kell permetezni, a kazlat le kell fedni, legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha a hatósági állatorvos engedélyezi – a kórokozó megsemmisítése érdekében alkalmazott hatékonyabb eljárás miatt – a rövidebb tárolási időt. Az **almos trágya** égetéssel is megsemmisíthető vagy elföldeléssel

ártalmatlanítható. A fertőzött alom semmi esetre sem szállítható el a fertőzött telepről füllesztés céljából.

A **hígtrágyát** a fertőzött anyag utolsó kibocsájtása után legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha hatósági állatorvos engedélyezi - a kórokozó megsemmisítése érdekében végzett hatékonyabb kezelés miatt - a hígtrágya rövidebb tárolási idejét.

A gyaníthatóan **fertőzött takarmány** a tetemekkel együtt is ártalmatlanítható, ha ez nem megoldható, **el lehet égetni**, vagy az alommal összekeverve **fülleszteni** kell. Silós takarmány esetén, ahol a fertőzés kizárható (rágcsálók nem férnek hozzá), a főosztály döntése alapján nem szükséges ártalmatlanítani.

Szalma: a szalma fertőtleníthető, ha a felületét lefűjják az adott betegség ellen hatásos fertőtlenítőszerrel, majd letakarják a kazlat időjárásnak ellenálló műanyag fóliával. A letakart kazal ilyen módon való takarását 42 napig nem szabad megbontani. Időbeli okokból még célszerűbb a szalmát a tetemekkel együtt ártalmatlanítani.

Az ártalmatlanítás bármilyen módszerrel történik is, **hatósági állatorvosi felügyelet mellett** kell végezni.

4.9. További járványügyi nyomozás

A PPR kórokozójával való fertőzöttség megállapítását követően további intenzív járványügyi nyomozást kell végezni, hogy meggyőződjenek arról, hogy a megfelelő leküzdő intézkedéseket megtették minden más telepen, amelyen az állatok ki lehettek téve a PPR kórokozójával való fertőződés veszélyének. A nyomozás lefolytatása a járási főállatorvos hatáskörébe tartozik.

A járványügyi nyomozás során **nyomon kell követni minden állatot, és minden olyan terméket, anyagot, szállítóeszközt vagy személyt, amely a PPR kórokozóját terjesztheti, és amelyeket a nyomonkövetési időszakban a helyi zárlat alatt lévő telepről szállítottak el vagy erre a telepére szállítottak be, vagy amelyek kapcsolatba kerültek a teleppel.**

A nyomozás során a fertőzés útját mindkét irányban nyomon kell követni azzal a céllal, hogy a fertőzés korábban rejtve maradt forrásait és azokat az állományokat, amelyek a PPR kórokozójával való fertőződés közvetlen vagy közvetett veszélyének ki lettek téve, azonosítsák.

A nyomozás során számolni kell a látogatók által közvetített fertőződés lehetőségével is.

Vérmintákat kell venni, szükség esetén ismételten, a szóban forgó állományok státuszának tisztázására. Elengedhetetlen, hogy a járvány kitörését a lehető leghamarabb felfedezzék, hogy a fertőzés a lehető legkisebb mértékben terjedhessen el.

A járványügyi nyomozás során figyelembe kell venni a 3.3. pontban leírt szempontokat is.

A járványügyi nyomozásnak legalább a gyanú bejelentésétől visszafele számított, a PPR-re vonatkozó nyomonkövetési időszak (21 nap) tartamára kell kiterjednie.

4.10. Takarítás, fertőtlenítés, rovarirtás

A takarítást, fertőtlenítést a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés](#)

[végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutatója alapján, a **hatósági állatorvos ellenőrzése mellett** kell végezni.

4.10.1. Általános elvek

A betegség gyanújának felmerülését követően a telep és az érintett épületek ki- és bejáratánál személyi, jármű- és eszközfertőtlenítést kell alkalmazni.

A betegség megállapítását követően fertőtlenítési tervet kell készíteni, melyet a járási főállatorvossal jóvá kell hagyatni.

Fertőtleníteni kell:

- minden helyet vagy **helyiséget, amelyben** a beteg, a betegségre és fertőzősége gyanús **állatot tartották**, és amelyben ilyen állat megfordult;
- az istálló**berendezéseket**, az etető- és itatóedényeket, takarító**eszközöket**, az összegyűjtött **trágyát, almot és takarmányhulladékot**, valamint mindazokat a tárgyakat (takarót stb.) amelyek a hatósági állatorvos szerint fertőzöttek lehetnek;
- a **járműveket**, amelyen beteg, betegségre vagy fertőzősége gyanús állatot vagy ilyen állat hulláját szállítottak;
- helyet vagy **helyiséget, ahol** a beteg, betegségre vagy fertőzősége gyanús állatot **leölték, kényszervágták vagy boncolták** és az ahhoz **használt eszközöket**;
- azokat a **személyeket**, akik a beteg, betegségre vagy fertőzősége gyanús állat leölését, kényszervágását, boncolását és fertőtlenítését végezték.

A fertőtlenítési terv végrehajtásával hatósági állatorvost kell megbízni, akinek a tervben foglaltak végrehajtását dokumentálni, megfelelőségét igazolni kell.

Az alkalmazásra kerülő fertőtlenítőszeret és azok koncentrációját a HJK határozza meg a NÉBIH honlapján közzétett lista segítségével.

A fertőtlenítés előtt a fertőtlenítendő épületeket ki kell takarítani, a felületeket az esetleges szennyeződésektől meg kell tisztítani, a takarítás során használt vizet és az eltávolított anyagokat össze kell gyűjteni, majd megfelelő koncentrációban alkalmazott fertőtlenítő szerrel (szükség esetén az OJK által jóváhagyott egyéb eljárással) ártalmatlanítani kell.

A fertőtlenítőszer alkalmazásánál figyelembe kell venni a fertőtlenítendő felületek milyenségét és anyagát.

A felhasználás általános szabályai:

- almot, alomszalmát és bélsarat fertőtlenítőszerrel alaposan át kell áztatni;
- a talajt fertőtlenítőszerrel át kell áztatni, a padlót és a falakat fertőtlenítőszerrel le kell súrolni, a fertőtlenítés hatékonysága érdekében a berendezési tárgyakat – ha lehetséges – le kell szerelni;
- ezt követően a fertőtlenítőszer újabb alkalmazása a gyártó ajánlásaiban meghatározott minimális behatási ideig.

Amennyiben magasnyomású folyadékkal végzik a mosást, el kell kerülni a már megtisztított részek újrafertőződését.

A feltehetően fertőzött berendezéseket, felszereléseket, tárgyakat és rekeszeket le kell mosni, majd fertőtleníteni kell vagy meg kell semmisíteni.

El kell kerülni a fertőtlenítési eljárást követő újrafertőződést, ennek érdekében a már fertőtlenített területre visszamenni csak tiszta és fertőtlenített lábbeliben és új egyszerhasználatos védőruhában lehet.

A takarítást és fertőtlenítést dokumentálni kell, annak megfelelőségét a hatósági állatorvos igazolja.

Ha rovarirtásra, vagy rágcsáló irtásra van szükség, annak felügyeletével szintén a hatósági állatorvost kell megbízni.

Fertőtlenítést csak olyan személyek végezhetnek, akik megfelelő védőruhát és védőfelszerelést viselnek, munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálattal rendelkeznek és a szükséges munkavédelmi-szakmai oktatásban részesültek.

4.10.2. Fertőzött gazdaságok takarításának és fertőtlenítésének speciális kérdései

A takarítás és fertőtlenítés során a vármegyei kormányhivatal által jóváhagyott tisztító- és fertőtlenítőszerket az általuk meghatározott koncentrációban kell használni, a hatósági állatorvos utasítása szerint és felügyelete mellett.

Előzetes takarítás és fertőtlenítés:

- az állatok leölése közben minden szükséges intézkedést meg kell tenni, hogy elkerülhető legyen a PPR kórokozójának szétszóródása. Ide tartozik nagyteljesítményű fertőtlenítő berendezés alkalmazása, fertőtleníthető vagy egyszerhasználatos védőruhák használata, zuhanyozás lehetőségének biztosítása, használt eszközök és felszerelések fertőtlenítése, épületek áramtalanítása;
- a leölt állatok hulláit fertőtlenítőszerrel le kell permetezni;
- a hullák elszállítását zárt, csorgásmentes konténerekben kell végezni;
- amint az állati hullákat ártalmatlanítás céljából elszállították, az állatok tartási helyét, valamint mindazon helyeket, melyek fertőződhetek, hatékony fertőtlenítőszerrel le kell permetezni;
- a leölés vagy kórbonctani vizsgálat során szétszóródott valamennyi szövetet és vért gondosan össze kell gyűjteni és ártalmatlanítani kell
- a telepen található szennyező anyagokat össze kell gyűjteni és ártalmatlanítani kell;
- a felhasznált fertőtlenítőszer legalább 24 óráig a felületen kell hagyni;
- fertőtleníteni kell azon személyeket, illetve tartózkodási helyüket, akik a beteg, betegségre gyanús állatokkal vagy termékeikkel kapcsolatba kerültek.

Végfertőtlenítés:

- A trágyát és a használt almot el kell távolítani és a 4.8.3. pont szerint kell kezelni.
- Az épületeket, felületeket és felszereléseket:

- alaposan le kell mosni és meg kell tisztítani zsíroldószer alkalmazásával és a zsíradékot és szennyeződést a felületek lemosásával kell eltávolítani;
- fertőtlenítőszerrel le kell permetezni, majd a fertőtlenítőszer behatási idejének letelte után vízzel öblíteni kell;
- a tisztítást és fertőtlenítést 7 nap elteltével ismételt el kell végezni.

A PPR leküzdésével kapcsolatos fertőtlenítés befejezése után, a terület elhagyása előtt fertőtleníteni kell a közreműködő személyeket és a fertőtlenítéshez használt eszközöket is.

A végfertőtlenítés **hatásosságát ellenőrizni kell** a meghatározott kórokozók kitenyésztésével (pl. tamponmintából), vagy fogékony állatok kísérleti fertőzésével:

1) Vattatamponos módszer:

A fertőtlenítés hatásosságának ellenőrzésére 10x10 cm-es területet vattatamponnal kell átdörzsölni. A mintákat a takarítás szempontjából nehezen hozzáférhető helyekről (sarkok, szegletek, repedések, folytonossági hiányok, berendezések csatlakozási felületei stb.) kell venni. A minták száma az istálló nagyságától függ, de legalább 10 mintát célszerű ólanként levenni. A vírus kimutatása real time PCR módszerrel történik.

2) Biológiai próba:

Fogékony állatok bevitele a fertőtlenített épületbe, illetve területre. A mintavétel ebben az esetben az újratelepítés 6. pontban leírtak szerint történik.

4.10.3. A fertőzött alom, trágya és hígtrágya fertőtlenítése

A **trágyát és a használt almot** hőkezelés céljából kazalba kell rakni, fertőtlenítőszerrel le kell permetezni, a kazlat le kell fedni, legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha a hatósági állatorvos engedélyezi – a kórokozó megsemmisítése érdekében alkalmazott hatékonyabb eljárás miatt – a rövidebb tárolási időt.

Az **almos trágyát** égetéssel is meg lehet semmisíteni, vagy elföldeléssel lehet ártalmatlanítani. A fertőzött alom semmi esetre sem szállítható el a fertőzött telepről füllesztés céljából.

A **hígtrágyát** a fertőzött anyag utolsó kibocsájtása után legalább 42 napig kell tárolni, kivéve, ha hatósági állatorvos engedélyezi - a kórokozó megsemmisítése érdekében végzett hatékonyabb kezelés miatt - a hígtrágya rövidebb tárolási idejét.

4.10.4. Szabadtartású telepek fertőtlenítése

A szabadtartású gazdaságok esetében az illetékes hatóság különleges takarítási és fertőtlenítési eljárást fogadhat el, figyelembe véve a telep típusát és az időjárási körülményeket.

4.11. Megelőző leölés

Az OJK, illetve a vármegyén belül a HJK a fertőzött telepre vonatkozó intézkedéseket (értékbecsülés, leölés, a hullák és más szennyeződött anyagok ártalmatlanná tétele, tisztítás és fertőtlenítés) alkalmazhatja más telepek esetében is, amelyek akár elhelyezkedésüknél fogva, akár a fertőzött teleppel való közvetlen vagy közvetett érintkezés által fertőződhetnek, még akkor is, ha azokon a PPR klinikai tünetei nem mutatkoznak.

Ha megelőző leölést végeznek, az állatokból járványtani célra véletlenszerűen, a 3.8. pontban előírt minimális számban mintát kell venni, és azokat laboratóriumi vizsgálatnak kell alávetni.

Ha a megelőző leölést kizárólag a fertőzött telephez való közelség indokolja, akkor az állatok leölését zárt vágás formájában vágóhídon is végre lehet hajtani, de a leölt állatok testét – a vágóhídon való feldolgozás nélkül - 1. vagy 2. kategóriájú állati eredetű melléktermék feldolgozóban kell ártalmatlanítani.

A megelőző leölést a Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság által kiadott, [Gyakorlati útmutató az állatok kíméletes leölésének, az állati tetemek és a fertőzött anyagok ártalmatlanításának, valamint az ártalmatlanítást követő takarítás-fertőtlenítés végrehajtásához 2023](#) elnevezésű útmutató alapján kell elvégezni.

4.12. A korlátozások külön termelési egységekre vonatkozó enyhítése

Azon gazdaságok esetében, amelyek két vagy több járványügyi szempontból elkülönített termelési egységgel (teleppel) rendelkeznek, kockázatértékelés elvégzését követően, a kedvező eredményű laboratóriumi vizsgálatok birtokában, a HJK – az OJK előzetes jóváhagyásával – felmentést adhat a nem fertőzött telepen lévő, egészséges állatok leölése alól azzal a feltétellel, hogy a hatósági állatorvos útján megismerte ezen telepek felépítését, méretét és működését, továbbá meggyőződött arról, hogy azok működési feltételei olyanok, hogy az állatok szálláshelyei, a gondozásukra és takarmányozásukra szolgáló épületek és berendezések teljes mértékben elkülönülnek, és az egységeket külön személyzet kezeli, úgy, hogy a kórokozónak nincs, és a betegség megerősítése előtti legalább 21 napos időszakban nem is volt lehetősége az egyik telepről a másikra való átjutásra.

Ez a felmentés lehetővé teszi, hogy adott esetben az ilyen elkülönült (telepeken) termelési egységeken befejezzék az állatok hizlalását.

A felmentés nem veszélyeztetheti a járványvédelmi intézkedéseket.

4.13. A járvánnyal kapcsolatos további jelentések

Az EU Bizottsághoz a 4.1. bekezdés szerint küldött első jelentés után a lehető leghamarabb további jelentést kell küldeni a fertőzött telepen lévő állatok leölésének és ártalmatlanításának időpontja(i) részletes megadásával.

Egyidejűleg meg kell adni a járvány kitörésével kapcsolatos járványtani információkat és a fertőzés eredetének ismert vagy feltételezett forrását.

A 4.1. bekezdés és a jelen bekezdés szerint szükséges információkat a PPR-nek az elsőt követő további kitörései vonatkozásában is meg kell adni egészen addig, ameddig a fertőzött telepek száma és a betegség elterjedése kiterjedt járványra nem utal.

5. Védőkörzet és megfigyelési (felügyeleti) körzet létesítése

5.1. Általános tudnivalók

Amint egy telepen PPR-t hatóságilag megállapították, a vármegyei főállatorvos védőkörzetet rendel el. A védőkörzet a kitörés helyétől számított, legalább 3 km-es sugarú kör által határolt terület. A vármegyei főállatorvos emellett megfigyelési (felügyeleti) körzetet rendel el. A

megfigyelési (felügyeleti) körzet a kitörés helyétől számított, legalább 10 km-es sugarú kör által határolt terület.

A korlátozás alatt álló körzetek mérete a vizsgálatok során gyűjtött járványtani adatok alapján növelhető, valamint kialakításában szerepet játszanak az alábbi tényezők:

- a rendelkezésre álló laboratóriumi adatok;
- a terület természetes vagy egyéb határai;
- egyéb földrajzi sajátosságok;
- a területen lévő állattartó telepek elhelyezkedése és egymástól való távolsága;
- az állatkereskedelem szokványos csatornái a területen;
- vágóhidak jelenléte;
- az alkalmazott ellenőrzések és a végrehajtásukhoz rendelkezésre álló lehetőségek.

Amennyiben a fenti tényezők alapján szükséges, az OJK rendelkezése alapján további, korlátozás alatt álló körzetek is létrehozhatók a védőkörzetek és a megfigyelési (felügyeleti) körzetek körül vagy azok szomszédságában. A további, korlátozás alatt álló körzet(ek)ben ugyanazokat az intézkedéseket kell alkalmazni, mint a megfigyelési (felügyeleti) körzetben (5.4. pont).

Ha a kijelölendő zárlati terület egy szomszédos tagállam területét is magában foglalja, az Agrárminisztérium az illető tagállam illetékes hatóságát erről haladéktalanul értesíti.

Minden szükséges intézkedést meg kell tenni, - beleértve a jól látható jelzések és út menti figyelmeztető táblák elhelyezését, valamint az országos és helyi nyomtatott és elektronikus sajtó, pl. az újságok és a televízió használatát -, hogy a védőkörzet és a megfigyelési (felügyeleti) körzet területén tartózkodó személyek, illetve bárki, aki az állattartással kapcsolatos hivatalos vagy üzleti ügyben ezekbe kívánna látogatni, tudatában legyen a hatályban lévő korlátozásoknak. Biztosítani kell - szükség esetén a rendőrség bevonásával - a védőkörzet és megfigyelési (felügyeleti) körzet területén elrendelt intézkedések végrehajtását és az előírt korlátozások betartatását.

5.2. A védőkörzetben foganosítandó intézkedések

A védőkörzetben a következő intézkedéseket kell foganosítani:

- a körzet **fő közlekedési útjain** jól látható „Védőkörzet kiskérődzők pestise miatt” feliratú **táblát** kell kihelyezni, és biztosítani kell, hogy a védőkörzetben alkalmazott korlátozások által érintett **valamennyi személy a helyben szokásos módon értesüljön** az érvényben lévő korlátozásokról;
- **valamennyi kiskérődzőt és más fogékony fajt zártan kell tartani** a tartási helyén vagy – amennyiben az épületen belüli zárt tartás a gazdaság adottságai alapján, illetve állatjóléti okokból nem megvalósítható – a gazdaság valamely olyan helyén kell megfelelően elkülöníteni, ahol az állatok megfigyelhetők, más fogékony házi vagy vadon élő állattal nem érintkezhetnek és kiszökésük megelőzhető;
- az állatok tartására használt **épület, illetve a gazdaság be- és kijáratánál megfelelő fertőtlenítő eszközöket** kell elhelyezni; a be- és kilépés csak ezek rendeltetésszerű használata után történhet;

- a fogékony fajokhoz tartozó állatok szállítása **tilos**, *kivéve a kiskérődző létesítmények szomszédságának elkerülésével, a fő közutakon és vasútvonalakon történő, megállás és kirakodás nélküli tranzitszállítást;*

- **Tilos:**

- a fogékony fajokhoz tartozó állatok szállítása a védőközvetben található létesítményekből és létesítményekbe,

A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a fogékony fajokhoz tartozó állatok kiszállítását a tartási gazdaságból azonnali levágás céljából:

- a védőközveten belül a tartási helyhez a lehető legközelebb található vágóhídra,
- amennyiben az állatok leölésére a védőközvetben nincs lehetőség, akkor a felügyeleti közvetben található vágóhídra,
- amennyiben az állatok leölésére a korlátozás alatt álló közvetben nincs lehetőség, akkor a megfigyelési (felügyeleti) közvethez a lehető legközelebb található vágóhídra

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 28. cikkében és a 29. cikkének (2) bekezdésében előírt valamennyi feltétel teljesülése esetén adható meg.

A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a védőközveten kívül tartott fogékony fajokhoz tartozó állatok védőközvetben lévő vágóhídra szállítását, ha a 2020/687 EU rendelet 28. cikkében és a 29. cikkének (3) bekezdésében előírt valamennyi feltétel teljesül.

- a fogékony fajokhoz tartozó **vadak újratelepítése**
- a fogékony fajokhoz tartozó állatokkal kapcsolatos **vásár, piac, kiállítás** és más hasonló rendezvény tartása
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól gyűjtött **szaporítóanyag** (sperma, petesejt, embrió) elszállítása védőközvetben lévő létesítményből
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól szaporítóanyag (sperma, petesejt, embrió) gyűjtése
- fogékony fajokhoz tartozó állatok szolgáltatási tevékenység keretében végzett, ún. mozgó mesterséges termékenyítése és fogékony fajokhoz tartozó apaállattal nem saját állományban a természetes fedeztetés
- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **friss hús és belsőségek** védőközvet területén lévő vágóhidáról vagy vadfeldolgozó létesítményekből elszállítása, *kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII.*

mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá

*A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti védőkörszetben tartott fogékony fajhoz tartozó állatból származó **friss hús** szállítását a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletében előírt **kockázatcsökkentő kezelés elvégzése céljából:***

- védőkörszetben vagy megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő húsfeldolgozó létesítménybe vagy
- a megfigyelési (felügyeleti) körzethez a lehető legközelebb található húsfeldolgozó létesítménybe

A húsfeldolgozó létesítménynek hatósági állatorvosi felügyelet mellett kell működnie. A friss hús szállítását a feldolgozó létesítménybe plombával lezárt konténerben kell végezni.

A vágóhídon a friss húst az 5.6. pontban leírtak szerint kell megjelölni.

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 28. cikkében előírt feltételek teljesülése esetén adható meg.

- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **friss húsból előállított húskészítmények** védőkörszet területén lévő létesítményekből elszállítása, *kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá*
- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **nyerstej és kolosztrum, valamint tejtermékek és kolosztrum alapú termékek** védőkörszet területén lévő létesítményekből elszállítása, *kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá*

*A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti védőkörszetben tartott fogékony fajhoz tartozó állattól származó **nyerstej** szállítását a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletében előírt **kockázatcsökkentő kezelés elvégzése céljából:***

- védőkörszetben vagy megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő tejfeldolgozó létesítménybe vagy
- a megfigyelési (felügyeleti) körzethez a lehető legközelebb található tejfeldolgozó létesítménybe

A tejfeldolgozó létesítménynek hatósági állatorvosi felügyelet mellett kell működnie. A nyerstej szállítását a feldolgozó létesítménybe plombával lezárt konténerben kell végezni.

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 28. cikkében előírt feltételek teljesülése esetén adható meg.

- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól származó **trágya** (beleértve az almot és a használt almot is) védőkörszet területén lévő létesítményekből elszállítása
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól származó **nyersbőr, irha, gyapjú** védőkörszet területén lévő létesítményekből elszállítása

Mentesülnek a tilalmak alól a védőkörszetben előállított azon **termékek**, amelyek olyan állatokból származnak, amelyeket védőkörszeten kívül tartottak, vagy védőkörszeten kívül tartottak és vágta le vagy a védőkörszeten kívül tartottak és a védőkörszetben vágta le, amennyiben előállításuk, tárolásuk és szállításuk során világosan el voltak különítve a tilalom alá tartozó termékektől.

A védőkörszet területén a lehető **leghamarabb számba kell venni valamennyi kiskérődzőt és más fogékony fajt tartó gazdaságot és hét napon belül valamennyi állattartó telepet hatósági állatorvosnak kell meglátogatnia**, az állatok klinikai vizsgálata, az állomány nyilvántartás ellenőrzése, az intézkedések végrehajtásnak ellenőrzése és szükség esetén mintavétel céljából.

A védőkörszetben az állatok **bárminemű megbetegedését, elhullását, vagy a termelési adatokban megmutatkozó jelentős csökkenést jelenteni kell a járási főállatorvosnak**, hogy a PPR esetleges jelenlétének kivizsgálása megtörténhessék.

Azok a **járművek és felszerelések**, amelyeket állatok vagy anyagok szállítására használtak a védőkörszeten belül **nem hagyhatják el**

- a védőkörszeten belüli telepet,
- a védőkörszetet,
- a vágóhidat,

anélkül, hogy - a 4.10. pontban foglalt rendelkezések alapján - a HJK által meghatározott módon végzett **takarításon és fertőtlenítésen átestek**, és ennek végrehajtását hatósági állatorvos ellenőrizte volna.

A védőkörszetben az állattartó telepre belépő vagy azokat elhagyó minden személynek be kell tartania a PPRV elterjedése kockázatának csökkentéséhez szükséges megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) intézkedéseket.

Az állattartónak **naprakész nyilvántartást** kell vezetni **telepre látogató valamennyi személyről**, és a nyilvántartást kérésre a hatósági állatorvosnak be kell mutatnia.

5.3. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a védőkörszetben

A védőkörszetet és az ott alkalmazott intézkedéseket **a fertőzött gazdaságban végzett előzetes tisztítás és fertőtlenítési műveletek végrehajtását követően legalább 21 napig fenn kell tartani.**

A védőkörszet csak akkor szüntethető meg, ha ez a minimális időtartam letelt, és a védőkörszetben minden fogékony állatfajt tartó gazdaságban megtörtént az állatok klinikai és szükség esetén laboratóriumi vizsgálata, és ezek kedvező eredménnyel zárultak.

A védőkörzetet **ezt követően** a vármegyei kormányhivatal megszünteti és a továbbiakban a területre – mint a megfigyelési (felügyeleti) körzet részére – **a megfigyelési (felügyeleti) körzet intézkedéseit kell alkalmazni.**

A védőkörzet létesítéséről és feloldásáról a főosztály értesíti az illetékes települési önkormányzatok jegyzőit és az OJK-t.

5.4. Korlátozó intézkedések a megfigyelési (felügyeleti) körzetben

Aki a megfigyelési (felügyeleti) körzeten belül kiskérődzőket vagy más fogékony fajba tartozó állatot tart, köteles a hasznosítási irányt, az állattartó gazdaság székhelyét, az állattartás helyét és az állomány nagyságát a járási hivatalnak haladéktalanul bejelenteni.

A megfigyelési (felügyeleti) körzetben a következő intézkedéseket kell fogatosítani:

- a körzet **fő közlekedési útjain** jól látható „Megfigyelési (felügyeleti) körzet kiskérődzők pestise miatt” feliratú **táblát** kell kihelyezni és biztosítani kell, hogy a megfigyelési (felügyeleti) körzetben alkalmazott korlátozások által érintett **valamennyi személy a helyben szokásos módon értesüljön** az érvényben lévő korlátozásokról;
- az állatok tartására használt **épület, illetve a gazdaság be- és kijáratánál megfelelő fertőtlenítő eszközöket** kell elhelyezni; a be- és kilépés csak ezek rendeltetésszerű használata után történhet;
- a **fogékony fajokhoz tartozó állatok szállítás tilos, kivéve a kiskérődző létesítmények szomszédságának elkerülésével, a fő közutakon és vasútvonalakon történő, megállás és kirakodás nélküli tranzitszállítást;**
- Tilos:
  - a **fogékony fajokhoz tartozó állatok** szállítása a megfigyelési (felügyeleti) körzetben található létesítményekből és létesítményekbe,

Eltérések:

- ✓ *A vármegyei kormányhivatal, előzetes kockázatértékelést követően, engedélyezheti a fogékony fajokhoz tartozó állatok kiszállítását a tartási gazdaságból azonnali levágás céljából:*
  - a korlátozás alatt álló körzeten belül a tartási helyhez a lehető legközelebb található vágóhídra, vagy
  - amennyiben az állatok leölésére a korlátozás alatt álló körzetben nincs lehetőség, akkor a megfigyelési (felügyeleti) körzethez a lehető legközelebb található vágóhídra.

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 43. cikkében előírt valamennyi feltétel teljesülése esetén adható meg.

- ✓ *A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a megfigyelési (felügyeleti) körzeten kívül tartott fogékony fajokhoz tartozó állatok megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő vágóhídra szállítását.*

- ✓ *A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti fogékony fajokhoz tartozó állatok mozgását a megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő **legelőre**, amennyiben:*
  - a fertőzött létesítmény előzetes tisztítását és fertőtlenítését követően legalább 15 nap eltelt, és
  - az állatok nem kerülnek érintkezésbe más létesítményekből származó, fogékony fajokhoz tartozó állatokkal.
- ✓ *Kockázatértékelés elvégzését követően a vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a fogékony fajokhoz tartozó állatok mozgását egy a megfigyelési (felügyeleti) körzetben vagy azon kívül található, ugyanazon ellátási lánc részét képező létesítménybe, ha az a termelési ciklusnak a levágás előtti lezárása céljából történik.* Ha a rendeltetési létesítmény a megfigyelési (felügyeleti) körzeten kívül található, akkor a létesítményre el kell rendelni a megfigyelési (felügyeleti) körzetben alkalmazandó intézkedéseket, mindaddig, amíg a származási gazdaságra fennáll megfigyelési (felügyeleti) körzet.

A fenti engedélyek bármelyike csak a 2020/687 EU rendelet 43. cikkében előírt valamennyi feltétel teljesülése esetén adható meg.

- **a fogékony fajokhoz tartozó vadak újraterelítése**
- a fogékony fajokhoz tartozó állatokkal kapcsolatos **vásár, piac, kiállítás** és más hasonló rendezvény tartása
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól gyűjtött **szaporítóanyag** (sperma, petesejt, embrió) elszállítása megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő létesítményből
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól szaporítóanyag (sperma, petesejt, embrió) gyűjtése
- fogékony fajokhoz tartozó állatok szolgáltatási tevékenység keretében végzett, ún. mozgó mesterséges termékenyítése és fogékony fajokhoz tartozó apaállattal nem saját állományban a természetes fedeztetés
- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **friss hús és belsőségek** megfigyelési (felügyeleti) körzet területén lévő vágóhidakról vagy vadfeldolgozó létesítményekből elszállítása, kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá

A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a felügyeleti körzetben tartott fogékony fajhoz tartozó állatból származó friss hús szállítását a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletében előírt kockázatcsökkentő kezelés elvégzése céljából:

- a megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő húsfeldolgozó létesítménybe vagy

- a megfigyelési (felügyeleti) körzethez a lehető legközelebb található, hatósági állatorvosi felügyelet mellett működő húsfeldolgozó létesítménybe

A vágóhídon a friss húst az 5.6. pontban leírtak szerint kell megjelölni.

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 43. cikkében előírt feltételek teljesülése esetén adható meg.

- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **friss húsból előállított húskészítmények** megfigyelési (felügyeleti) körzet területén lévő létesítményekből elszállítása, *kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá*
- fogékony fajokhoz tartozó állatokból származó **nyerstej és kolosztrum, valamint tejtermékek és kolosztrum alapú termékek** megfigyelési (felügyeleti) körzet területén lévő létesítményekből elszállítása, *kivéve, ha a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletének megfelelően biztonságos terméknek minősülnek vagy megfelelő releváns kezelésnek vetették alá*

A vármegyei kormányhivatal engedélyezheti a megfigyelési (felügyeleti) körzetben tartott fogékony fajhoz tartozó állattól származó nyerstej szállítását a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletében előírt kockázatcsökkentő kezelés elvégzése céljából:

- a megfigyelési (felügyeleti) körzetben lévő tejfeldolgozó létesítménybe vagy
- a megfigyelési (felügyeleti) körzethez a lehető legközelebb található, hatósági állatorvosi felügyelet mellett működő tejfeldolgozó létesítménybe

Az engedély csak a 2020/687 EU rendelet 43. cikkében előírt feltételek teljesülése esetén adható meg.

- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól származó **trágya** (beleértve az almot és a használt almot is) megfigyelési (felügyeleti) körzet területén lévő létesítményekből elszállítása
- fogékony fajokhoz tartozó állatoktól származó **nyersbőr, irha, gyapjú** megfigyelési (felügyeleti) körzet területén lévő létesítményekből elszállítása

A megfigyelési (felügyeleti) körzet területén **számba kell venni valamennyi kiskérődzőt vagy más fogékony fajba tartozó állatot tartó gazdaságot**, és a kiválasztott gazdaságokat a **hatósági állatorvosnak kell meglátogatnia**, az állatok klinikai vizsgálata és az állomány nyilvántartás ellenőrzése céljából.

A megfigyelési (felügyeleti) körzet területén belül állatok **bárminemű megbetegedését, vagy a termelési adatokban megmutatkozó jelentős csökkenést jelenteni kell a hatósági állatorvosnak**, hogy a PPR esetleges jelenlétének kivizsgálása megtörténhessék.

Azok a **járművek és felszerelések**, amelyeket állatok vagy anyagok szállítására használtak, amelyek szennyeződhetnek, továbbá amelyeket a megfigyelési (felügyeleti) körzetben belül használnak, **nem hagyhatják el** a megfigyelési (felügyeleti) körzet területét **anélkül, hogy** - a 4.10. pontban foglalt rendelkezések alapján - a HJK által meghatározott módon végzett **takarításon és fertőtlenítésen átesnek** volna.

Az állattartó telepre belépő vagy azokat elhagyó minden személynek be kell tartania a PPRV elterjedése kockázatának csökkentéséhez szükséges megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) intézkedéseket.

5.5. A korlátozó intézkedések érvényben tartásának időtartama a megfigyelési (felügyeleti) körzetben

A megfigyelési (felügyeleti) körzetet és az ott alkalmazott intézkedéseket **a fertőzött gazdaságban végzett előzetes tisztítás és fertőtlenítési műveletek végrehajtását követően legalább 30 napig fenn kell tartani.**

A megfigyelési (felügyeleti) körzet csak akkor szüntethető meg:

- ha ez a minimális időtartam letelt, és
- a védőkörzetben minden fogékony állatfajt tartó gazdaságban megtörtént az állatok klinikai és szükség esetén laboratóriumi vizsgálata, és ezek kedvező eredménnyel zárultak, valamint
- a megfigyelési (felügyeleti) körzetben reprezentatív számú fogékony állatfajt tartó létesítményben megtörténtek a hatósági állatorvosi látogatások és ezek kedvező eredménnyel zárultak.

A védőkörzet létesítéséről és feloldásáról a főosztály értesíti az illetékes települési önkormányzatok jegyzőit és az OJK-t.

5.6. A védőkörzetből és megfigyelési (felügyeleti) körzetből származó állatok húsa

A korlátozott területen tartott állatokból származó friss hús és húskészítmények, köztük állati belek szállítmányainak e körzeteken kívülre történő mozgatása alapvetően tilos, azonban egyes esetekben, egyedi feltételek teljesülése esetén az illetékes hatóság ettől eltérően is dönthet.

A vármegyei kormányhivatal az 5.2. és az 5. 4. pontban meghatározottaknak megfelelően, egyedi eljárás alapján engedélyezheti a védő- és megfigyelési (felügyeleti) körzet megfigyelési zárlat vagy helyi zárlat alatt nem álló telepéről kiskérődző azonnali vágásra szállítását.

A vágóhídon a védő-, illetve megfigyelési (felügyeleti) körzetből származó állatokat a többi állattól térben vagy időben elkülönítve (lehetőleg a munkanap végén) kell levágni.

A védő-, illetve megfigyelési (felügyeleti) körzetből származó állatok vágása után a vágóhidat szigorított módon tisztítani és fertőtleníteni kell. Újabb állatokat csak ezt követően fogadhatnak.

A védő-, illetve megfigyelési (felügyeleti) körzetből származó állatok húsát a 2020/687 EU rendelet IX. melléklet 2. pontjában előírt állategészségügyi jelöléssel kell ellátni.

A megkülönböztető jelöléssel ellátott friss húst ugyanazon tagállam területén lévő húsfeldolgozó létesítménybe kell szállítani a 2020/687 EU rendelet VII. mellékletében előírt

kockázatsökkentő kezelés elvégzésére. A megkülönböztető jelölésnek a kockázatsökkentő kezelésig a húson kell maradnia. A húsfeldolgozó létesítménynek ugyanabban a korlátozás alatt álló körzetben vagy a korlátozás alatt álló körzethez a lehető legközelebb kell lennie, és hatósági állatorvosi felügyelet mellett kell működnie. A kockázatsökkentő kezelést olyan létesítményben lehet elvégezni, amelyet erre a célra a vármegyei kormányhivatal egyedi eljárás alapján engedélyezett.

A feldolgozó létesítményben az állati eredetű termékeket a kockázatsökkentő kezelésük előtt más, az állategészségügyi követelményeknek megfelelő termékektől térben vagy időben elkülönítve kell előállítani, kezelni, szállítani és raktározni. A kezelésnek alávetett termékeket egyértelműen azonosítani kell.

5.7. A korlátozó intézkedések kiterjesztése

Ha a járási főállatorvos jelentése alapján a HJK bizonyítottan látja, hogy a PPR állat-, jármű- vagy személyforgalom révén, vagy bármi más módon esetleg más telepről hurcolták be a fertőzött telepre, vagy, hogy azt onnan más telepre tovahurcolták, akkor az ilyen telepeket is megfigyelési zárlat alá kell helyezni, és rajtuk érvénybe kell léptetni a 3.2. pontban lefektetett, a gyanú alatt álló telepekre vonatkozó korlátozó intézkedéseket.

5.9. Sürgősségi vakcinázás

Kitörés esetén az alapvető módszer a PPR felszámolására a fertőzött állatok azonnali izolálása, leölése és ártalmatlanítása. Bizonyos körülmények között azonban szükséges lehet a sürgősségi vakcinázás alkalmazására, a kiskérődzők leölésével vagy anélkül.

A szakértői csoport véleménye és az OJK javaslata alapján, **az országos főállatorvos a járványelfojtási intézkedések kiegészítéseként sürgősségi vakcinázását rendelhet el.**

A szakértői csoport szakmai véleménye alapján az OJK a sürgősségi vakcinázás alkalmazásának alátámasztására **döntéselőkészítő értékelést** végez 2023/361 EU rendelet 5. cikkében és II. mellékletében előírt kritériumok alapján, és elkészíti a 2023/361 EU rendelet 6. cikkében és III. mellékletében meghatározott követelményeknek megfelelő **vakcinázási tervet**.

A sürgősségi vakcinázás végrehajtásakor a vakcinák elosztását, az immunizálást és a vakcinából megmaradó mennyiségek visszaküldését **hatósági állatorvosi felügyelet alatt** kell végezni.

A vakcinázásokról **nyilvántartást kell vezetni**, legalább az alábbi tartalommal:

- faj és kategória,
- a létesítmény nyilvántartási száma,
- a vakcinázott állatok száma,
- a beadott vakcinaadagok száma,
- a vakcina típusa és megnevezése,
- a vakcinázás dátuma,
- a leölés dátuma (adott esetben),
- a tetemek megsemmisítésének dátuma és módja (adott esetben).

A NÉBIH ÁTI vizsgálja a sürgősségi esetekre készletezett vakcinákat hatékonyság, ártalmatlanság és sterilitás tekintetében.

5.9.1. Sürgősségi vakcinázási stratégiák

1. Sürgősségi szuppresszív vakcinázás: a vírus szaporodásának és ürítésének csökkentése céljából kell alkalmazni olyan fertőzött kiskérődző állományok esetén, ahol a leölést elhalasztották a 2020/687 EU rendelet 12. cikk (4) bekezdésének b) pontjával összhangban.

Ha a hatóság bármely okból, a kockázatok értékelését és az OJK jóváhagyását követően, a leölés elhalasztása mellett dönt, akkor:

- a betegség megerősítését követően haladéktalanul, a lehető legrövidebb időn belül végre kell hajtani az állatok vakcinázását, és
- megfelelő biológiai védelmi intézkedéseket kell alkalmazni a betegség továbbterjedésének megakadályozása céljából.

A leölés akadályának elhárulást követően az összes vakcinázott állatot a lehető leghamarabb, hatósági felügyelet mellett, a 4.6. pontban előírtaknak megfelelően le kell ölni.

2. Sürgősségi védővakcinázás: PPR kitörése esetén, a betegség nem fertőzött területekre történő áttérjedésének megakadályozása céljából, azon fertőzés kockázatának kitett kiskérődzők és egyéb fogékony fajba tartozó állatok vakcinázása, amelyeket olyan gazdaságban tartanak, ahol a betegséget vagy annak gyanúját nem állapították meg.

A sürgősségi védővakcinázás végrehajtásához a szakértői csoport véleménye alapján az OJK:

- meghatározza az alkalmazandó oltóanyag típusát, mennyiségét és az immunizálás módját, figyelembe véve a vakcinázandó állatok fajtát, életkorát és létszámát;
- földrajzilag meghatározza:
  - a vakcinázási körzetet, ahol a sürgősségi védővakcinázásra sor kerül,
  - a vakcinázási körzet körüli övezetet, ahol a vakcinázás nem megengedett és ahol megerősített felügyeletet kell alkalmazni a PPR kimutatására;
- kialakítja a megerősített klinikai és laboratóriumi felügyelet rendszerét a vakcinázási körzetben és az azt körülvevő övezetben, a vakcinázás hatékonyságának felmérésére és az esetleges újabb PPR kitörések korai észlelésére.

A sürgősségi védővakcinázás végrehajtása során **a vakcinázás területén található létesítményben lévő állatok és termékek mozgására ugyanazok a tilalmak vonatkoznak, mint a védő és megfigyelési (felügyeleti) körzetben található létesítmények esetében.**

A vakcinázott állatokat és a belőlük származó állati eredetű termékeket állategészségügyi bizonyítványnak kell kísérnie.

5.9.2. Jelentések

Az Országos Főállatorvos a sürgősségi vakcinázásról jelentést küld a Bizottságnak és a többi tagállamnak. A bejelentendő információkat az OJK készíti elő.

1. Legkésőbb két nappal a sürgősségi vakcinázás megkezdése előtt **előzetes információkat** kell nyújtani, legalább a következő információk megadásával:

- a vakcinázás megkezdésének rövid indoklása;
- a választott stratégia és a választás indoka;
- a vakcinázandó állatfajok, annak jelzésével, hogy a vakcinázás vadon élő állatokra is ki fog-e terjedni;
- a vakcinázandó állatok becsült száma;
- a vakcinázás becsült időtartama;
- az alkalmazott vakcina típusa és kereskedelmi megnevezése, illetve annak megadása, ha az illetékes hatóság az Unióban nem engedélyezett immunológiai állatgyógyászati készítmény használatát engedélyezte;
- a becsült vakcinázási körzet leírása.

2. A sürgősségi vakcinázás **végrehajtásáról** a 2023/361 EU rendelet VI. mellékletében előírt gyakorisággal és tartalommal kell jelentést benyújtani.

5.9.3. Sürgősségi védővakcinázást követő helyreállítási időszak

A helyreállítási időszak 24 hónap a PPR elleni sürgősségi védővakcinázás befejezését vagy az utolsó állat leölését követően, attól függően, hogy melyik a későbbi időpont.

A helyreállítási időszak alatt a megerősített klinikai és laboratóriumi felügyeleti rendszert kell fenntartani:

- a vakcinázási körzetben a vakcinázás hatékonyságának felmérésére
- a vakcinázási körzetben és az azt körülvevő övezetben az esetleges újabb PPR kitörések korai észlelésére, illetve a kórokozó jelenlétének kizárására.

A helyreállítási időszak végéig a vakcinázás területén található létesítményben lévő **állatok és termékek mozgatására ugyanazok a tilalmak vonatkoznak, mint a védő és megfigyelési (felügyeleti) körzetben található létesítmények esetében.**

6. A fertőzött telep újraterelítése

A telep újraterelítését a főosztály abban az esetben engedélyezheti, ha minden zárlati intézkedés feloldásra került, továbbá a szükséges fertőtlenítéseket a megfelelő módon elvégezték, és erről a hatósági állatorvos igazolást állított ki.

6.1. Az újraterelítés ideje

A fertőzött gazdaság újraterelítésére legkorábban a megfelelően elvégzett, dokumentált és a hatóság által felügyelt végső fertőtlenítését követő 21 nap letelte után engedélyezhető.

6.2. Az újraterelítés módja

A hatósági állatorvosnak felügyelnie kell, hogy az újraterelítés az előírt követelményeknek megfelelően történjen.

A fertőzött gazdaság újraterelítése csak olyan állatokkal történhet:

- amelyek korlátozás alatt nem álló gazdaságból származnak, és

- amelyek reprezentatív számú egyedéből a PPR jelenlétének kizárása céljából a betelepítés előtt laboratóriumi vizsgálatot végeztek, és az kedvező eredménnyel zárult. (Minimális mintaszám a 3.8. pontban meghatározottak szerint)

Amennyiben az állatok behozatala különböző időpontokban vagy különböző származási létesítményekből történik, akkor a mintavételt minden egyes szállítmány reprezentatív számú egyedéből (minimális mintaszám a 3.8. pontban meghatározottak szerint) el kell végezni.

A fertőzött gazdaság újratelepítésekor az állatokat lehetőleg egyszerre kell betelepíteni valamennyi járványügyi egységbe és épületbe. Ha ez nem lehetséges, akkor az utolsó állatokat az első állatok betelepítésének napjától számított 21 napon belül be kell telepíteni.

Ha ez nem lehetséges, valamint a szabadtartásos tartást folytató létesítményekben az újratelepítést célszerű olyan jelző állatok használatával végezni, amelyek betelepítést megelőző laboratóriumi vizsgálata kedvező eredménnyel zárult.

Az újratelepítést követő 21 napban

- a) Fogékony fajhoz tartozó állat nem hagyhatja el a telepet.
- b) Korlátozni és ellenőrizni kell a személyforgalmat. A gazdaságban be- és kilépő személyeknek minden a PPR kórokozójának lehetséges terjedését megelőző biológiai védelmi intézkedést be kell tartaniuk.
- c) A tulajdonos nyilvántartást vezet a termelési és elhullási adatokról és minden szignifikáns változást vagy rendellenességet jelent a hatósági állatorvosnak. Ebben az esetben a hatósági állatorvosnak a PPR kizárása céljából haladéktalanul mintát kell vennie laboratóriumi vizsgálat céljából a 3.8. pontban előírtak szerint.
- d) Az elhullott állatokat az ÁDI-ba kell küldeni.

A hatósági állatorvosnak legalább az újratelepítést követő 21. napon el kell látogatnia a gazdaságba, ahol ellenőriznie kell a nyilvántartásokat, el kell végeznie az állatok klinikai vizsgálatát és mintát kell vennie a PPR jelenlétének kizárásához, a 3.8. pontban meghatározottak szerint, az ott előírt minimális mintaszámmal.

Az újratelepítés akkor minősül befejezettnek, ha a fenti intézkedések sikeresen lezárultak, és PPR jelenlétét nem lehetett megállapítani.

7. PPR előfordulása a vágóhídon

7.1. A betegség gyanúja

A PPR gyanúja felmerülhet a vágóhídon akár a vágás előtti élőállat-vizsgálat, akár a levágást követő húsvizsgálat során. Bármelyik esetben a teendő intézkedések (megfigyelési zárlat, vizsgálat végzése) hasonlóak a 3. pontban a PPR gyanújának állattartó telepen való felmerülését illetően leírt eljárásokhoz.

Vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy megállapítsák vagy kizárják a PPR jelenlétét.

A vizsgálat magában foglalja a létesítmény területén található állatok klinikai vizsgálatát, továbbá a fertőzöttségre gyanús állatok vér és szövetmintáinak a laboratóriumi vizsgálatát.

Akárcsak a telepi vizsgálatoknál, szükség esetén egy vagy több állatot diagnosztikai célra le kell ölni.

A vágóhídon végzett vizsgálattal egyidejűleg a gyanú alatt álló állat vagy állatok származási telepén is vizsgálatot kell folytatni, hogy megállapítsák, vannak-e további adatok a betegség jelenlétére irányuló gyanú alátámasztására. A megfigyelési zárlatot a származási gazdaságra is el kell rendelni.

Járványügyi adatokat kell gyűjteni az állatoknak a telepre és a telepről történő mozgását illetően, valamint a PPR megerősítése esetére a járvány leküzdését esetleg segítő egyéb információkat.

A vágóhidakon a PPR gyanújakor foganatosítandó tennivalók változóak lehetnek az üzem mérete és felépítése, a gyanúsnak talált állatok létszáma, a vágás előtt álló állatok száma stb. szerint. A hatóság szükség esetén az adott helyzethez alakított kiegészítő intézkedéseket hozhat.

A járási főállatorvos által foganatosítandó intézkedések a következők, de ezeket mindig az adott helyzet, illetve a vágóhíd adottságainak figyelembevételével kell meghatározni:

- a vágóhídra további élőállat szállítmányokat nem lehet beszállítani;
- a húsvizsgálatot végző hatósági állatorvos soron kívül megvizsgál (ante mortem és post mortem) minden a gyanúsnak talált állatokkal azonos helyről származó állatot;
- az állatok vágását be kell szüntetni;
- a pihentetőben található állatokat ott kell tartani, és ezek nem hagyhatják el a vágóhidat;
- állatok nem léphetnek a vágóhíd területére;
- sem állat, sem hús nem hagyhatja el a vágóhidat;
- semmiféle, a PPR kórokozóját valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vágóhidat;
- személyek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt;
- járművek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vágóhíd területére, illetve hagyhatják el azt.
- vágás helyett a vágóhídon lévő állatokat le is lehet ölni, ebben az esetben a testeket meg kell semmisíteni, emberi fogyasztásra nem kerülhetnek;
- vizsgálati anyagot kell küldeni az ÁDI-ba.

7.2. A betegség megállapítása

Ha PPR-t vágóhídon állapítanak meg, a járási főállatorvos gondoskodik arról, hogy:

- a vágóhídon található valamennyi állatot haladéktalanul levágják;
- a fertőzött vagy fertőzésre gyanús állatok húsát és belsőségeit hatósági felügyelet mellett megsemmisítik úgy, hogy a PPR terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az épületek és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését a főosztály utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett végzik;
- járványtani nyomozást végeznek a 3.3 pontban lefektetett követelményeknek megfelelően, azzal a kiegészítéssel, hogy különös gondot kell fordítani a járműre, amivel az állatokat a vágóhídra szállították, és haladéktalanul ki kell deríteni az

útvonalát és fel kell deríteni minden olyan fogékony állatot, illetve állományt, amelyet a jármű útvonala érintett

- a takarítás és fertőtlenítés befejezése után legalább 24 óráig egyetlen állat sem kerül be a létesítmény területére levágásra.

A fertőzött állatok származási telepén lévő állatokat szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

8. PPR előfordulása állatvásáron, állatkiállításon

8.1. A betegség gyanúja

Ha állatvásáron PPR gyanúja merül fel, a járási főállatorvosnak azonnal megfigyelési zárlatot kell elrendelnie, hogy a betegség állatok, járművek, emberek és anyagok általi elterjedésének lehetőségét megelőzzék.

A foganatosítandó korlátozások részletesen a következők:

- az állatok eladását be kell szüntetni;
- a vásáron lévő összes állatot ketrecében kell tartani, amelyet az nem hagyhat el;
- a vásár területére állat nem szállítható;
- állat és hús nem hagyhatja el a vásár területét;
- semmiféle, a PPR kórokozóját valószínűleg közvetítő anyag vagy hulladék nem hagyhatja el a vásár területét;
- személyek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt, kéz- és lábbeli fertőtlenítés után;
- járművek csak a járási főállatorvos által adott felhatalmazás birtokában léphetnek a vásár területére, illetve hagyhatják el azt;
- a vásár területét elhagyó járműveket a járási főállatorvos utasításainak megfelelően megtisztítják és kifertőtlenítik;
- a vásár minden jármű- és gyalogosforgalom számára szolgáló ki- és bejáratánál a PPR kórokozója ellen hatékonyként jóváhagyott fertőtlenítőszer tartalmazó, alkalmas fertőtlenítőket kell elhelyezni.

Vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy megállapítsák vagy kizárják a PPR-nek a vásár területén való jelenlétét ugyanazon elvek alapján, mint amelyek a 7.1. pontban lettek kifejtve a betegség gyanújának vágóhídon való kivizsgálására, beleértve egy vagy több állat diagnosztikai célra történő leölését.

A gyanús állat vagy állatok származási telepét vizsgálat tárgyává kell tenni és minden más, a vásárból a PPR kórokozójával való fertőzésnek esetleg kitett állatot fogadó gazdasággal együtt felügyelet alá kell helyezni legalább addig, amíg a fertőzés gyanúját ki nem zárták.

Fel kell deríteni, és felügyelet alá kell helyezni mindazon gazdaságokat, telepeket, üzemeket, amelyek a vásárból elszállított állatokkal, árukkal, tárgyakkal, illetőleg személyekkel fertőződhetnek.

8.2. A betegség megállapítása állatvásárban

Ha PPR-t állatvásárban állapítják meg, a járási főállatorvos gondoskodik arról, hogy:

- a vásárban található valamennyi fogékony állatot haladéktalanul leöljék;
- a hullákat hatósági felügyelet mellett ártalmatlanítják úgy, hogy a PPR terjesztésének veszélyét elkerüljék;
- az alomanyagot, trágyát és más hulladékot, ami a PPR kórokozóját átvenni képes, biztonságos módon ártalmatlanítják;
- az épületek, kutricák, utak és eszközök (beleértve a járműveket is) tisztítását és fertőtlenítését a főosztály utasításai szerint, a hatósági állatorvos felügyelete mellett végzik;
- a takarítás és fertőtlenítés befejezése után legalább 72 óráig egyetlen állat sem kerülhet be a vásár területére.

A fertőzött állatok származási telepén lévő állatokat szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

9. A PPR előfordulása szállított állatokban

9.1. A betegség gyanúja

Ha szállított állatok között PPR gyanúja merül fel, az egész szállítmányt olyan telepre kell vinni, ahol éppen nincsenek állatok, vagy a gyanú alatt álló állatok származási telepére, ahol addig maradnak, amíg a betegség jelenlétét meg nem állapították vagy ki nem zárták.

A foganatosítandó korlátozó intézkedések ugyanazok, mint amelyek a gyanú alatt álló telepre vonatkoznak (lásd 3.2. pont).

A vizsgálatot és a járványügyi nyomozást a gyanú alatt álló állatok származási telepére kell összpontosítani, akárcsak a betegség gyanújának a vágóhídon vagy állatvásárban való fellépésének eseteiben.

Amennyiben nincs lehetőség a betegség jelenlétének megállapítására vagy kizárására, a szállítmány valamennyi egyedét haladéktalanul le kell ölni, ártalmatlanítani, a helyszínt fertőtleníteni.

9.2. A betegség megállapítása

Ha a PPR-t egy állatszállítmányban útközben állapítják meg, a szállítmányban az összes állatot le kell ölni, ártalmatlanítani, a helyszínt fertőtleníteni. A fertőzött állatok származási telepén lévő állatokat szintén le kell ölni, ha a járványtani adatok alátámasztják ezen intézkedés megtételét.

A többi alkalmazott intézkedés általában ugyanaz, mint ami egy fertőzött telepre vonatkozik.

10. PPR vadon élő fajokban

10.1. A betegség gyanúja

Amint a vármegyei főosztály tudomására jut, hogy vadon élő fajokban felmerült a PPR gyanúja, intézkedéseket kell tenni a betegség jelenlétének megállapítására vagy kizárására.

A betegség gyanújáról a térség állattartóit és vadászait tájékoztatni kell. El kell rendelni minden lelőtt és elhullott fogékony fajokhoz tartozó vadon élő állat PPR-re irányuló laboratóriumi

vizsgálatát. Az elhullott vadon élő fogékony fajokhoz tartozó állatok teljes testének ártalmatlanításáról gondoskodni kell.

10.2. A PPR vadon élő fajokban való megállapítása

Amint a PPR-t vadon élő állatokban állapítják meg, a vármegyei főállatorvos valamennyi, a meghatározott fertőzött területen lévő, fogékony állatfajt tartó telepet megfigyelési zárlat alá helyezi, valamint az alábbiak szerint intézkedik:

- minden kiskérődzőt tartó telep állományát korcsoportok szerint nyilvántartásba kell vennie és ennek során ellenőriznie kell, hogy a területen található minden állattartó telep szerepel-e a központi adatbázisban;
- az állatlétszám változást az állattartó telepeken az állattartónak naprakészen kell vezetnie, azt a hatósági állatorvos kérésére be kell mutatnia, aki az adatokat minden szemle alkalmával ellenőrzi;
- minden állattartó telepen az összes állatot elzárva, úgy kell tartani, hogy vadon élő állattal ne tudjon érintkezni;
- intézkedni kell annak megelőzésére, hogy a vadon élő állatok hozzáférhessenek olyan anyaghoz, pl. takarmányhoz vagy alomhoz, amivel később a telepen lévő állatok kerülnek kapcsolatba;
- egyetlen kiskérődző sem léphet a telep területére, illetve hagyhatja el azt, kivéve, ha azt a járási főállatorvos az OFÁ utasításában meghatározott szempontok szerint engedélyezi;
- az állatok elszállásolására használt épületek, valamint magának a telepnek a ki- és bejáratánál fertőtlenítést kell végezni;
- a PPR-re gyanút keltő tüneteket mutató minden élő vagy elhullott állat vizsgálatára vonatkozó rendelkezések következetes végrehajtása;
- tilos bármely lelőtt vagy elhullva talált vadon élő, fogékony fajhoz tartozó állatnak bármiféle részét a telepre behozni;
- megfelelő járványvédelmi (biológiai biztonsági) szabályok azon személyek vonatkozásában, akik vadon élő állattal kapcsolatba kerülnek, szükség esetén ilyen személyek állattartó telepre vagy épületbe való belépésének korlátozása vagy megtiltása;
- fertőtlenítés és átöltözés minden esetben a telepre, illetve állattartó épületekbe való belépéskor;
- megtiltja a területről származó állatok, azok ondója, embriója vagy petesejtje közösségi kereskedelmi forgalomba bocsátását;
- amennyiben szükséges, további kiegészítő intézkedéseket rendel el.

Amint a járási főállatorvos megállapítja a PPR vadon élő állatokban való előfordulását, a vármegyei főállatorvos az OFÁ azonnali intézkedésekre vonatkozó utasítása alapján határozatban kijelöli az ideiglenes fertőzött területet, meghatározza a rendeltben előírtakon felül a még szükséges intézkedéseket (vadon élő fajok vadászatának tilalma, illetve felfüggesztése, az állomány gyérítést szolgáló diagnosztikai kilövés stb.). A vármegyei főállatorvos határozatot megküldi a területen található nagylétszámú állattartó telepeknek, vadászatra jogosultaknak, és egyéb érintett gazdálkodó szervezeteknek, valamint az önkormányzatoknak és társhatóságok, továbbá a határozat kiadásáról a lakosságot is tájékoztatja (weboldalon keresztül, a média felhasználásával, illetve a helyben szokásos módon). Az ideiglenes fertőzött terület a Nemzeti Szakértői Csoport ülésen kerül megerősítésre, illetve szükség esetén további területek fertőzötté nyilvánítására is sor kerülhet.

A vármegyei főosztály(ok) megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a meghatározott fertőzött területen minden elhullva talált és kilőtt fogékony fajba tartozó vadon élő állatot megvizsgálják PPR-re a NÉBIH ÁDI laboratóriumában.

Gondoskodni kell a fertőzött területen megtalált összes elhullott fogékony fajba tartozó vadon élő állat hullájának, illetve a laboratóriumi nem negatív eredményt adó vadon élő állatok testének biztonságos ártalmatlanításáról.

Mindezen felül a fertőzött terület kijelöléséről szóló határozatban el kell rendelni mindazokat az intézkedéseket, amelyek az OFÁ azonnali intézkedésekre vonatkozó utasításában az előbbieken felül előírt.

11. Végrehajtás

A PPR felszámolására indított akció teljes időtartama alatt annak a célnak az elérésére kell törekedni, hogy a helyzetet a lehető leghamarabb ellenőrzés alatt lehessen tartani a legkisebb veszteségek árán. Ennek megvalósítására az állategészségügyi szolgálatnak minden szinten jól képzettnek és felkészültnek kell lennie. Azért, hogy a személyzet erőfeszítései ne legyenek hiábavalók, létfontosságú, hogy minden hatályos leküzdő intézkedés elegendő nyilvánosságot kapjon, hogy minden érintett számára ismertek legyenek, továbbá, hogy ezeket szigorúan betartassák, ha szükséges, a rendőrség erőinek igénybevételével.

Az Éltv. 28. § c) pontja felhatalmazza az Agrárminisztert, hogy rendkívüli élelmiszerlánc-események esetén kezdeményezze a térítés ellenében történő közcélú munkavégzés, a létesítmény, a szállító-, és más eszközök, valamint anyagok igénybevételének, továbbá a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal közreműködésének elrendelését. Ha állattartók vagy más személyek megsértik az állat-egészségügyi jogszabályokat, eljárást kell indítani (élelmiszerlánc felügyeleti bírság, büntető eljárás). A sikeres eljárásnak széles nyilvánosságot kell biztosítani.

III. MELLÉKLET Útmutató a szolgáltató állatorvosok számára a PPR gyanújának megállapításához

Mi a teendő, ha az állattartó megbetegedést jelentett a szolgáltató állatorvosnak?

Ha az állattartó állata megbetegedését vagy elhullását jelentette a szolgáltató állatorvosnak, akkor az állatorvosnak késlekedés nélkül ki kell szállnia az állattartó telepre és a járványtani adatok értékelését követően az élő, beteg állatok esetén klinikai vizsgálatot, elhullott állatok esetén pedig kórbonctani vizsgálatot szükséges végeznie. Ezen felül a szolgáltató állatorvosnak meg kell szemlélnie az állomány többi egyedét is, hogy az állattartó által esetleg nem észlelt beteg egyedek is kiszűrésre, illetve vizsgálatra kerüljenek.

A szolgáltató állatorvos felelőssége a helyszínen elvégzett vizsgálatok eredménye alapján a betegség gyanújának felismerése.

Amennyiben az állattartó az állat(ok) betegségét, vagy elhullását – bár arról tudomása volt - nem jelentette az állatorvosnak, akkor a PPR későbbi hatósági megállapítását követően felszámolt állománya után állami kártalanításra nem jogosult, vele szemben élelmiszerlánc-felügyeleti bírság szabható ki.

Milyen esetben értesítse a hatósági állatorvost a PPR betegség gyanújáról?

A PPR gyanúját azonnal jelenteni kell a hatósági állatorvosnak vagy a járási főállatorvosnak, ha a szolgáltató állatorvos a kiskérődző állomány vizsgálata során az alábbiak valamelyikét észleli:

PPR-re kell gyanakodni, és laboratóriumi vizsgálatokat kell végeztetni a betegség megerősítésére vagy kizárására a következők közül egy vagy több tünet bármely kombinációja esetén:

- a juhokat és/vagy kecskéket érintő, hirtelen fellépő lázas betegség; szem-, orr- váladékozás, nyálzás és eróziók a szájban, a száj körül varasodással vagy göbökkel vagy ezek nélkül;
- tüdőgyulladás;
- nagymértékű elhullás

Melyek az elsődleges feladatok, amelyeket a szolgáltató állatorvosnak meg kell tennie PPR gyanúja esetén?

1. A PPR gyanújáról a szolgáltató állatorvos köteles haladéktalanul tájékoztatni az illetékes hatósági állatorvost vagy járási főállatorvost.
2. A szolgáltató állatorvos az illetékes járási főállatorvos vagy hatósági állatorvos megérkezéséig nem hagyhatja el azt a helyszínt, ahol a betegség gyanúja előfordult.
3. A szolgáltató állatorvos, a betegség helyhez kötése érdekében, köteles az állattartót utasítani a következők betartására:

- ✓ ha van rá lehetőség, akkor a tüneteket mutató állatokat el kell különíteni;

- ✓ valamennyi állatot a saját helyén, vagy a telepen belül más helyen izolálva, az állatok megfigyelésére alkalmas helyen kell tartani;
- ✓ a telep bejáratánál és valamennyi épület bejáratánál láb- és kézfertőtlenítő felszerelést kell kihelyezni;
- ✓ állatot az érintett helyről kiszállítani, vagy oda beszállítani tilos;
- ✓ az elhullott és leölt állatokat úgy kell megőrizni, hogy azokhoz a vizsgálatig vagy ártalmatlanná tételükig se ember, se állat ne férjen hozzá;
- ✓ tilos a tartási helyről olyan állatokat, azok testrészeit, termékeit és nyersanyagait, takarmányt, almot, továbbá egyéb, járvány terjesztésére alkalmas tárgyakat eltávolítani, kivinni, amelyek az állatokkal érintkeztek vagy érintkezhetnek;
- ✓ a tartási helyre csak az állattartó, a gondozó, illetve az állatorvos léphet, a be- és kijáratoknál elhelyezett fertőtlenítő berendezések rendeltetésszerű használata után;
- ✓ a telepen levő állatállományról (kiskérődzők és minden más állat), illetve a betegségre gyanús és elhullott állatokról a naprakész kimutatást kell készíteni.

A PPR gyanújának felmerülésekor csak hatósági mintavétel történhet.

Mellélet az Útmutatóhoz

Járványtan

A betegség kórokozója egy a Paramyxoviridae családba tartozó önálló morbillivírus, szoros rokona a keleti marhavész vírusának.

A vírus érzékeny a hőre, az ultrabolya sugárzásra és a kiszáradásra, ezért a környezetében hosszabb ideig nem képes túlélni. Azonban árnyékos részeken és normál környezeti hőmérsékleten akár 72 óráig is fertőzőképes marad. A vírus a legtöbb fertőtlenítőszerre érzékeny. Hűtött és fagyasztott húsban hosszú ideig túlél.

A PPR megbetegíti a juhokat és a kecskéket, és esetenként antilopfajok és a vadon élő kiskérődzők is érintettek lehetnek. A szarvasmarháknál a fertőzés tünetmentes, és nem terjesztik a betegséget.

A fertőzés általában a fertőzött állatok váladékaival történő **közvetlen érintkezés** útján terjed. A fertőzés korai szakaszában, a lázas időszak idején, **minden váladékban nagy számban van jelen a vírus**. A kiskérődzők a vírust tejjel is üríthetik. A vírusürítés a gyógyulást követően akár több mint 2 hónapig is eltarthat.

Az állatok **fertőzött takarmány vagy víz fogyasztásával is** megfertőződhetnek. Az etetők és itatók, valamint a szennyezett alom is **közvetett fertőzési forrás** lehet, de csak rövid ideig, mert a PPR vírusa nem képes sokáig túlélni a környezetben.

Általában 3-6 nap. Legrövidebb lappangási idő 2 nap, leghosszabb: 21 nap. A vírusürítés már a lappangási idő alatt lehetséges, tetőfokát az 5-10. napon éri el.

Tünetek

A leggyakrabban előforduló heveny forma mellett a PPR előfordulhat perakut, félheveny és szubklinikai formában is, függően a vírus törzstől, a gazdaállat fajtától, fajtájától, egészségi állapotától.

Ha a betegségtől korábban mentes területen jelenik meg a PPR, akkor a betegség klinikai megjelenése leggyakrabban heveny. Ilyen esetben a megbetegedési és az elhullási arány a faj és fajta függvényében alakul, de elérheti akár a 90-100%-ot!

Heveny formában a tünetek:

- magas láz (akár 41 °C);
- levertség, étványtalanság;
- savós orr- és szem váladékozás, amely később nyálkás-gennyessé válik;
- beszáradt váladék az orrnyílásokban
- kimaródások, elhalások a szájban
- vízszerű, véres hasmenés
- tüdőgyulladás, köhögés, nehézlégzés
- előfordulhat vetelés is
- nagyszámú megbetegedés és elhullás.

Kórbonctan

- lesoványodás és/vagy kiszáradás
- kimaródások/elhalások a szájától egészen a bendő-recés gyomor átmenetig
- vérzéses gyomor-és bélgyulladás
- elhalások a Peyer-plakkokban
- a vastagbél és a végbél hosszanti nyálkahártyaredői mentén jellegzetes, egyenes vérzések (zebracsíkok) – nem állandó lelet
- bronchopneumonia – állandó lelet

Képek a tünetekről és kórbonctani elváltozásokról [itt](#) találhatóak.

Elkülönítő kórjelzés

A PPR-t könnyű összetéveszteni olyan más betegségekkel, amelyek lázzal és hasonló klinikai tünetekkel járnak, különösen, ha a betegség újonnan jelenik meg valahol.

- kecskék fertőző tüdő- és mellhártyagyulladás (CCPP): a kecskék (a juhok nem érintettek) Mycoplasma okozta betegsége. A PPR-hez hasonlóan láz, nehéz/rendellenes légzés és köhögés jellemzi, de a CCPP-nél nincsenek szájüregi elváltozások vagy hasmenés. A post mortem vizsgálat során a CCPP-ben a tüdő elváltozások kiterjedtebbek, és a mellüregben fibrines folyadékgyülemet találunk. A tüdő fibrinnel fedett, és a mellhártya fali és zsigeri lemeze gyakran összenőtt.
- kéknyelv-betegség: A kéknyelv-betegséget a PPR-hez hasonlóan láz, váladékozás és szájüregi elváltozások jellemzik. A PPR-től azonban a következőkben különbözik: a fejtájéki ödéma jelenléte; a szájüreg, a pártaszélek és a test kevésbé szőrös részeinek kékes elszíneződése; és sántaság.
- pasteurellosis (PPR-nél másodlagos fertőzés is lehet): a juhok és kecskék tisztán légúti betegsége, amelyet a Pasteurella multocida, valamint a Mannheimia (Pasteurella) haemolytica baktérium okoz. Heveny, kruppos tüdőgyulladás, illetve mellhártyagyulladás. Szájüregi elváltozások vagy hasmenés nincs. A fertőzött és elhullott állatok száma általában alacsonyabb, mint a PPR esetében, kivéve erős stressz és zsúfoltság esetén (például nagy számú juh összegyűjtése kereskedelmi céllal).

Differenciál diagnosztikai problémát olyan esetben okoz, amikor néha a PPRV okozta betegségénél hiányoznak a szájüregi elváltozások és a hasmenés, vagy ezek nem elég nyilvánvalók. További problémát okoz, hogy társulhat is a PPR-hez másodlagos fertőzésként, és ilyenkor tiszta tenyészetben izolálható a PPR-ben beteg állatok tüdejéből. A Pasteurella baktériumok izolálása juhok tüdejéből ezért nem erősíti meg a primer tüdő pasteurellózis diagnózisát, és nem zárja ki a PPR jelenlétét.

- varas szájfájás: könnyen összetéveszthető a PPR-rel, mivel a PPR késői szakaszában a száj körül varasodás és néha göbök láthatóak. Különösen könnyű összetéveszteni varas szájfájás súlyos eseteivel, amikor az elváltozások a szájra és az orra is kiterjednek. A szövődménymentes varas szájfájás esetében általában nincs szájüregi elhalás, hasmenés vagy tüdőgyulladás.
- ragadós száj- és körömfájás: juhoknál gyakoribb, mint kecskéknél. Száj- és körömfájásra utal, a hólyagok és az elváltozások megjelenése (cafátolt szél), a légzési nehézség és a hasmenés hiánya. Juhoknál jellemző a gyakran kifejezett sántaság jelenléte, és hólyagok és kimaródások a pártaszélen és a csülkök közötti hasítékban. Ha bárányozás idején fertőződik az állomány, gyakran előfordul a nagyon fiatal bárányok hirtelen halála tünetek nélkül, szívizom-elfajulás következtében. A szájüregi elváltozások, ha vannak, gyakran nagyon kicsik és nehezen láthatók; a száj nem áraszt olyan bűzös szagot, mint a PPR esetében. Kecskékben, ellentétben a juhokkal, a szájbeli elváltozások dominálnak, a lábvégeken többnyire nincsenek elváltozások.
- coccidiosis: hasmenés, étvágytalanság, súlyvesztés, hasi fájdalom. Klinikai tünetekben általában a 4-8 hetes korosztályban jelentkezik. A láz nem jellemző. Nincsenek szájüregi elváltozások, légzési nehézség és tüdőgyulladás.

A gyanú megerősítéséhez laboratóriumi vizsgálat szükséges, ezért a legkisebb gyanú esetén intézeti vizsgálatot kell kérni!

IV. MELLÉKLET Útmutató a hatósági állatorvosok számára a PPR betegség gyanújának megállapításához

1. A járási főállatorvos és az általa megbízott hatósági állatorvos feladatai

A PPR gyanújáról szóló bejelentés kézhezvételét követően az illetékes járási főállatorvos haladéktalanul köteles **kiszállni az érintett telepre**, vagy hatósági állatorvost küldeni a helyszínre. A betegség megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálatokat a II. MELLÉKLETBEN leírtak alapján kell végrehajtani.

A PPR gyanúját hatóságilag meg kell erősíteni és az érintett állományra **megfigyelési zárlatot kell elrendelni**, ha a járási főállatorvos vagy a hatósági állatorvos az általa elvégzett vizsgálatok során az alábbiakban felsoroltak valamelyikét vagy ezek kombinációját állapítja meg:

1. Tünetek:

- a juhokat és/vagy kecskéket érintő, hirtelen fellépő lázas betegség; szem-, orr- váladékozás, nyálzás és eróziók a szájban, a száj körül varasodással vagy göbökkel vagy ezek nélkül;
- tüdőgyulladás;
- nagymértékű elhullás

2. Kórbonctani elváltozások

- lesóványodás és/vagy kiszáradás
- kimaródások/elhalások a szájtól egészen a bendő-recésgyomor átmenetig
- vérzéses gyomor-és bélgyulladás
- elhalások a Peyer-plakkokban
- a vastagbél és a végbél hosszanti nyálkahártyaredői mentén jellegzetes, egyenes vérzések (zebracsíkok) – nem állandó lelet
- bronchopneumonia – állandó lelet

Képek a tünetekről és kórbonctani elváltozásokról [itt](#) találhatóak.

Ha a járási főállatorvos vagy az általa megbízott hatósági állatorvos a PPR gyanúját kizárja, akkor megfigyelési zárlatot nem kell elrendelni, de a 3.8. pontban leírtak szerint mintákat kell beküldeni az ÁDI budapesti telephelyére.

Ha nagyarányú elhullásról értesül a járási főállatorvos, akkor ő vagy az általa kijelölt hatósági állatorvos a helyszínen járványügyi, klinikai és kórbonctani vizsgálatot végez.

A PPR gyanújának megállapítása esetén megfigyelési zárlatot kell elrendelni és mintavétel szükséges.

2. A betegség hatósági megállapítása, illetve laboratóriumi vizsgálatok eredményeinek értékelése

A Nemzeti Referencia Laboratórium által elvégzett laboratóriumi vizsgálatok alapján a PPR hatósági megállapítása a járási főállatorvos feladata.

A PPR-betegséget **megerősítettnek kell tekinteni**:

1. ha a laboratóriumi vizsgálat PPR kórokozóját mutatta ki (vírusizolálás), a vakcinatörzsek kivételével;
2. ha a laboratóriumi vizsgálat PPR kórokozójának antigénjét vagy nukleinsavát mutatta ki (RT-PCR), amely nem a vakcinázás miatt volt jelen;
3. a betegségre jellemző klinikai tüneteket mutató, illetve gyanús vagy megerősített esettel járványügyi kapcsolatban lévő állatból indirekt laboratóriumi vizsgálati módszerrel (szerológia) végzett laboratóriumi vizsgálata pozitív, ha ez nem a vakcinázás következménye.

V. MELLÉKLET A minimális mintaszám meghatározása különböző gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén, a láz, illetve a szeropozitivitás 95 %-os biztonsággal történő kimutatásához

A kiskérődzők száma az állományban	A minimális mintaszám az alábbi gyakorisági, illetve szeroprevalencia szintek esetén		
	20 %	10 %	5 %
10	8	10	10
20	10	16	19
30	11	19	26
40	12	21	31
50	12	22	35
60	12	23	38
70	13	24	40
80	13	24	42
90	13	25	43
100	13	25	45
120	13	26	47
140	13	26	48
160	13	27	49
180	13	27	50
200	13	27	51
250	14	27	53
300	14	28	54
350	14	28	54
400	14	28	55
450	14	28	55
500	14	28	56
600	14	28	56
700	14	28	57
800	14	28	57
900	14	28	57
1000	14	29	57
1200	14	29	57
1400	14	29	58
1600	14	29	58
1800	14	29	58
2000	14	29	58
3000	14	29	58
4000	14	29	58
5000	14	29	59
6000	14	29	59
7000	14	29	59
8000	14	29	59
9000	14	29	59
10000	14	29	59
>10000	14	29	59

VI. MELLÉKLET Diagnosztikai laboratóriumok

1. Nemzeti Referencia Laboratórium (NRL)

NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatóság Budapesti telephelye

1143 Budapest, Tábornok u. 2.

Tel.: (1) 460-6317

E-mail: adi@nebih.gov.hu

A PPR megállapításához az NRL megerősítő vizsgálata szükséges.

2. Területi Laboratóriumok:

2.1. NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatóság Debreceni telephelye

4031 Debrecen, Bornemissza u. 3-7.

Tel.: (52) 418-133

E-mail: adideb@nebih.gov.hu

A PPR esetén szerológiai vizsgálatokat végez.

2.2. NÉBIH Állategészségügyi Diagnosztikai Laboratórium Igazgatóság Kaposvári telephelye

7400 Kaposvár, Cseri út 18.

Tel.: (82) 527-150

E-mail: adikap@nebih.gov.hu

A PPR vizsgálatokat nem végez.

VII. MELLÉKLET Személyi források

A PPR járvány kitörése esetén berendelhető személyzet listája

A PPR vármegyei készenléti terveknek tartalmaznia kell:

- a PPR leküzdésére kiképzett állatorvosok, továbbá
- a fertőző betegségek leküzdésében gyakorlattal rendelkező állatorvosok listáját,

A listában fel kell tüntetni az egyes állatorvosok idegen nyelv ismeretét.

A listákat folyamatosan karban kell tartani.